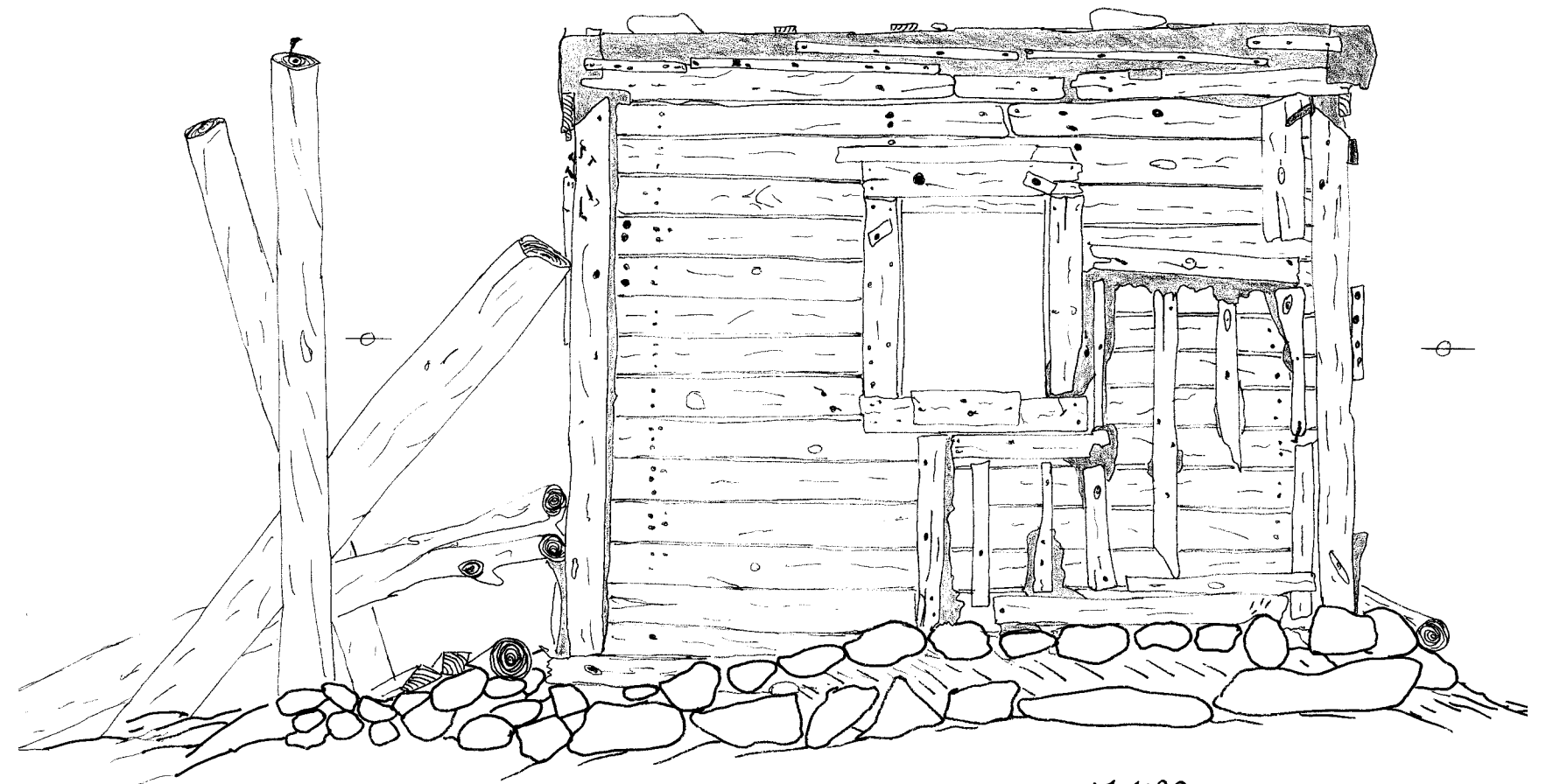

Dokumentasjon av fangsthytter på Svalbard

I fangstfelt 4 – Calypsofeltet / Bellsund

Sysselemanden på Svalbard / Miljøvernavdeling

Jörn Bohlmann
Jakob Surlykke
Fink
2010

M 1:20

0 0,5 1m

Sysselemanden på Svalbard

Austforma

Register

Oversiktskart	3
Innledning	
Historisk	4
Organisering av fangsten	4
Verdiene	5
Fangst og fangstfelt	5
Calypsofeltet – fangstfelt 4	5
Målet	7
Metoden	7
Feltarbeidet	8
Kapp Klaveness	10
Klokkefjellhytta	23
Fløystua/Ravlbukta	37
Dunderbukta/Camp Scoresby	49
Kapp Borthen	62
Kapp Berg/Trondsenhuset	75
Junkers Ju88 A-4 ved Kapp Borthen	82
Appendiks	85
Avtale med Riksantikvaren	86

Alle originaltegningene og originale skisser fra feltarbeidet oppbevares ved Sysselemanden på Svalbard.

Bildene ved innledningssidene for alle hytter er private bilder J. Bohlmann. Kartmaterialet på innledningssidene og på side 2 er tatt fra Sysselemands eget kartmaterial.

Rapporten er formatert med windows publisher for utprint i liggende A-3-format. (Tekstboskformatering med tre koloner med 2,498 cm sideavstand).

To kart av Svalbard. Kartert til venstre viser hele Svalbard. Plasseringen av fangstfelt 4, Calypsofeltet er innrammet rødt. Kartet til høyre viser utsnittet med plasseringen av alle hytter som er blitt dokumentert. Særligst ligger Kap Borthen, oppover mot nord Kapp Berg, Kapp Klaveness, Fløystuga/Ravbukta, Camp Scoresby/Dunderbukta. Prikken som ligger helt i nord av kartet markerer plasseringen av Klokkefjellshytten. Feltet strekker seg over en lengde av omtrent 80 kilometer.

Kulturminnene på Svalbard er generelt sett av stor historisk verdi. De ekstreme naturforholdene gjør dem til minner om menneskelig virksomhet helt mot det muliges yttergrense. Svalbard har som 'terra nullius' fram til 1925 en helt forskjellig historie fra fastlands-Norge og dermed også kulturminner som er annerledes. Kulturminnene på Svalbard er ofte verdens nordligste av sitt slag.

Kulturminneplan for Svalbard 2000-2010
(Sysselemanden på Svalbard, nr. 2/2000:31)

Forliggende rapport er resultatet av et fire ukers feltarbeid på Svalbards vestkyst rett vest for Wedel Jarls Land-fangstfelt 4, Calypsofeltet. Mens et feltlag i 2008 har dokumentert fangsthytter på Prins Karls Forland (fangstfelt 19), har undertegnede i 2009 dokumentert fangsthyttene og deres bistasjoner i fangstfelt 23 og 24. Foreliggende rapport er dermed den tredje rapport for dokumentasjonsprosjektet.

For kort å gi en bakgrunn for dokumentasjonen, forklares strukturen i den historiske fangstvirksomheten på Svalbard med noen få ord om fangstfeltene. Deretter introduseres fangstfelt 4 der hyttene er plassert.

Avslutningsvis omtales metodikken i det praktiske arbeid vi har utført i felt. Vi håper at dette gir et innblikk også for de lesere som ikke hadde gleden av å oppleve den storslagne arktiske natur og de skjøre kulturminnene på Svalbard.

Historisk

Mange av kulturminnene på Svalbard forteller historien om jakt og fangst både på hval, sel, hvalross, rev, isbjørn, rein osv. Enkelte av disse kulturminnene er opp til 400 år gamle. Ulike typer kulturminner bevitner ulike epoker i Svalbards historie. Spekkovnene og hustuffer på Smeerenburg og gravfelt på Likneset og Gravneset vitner om en svunnen tid og forteller mye om hollendernes og engelskmennenes liv og arbeid som hvalfangere; det finnes blant an-

net mange hustuffer fra pomortiden (rundt 1700). Kjent er dessuten restene av ulike oppdagelsesekspedisjoner fra rundt 1900 hvor menn fra ulike nasjoner har prøvd å nå Nordpolen blant annet med

ballong og luftskip.

Fangsthytte syd for Dyrstaddalen med Norddal I forgrunnen, 24.08.1917 Foto: Norsk Polarinstitut

Fangsthytter og bistasjoner som er dokumentert i denne rapporten er for det meste oppreist rundt 1910 til 1920 er representerer dermed den siste store epoke av jakt og fangst på Svalbard; den norske overvintringsfangst. Denne perioden strekker seg fra rundt 1895 til den brått tok slutt da fangstmennene ble evakuert til England, etter Tysklands okkupasjon av Norge; i 1941.

Den første norske overvintringsfangst vi har kunnskap om fant sted i 1795-96. Ved denne overvintring var fire russere (pomorer) læremestre for nordmenn som etter hvert ble selvstendige nok til å drive egen fangstvirksomhet. Denne første fasen av norsk overvintringsfangst var hovedsakelig etter hvalross og rein, men også dun ble sanket. Bestanden av hvalross ble betydelig desimert rundt 1830; noe som førte til at den første fase av norsk overvintringsfangst dabbet av.

Helt mot slutten av 1800-tallet startet en ny bølge med overvintringsfangst. Det var pelsdyrene – med vinterskinn av rev og bjørn – som da ble det viktige i

tillegg til egg og dun. Det ble også fanget sel og rein. De faste ekspedisjonene ble utrustet av utredere i Tromsø. Etter hvert ble ekspedisjonene mindre, ofte bare 1-2 mann, og fangstmannen står selv som utreder.

Med tidens framskritt heves også standarden for den siste bølge av overvintringsfangst på Svalbard; blant annet ble et par av hovedstasjonenes hytter større. Noen av de mest erfarne overvintringerne tok med seg kona på overvintring i hovedstasjonene.

Det var også en kvinne som drev jakt og fangst på Svalbard i denne perioden. Som nevnt satte Tysklands okkupasjon av fastlandet en brå stopper for denne siste epoke av norsk jakt- og fangstvirksomhet i 1941. I dag er det kun tre-fire mann på Svalbard som driver jakt og fangst med økonomiske hensikter.

Organisering av fangsten

For innkvartering av overvintringsekspedisjonene ble det bygd ut fangstfelt med hytter på strategiske steder i terrenget. Ut fra en sentralt plassert hovedstasjon oppførte fangstfolkene mindre bistasjoner, som ble benyttet til kortere opphold på rundturene for å etterse de utlagte fellene. På denne måten kunne et større område bli utnyttet mest mulig effektivt. Et fangstfelt består altså av en hovedstasjon med bistasjoner, og med feller plassert i terrenget mellom stasjonene. Til sammen dannet disse elementene en funksjonell helhet for at fangstfeltene skulle kunne røktes. Installasjonene ligger i et visst forhold til nødvendige ressurser, som bra havneforhold, strender der vind og strøm skyller opp rekved til brensel og byggematerialer, ferskvann, reveterreng, fuglefjell, egg- og dunvær, reinsdyrbeiter, bjørnetrekk, gåse- og rypelokaliteter mm. Fangstvirksomheten knytter seg uløselig til egenskaper ved naturmiljøet. Den sterke affiniteten mellom fangstinstallasjonene og det landskap de inngår som del av, tjener derfor i stor grad til å belyse det økologiske og fysiske aspekt ved næringsvirksomheten (Rossnes, G.1993).

Verdiene

Fangsthyttene med bistasjoner er av høy historisk verdi. Sammen med rapporteringer om fangsten, noen dagbøker og private notater av fangstmennene er hyttene de viktigste fysiske levninger som forteller om den norske overvintringsfangst på øygruppen – hyttene bærer en verdi *sui generis*.

Alle hytter som er bygget før 1946 er automatisk fredet i henholdt til Svalbardmiljøloven. Men som alle andre ting gjennomgår også disse, ofte svært avsideliggende hytter, endringer som skyldes både naturlig forfall, vær- og isbjørnskader eller ved i-standsettingstiltak. Hver forandring, også en restaurering; reduserer nødvendigvis den historiske kildeverdi, idet originalt materiale fjernes. Dessuten vil hver forandring gå ut over hyttens autenticitet. Hverrestaurering eller forfall, forandrer nødvendigvis hyttens verdi som primærkilde til kunnskap om

fangstmennenes liv, byggeskikk osv.

Fangsthytten Fløystuga/Ravlbukta er stort sett bygget av drivtømmer og bevitner høyt håndverklig kunnskap av fangstmennene. Privat bilde Jörn Bohlmann

Mange av hyttene er i dag i dårlig forfatning; en eventuell restaureringsprosess vil nødvendigvis medføre omfattende utskiftning av den originale bygningsmasse, slik at kildeverdiene reduseres. Dessuten er de fleste av hyttene nå ikke i bruk; kun

et fåtall mennesker om året har mulighet til å se hyttene i det langstrakte og mennesketomme landskapet på Svalbard. Derfor er naturlig forfall et vedtatt vernetiltak for de fleste av hyttene. For å sikre kunnskap for ettertiden, vil et omfattende dokumentasjonsarbeid sikre den kildeverdien som hyttene representerer i dag.

Fangst og fangstfelt

Fangsthyttene er organisert i et nettverk av 45 fangstområder med hovedstasjoner og bistasjoner som dekker det meste av de tilgjengelige arealene på Svalbard.

Grensene for hvert felt er lagt etter utstrekning av det område fangstpartiene kunne drive effektiv fellefangst på, ut fra hovedstasjonen med bistasjoner. Etter hvert utviklet det seg en slags tradisjon eller hevd for den praktiske størrelsen av de forskjellige fangstlokalitetene. Delelinjene i innlandet er avsatt av karttekniske hensyn, da det er fjordene og kyststrekningene som er av betydning for fangstvirksomheten. De inntegnede grensene må imidlertid ikke oppfattes absolutt. Hvis et tilgrensende område var ledig en sesong, kunne feltet godt forskyves.

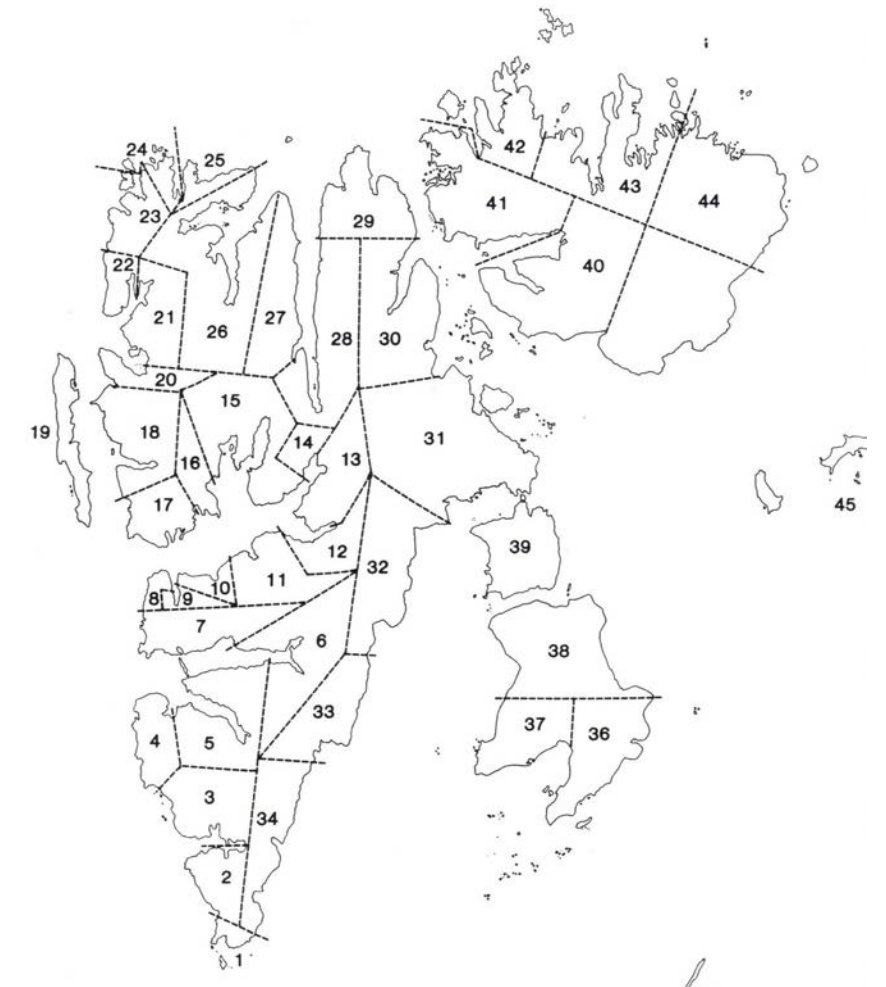
En må skille mellom fangstpartier og overvintrings ekspedisjoner. En fangstekspedisjon kunne bestå av flere partier som la seg i forskjellige områder. Noen ganger kunne disse partiene skifte felt i løpet av vinteren. Likeledes ble fangstterritoriet betraktelig utvidet visse deler av sesongen når det gjaldt enkle fangstressurser som rein og sel, samt for egg- og dunsanking. (Rossnes, G. 1993)

Det var vanligvis en praktisk grense for størrelsen av terrenget en fangstmann kunne røkte effektivt og regelmessig. Fellene trengte tilsyn; ble byttedyret liggende for lenge i fellen, kunne skinnen bli ødelagt av kannibalisierende artsfrender eller andre åtseletere. Fangstfeltene begrenses derfor ofte naturlig av topografiske forhold som hindret ferdsel; lange distanser over frosne fjorder med dårlig is, fjell, breer osv.

Calypsofeltet – fangstfelt 4

Fangstfelt 4 dannes av den lange kystslette som strekker seg fra Torellbreen i sør (rett øst for Kap

Borthen) i nordlige retning til Recherchefjorden til sørsiden av havområdet Bellsund vest for Van Keulenfjorden..Fangstfeltet strekker seg dermed

over en kystlengde av omtrent 90 kilometer.

Kart over Svalbard med inntegnet inndeling av fangstfelt. Det er svært viktig å forstå, at inndelingen baseres på fangstmennenes erfaringer; grensene er på ingen måte absolutt, men har vært flytende. Ulike fangstpartier har betjent deler av to fangstfelt samtidig osv. Kartet er fra G. Rossnes bok Norsk overvintringsfangst på Svalbard 1895-1940, Norsk Polarinstitut.

Selv om fangstfelt 4 inkluderer fangsthyttene i Calypsoen, begrenser seg forliggende rapport til de seks fangsthytter som ligger sør for Bellsundfjorden: fangsthytten ved Klokkefjellet, Camp Scoresby/Dunderbukten, Fløystua, Kapp Klaveness, Kapp Berg og Kapp Borthen lengst i sør. At foreliggende rapport ikke inkluderer Blomlihytten

i Calypsobyen grunnes i at alle bygninger ved Calypsobyen brukes jevnlig av internasjonale forskerteam og holdes i godt stand av Sysselemannen. Camp Smith ble bygd i 1904 som private landsted av konsul Johannes Giæver og kan ikke anses som fangsthytte. (Rossnes, 1993)

Hensikten med foreliggende rapport er en sikring av kildeverdier av de hytter som er i betydelig mindre grad tilgjengelig enn bygninger i Calypsobyen. I henholdt til en eventuell istandsetting har vi utført en enkelt skaderegistrering for Klokkefjellshytten, Camp Scoresby/Dunderbukten og hytten ved Kapp Klaveness. Denne skaderegistrering inngår ikke som del av foreliggende rapport, men foreligger

kulturminneavdelingen hos Sysselemannen.

Lange grunner preger kystlinjen ved Bellsundormådet og gjorde våres ferdsel med gummibåten vanskelig. Tidevannet og stein på havbunnen gjorde ferdselen i området svært vanskelig.

Alle dokumenterte fangsthytter ligger i direkte nærhet til strandlinjen; fjelltoppene og breer av Wedel Jarlsbergs Land i øst danner en naturlig hindring for alt ferdsel.

Kystsletten utviddes betydelig ved Dunderdalen og Orvindalen; to daler som skjærer seg langt inn i landet mot øst. *"Feltets østlige del dannes av sammenhengende breområder, og på vestsiden av Recherchefjorden skjærer den store Renarbreen*

seg ned til sjøen" – beskriver Rossnes fangstfeltet nærmere. (Rossnes, 1993:45) Denne delen av fangstfeltet rommer ingen av de i forliggende rapport dokumenterte fangsthytter.

De nevnte fangsthytter ligger direkte ved det polare hav og tilbyr på ingen måte gode havneforhold. Tilkomsten er selv med vår lille gummibåt som vi brukte i de grunne farvann ganske vrangt. Selv om vanddybden prinsipielt er tilstrekkelig nok for båter med lavt dypgang (med ca. 0,3 meter og mindre), gjør utallige skjær og stein stranden meget uren; ilandstigning er derfor vanskelig. Tilkomsten med båt uten stort dypgang er dessuten avhengige av rolig sjø og en meget varsom tilnærming mot strandlinjen. Dette gjelder også Dunderbukten som strekker seg lengst inn mot landet; Dunderbukten er meget grunn. Selv med kun få centimeter dypgang krevdes det fra omtrent 7 kabellengder landavstand mye varsomhet for ikke å gå på grunn. Vår ferdsel med gummibåten begrenset seg derfor til et innsnevert tidssegment av maksimalt tre timer før og etter høyvann; innenfor denne tidssegment hadde vi nok vann under kjølen for å rekke vår basislager som var plassert i bunnen av Dunderbukten. Med fjære satt gummibåten tørt på bunnen. Strandlinjen av hele fangstfeltet er dessuten utsatt for alle vind fra de vestlige sektorer, bare Dunderbukten gaaen viss beskyttelse mot vindene fra de sør- eller nordvest.

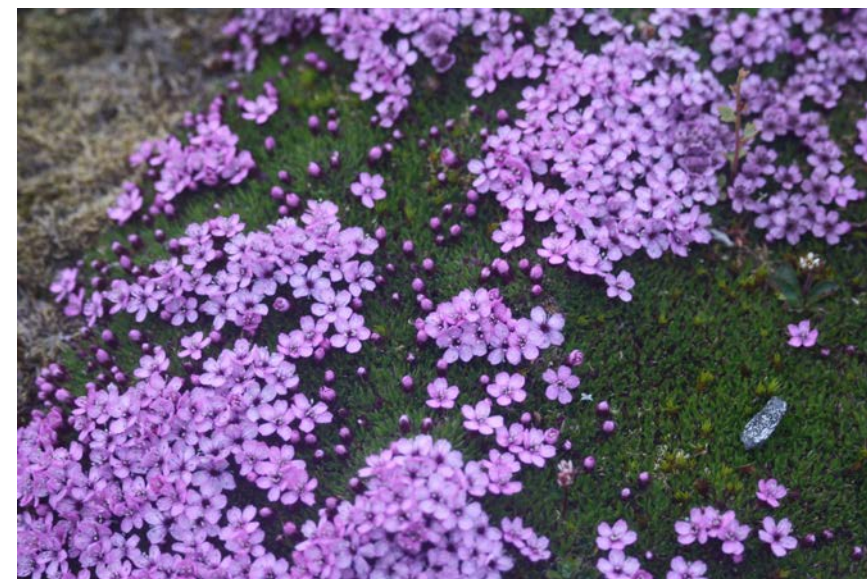
Gustav Rossnes kvalifiserer fangstfelt som alminnelig godt reveterreng – en omstand som vi fra hjerte av kan bekrefte. Alltid har vi sett flere rev i nærheten av hyttene vi dokumenterte, og i enkelte tilfeller kom noen revene svært nære for å betrakte oss og våres sysler. Dessuten har vi sett mange reinsdyr på den lange slette, og også isbjørnen hadde vi glede av å se på nært hold. I motsetning til fangstmennene begrenset seg vår lykke derimot på å observere den arktiske konge på avstand; og skuddet vi har avskutt var kun et knallskudd for å skremme bjørnen bort.

Blant det rike fugleliv i fangstfeltet var ærfugl, havhest, kanadagås og lundefugl meget tallrike. Havhestene var glade følgesvenn dersom vi hadde

mulighet å kjøre gummibåten i rask fart.

Historisk sett var fangstfeltet Bellsund allerede i den første halvdel av det 17. århundre av stort betydning for hvalfangere. I det 18. århundre hadde russerne en stor stasjon med flere hus i Bellsundområdet; i 1823 overvintret et russelodje her (Rossnes, 1993). Mens den første verdenskrigen herjet i Europa har Kullspids og Northern Exploration C., N.E.C., undersøkt asbestfeltene i Recherchefjorden; Kapp Lyell har dessuten blitt undersøkt for kull (sic. Rossnes 1993)

På våres fotturer sør og nord fra Dunderbukten fant vi mange gamle revefeller i terrenget. Disse hadde en avstand av 200 til 300 meter fra hverandre og

var oftest plassert på noen markante punkter i terrenget. For det meste var terrenget lett å ferdes i, kun noen sørpete områder og lave vanddam krevde en lite omvei i nu og ne.

Rødsildre (Saxifraga oppositifolia) satt kraftige fargekladd på landskapet, spesielt ved Fløystuga. Bilde Jörn Bohlmann

Avstanden mellom hyttene i fangstfeltet utgjør omtrent ti kilometer til hverandre. Forestilling å gå den rute i det mørke vinterstid om og om igjen har fullt oss med dypt respekt for fangstmennenes prestasjoner.

Bevaringsrapporten fra den 09.september 2009 nevner en tidligere rapport som er datert den

23.juni 1993. Denne 17 år gamle rapport vurderte noen av fangsthyttene som mulige nødhytter i Bellsundområdet. I denne tidligere rapport nevnes dessuten at hyttene har en klar verdi som kulturminner (Tokle, H., 2009)

Etter våres bedømmelse er de hytter vi har dokumentert i fangstfeltet betydelig mer medtatt enn de har vært i 1993. Et umiddelbart brukt som nødly av noe hyttene er ikke utelukket, men vi ville neppe anbefaler noen av hyttene til dette. Selv om hytten ved Klokkefjellet, Kapp Klaveness og i Dunderbukten er forholdsvis tett og intakt, er disse tydelig medtatt av fuktskader. Klokkefjellhytte hadde i tidsrommet mellom høsten 2009 og sommer 2010 besøk av en isbjørn som har ødelagt døren mellom forrommet og stuen samt deler av den sørvendte fasade.

Vi fant ved alle de tre overfor nevnte hytter tydelige

bruksspor fra den senere tid. Hyttene ved Kapp Klaveness, i Dunderbukten og ved Klokkefjellet har vært husrom i de siste par år - mest sannsynlig for deltager av et polsk forskerteam som holder leier ved Calypsobyen.

Deler av interiøret i Dunderbukten. Bilde DSC 0621

Helt tydelig er velmente reparasjoner av hyttene som er blitt utført i den nærmere fortid, blant annet med et utstrakt bruk av moderne tjærepapp og plastfolier, hovedsakelig for å tette takene og noen av veggene. Som resulterende konsekvens fikk

hyttene for lite gjennomluftingen - slik at fuktskader i hytten er i dag ikke ubetydelige. Camp Scoresby/ Dunderbukten er svært medtatt av sopp innvendig. Selv om denne hytten representerer i grunnen den beste byggesubstans av alle, er et lengre opphold i hytten pga. av utstrakt sopp (innvendig) utvilsomt helseskadelig. I hytten ved Dunderbukta er det dessuten påført to køyesenger i tillegg til de to originale. Hvorvidt et slikt inngrep i hytten samt de nevnte velmente reparasjoner med utstrakt bruk av moderne foliematerialer og tetningsmidler har reduserte kildeverdien for hytten vil ikke vi bedømmer; den umiddelbar visuelle inntrykk formidler hyttene som noenlunde autentiske, mens en nærmere betraktning vil relativere bildet. Eksempel på dette er utstrakt bruk av moderne takpapp med asfalt som er betydelig tykkere enn den gamle svarte papp som har vært i bruk på Svalbard i den første halvdel av det 20. århundre ellers.

Målet

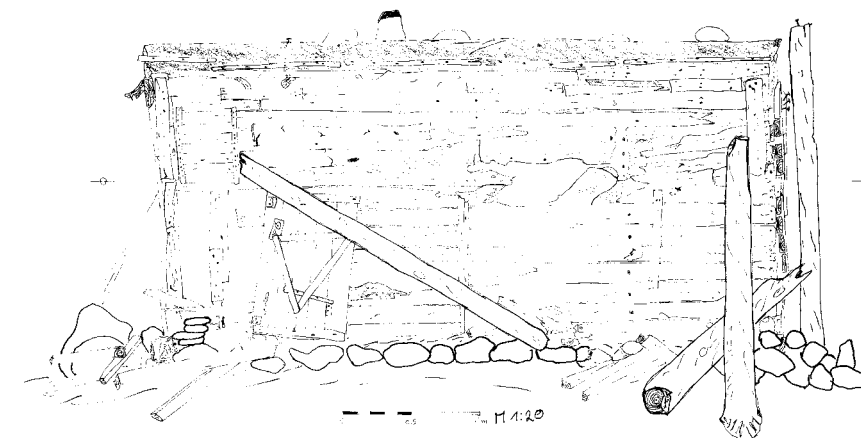
Målet med prosjektet er å dokumentere flest mulig fredete hytter på Svalbard. Med hensyn til en krevende infrastruktur på Svalbard, sikkerhetsmessige betenkeligheter med feltarbeid i fjerntliggende og isbjørnrrike områder, anses det imidlertid som hensiktsmessig å finne et representativt utvalg av hytter som dokumenteres; fortrinnsvis hytter som kan knyttes til ulike fangstfelt. Utover sikring av kildeverdien som hyttene har, vil en dokumentasjon av helhetlige fangstfelt medføre en forståelse for terrengutnyttelse, plassering av hyttene i landskapet osv. Dette vil også gi kunnskap om den struktur fangstmennene la til rette for en økonomisk fangstvirksomhet som utførtes i et så vanskelig terreng som på Svalbard.

Metoden

Prinsipielt er alle tegninger utført i målestokk 1:20. Det hadde vært mulig å tegne en del hytter i en større målestokk, 1:10, men vi har valgt å se bort fra dette; bare en rekonstruerende prinsippskisse av et sperrebind ved Kapp Berg I tegnet i målestokk 1:10. Formateringen av rapporten for egen utskrift

via internett kan medfører at tegningene varierer i gjengitte størrelser. Det er derfor i hver tegning medgitt en meterskala i den angitte målestokk.

Det praktiske dokumentasjonsarbeidet ble utført

slik som det er beskrevet i kompendiet av Kjeld Magnussen. Denne boken er også referansegrunnlag for alle bygningsspesifikke termer vi bruker i rapporten. (Magnussen, K., Lowzow, I.: Hus, studiehefte nr.2, Institutt for folkegranskning, Universitet Oslo, 1977)

Kapp Klaveness, D-fasade

I tillegg til tegningene har vi beskrevet hyttens oppbygning. For det meste skiller det mellom konstruksjon, tak, interiør og eksteriør samt nødvendige tilleggsopplysninger. Vi tok avstand fra å rekonstruere nedfalte eller skjulte deler av hyttene eller ruinene; men satte fokus på å sanke så mye tilgjengelig informasjon som mulige ut av det synlige materialet. Alle tegningene ble utført før vi fotograferte hyttene. Grunnen til dette er at tegningen fanger oppmerksomheten på spesielle og mindre markante byggetekniske detaljer. Framfor fotografiet skal tegningene fremheve hyttens konstruktive karakter. I tegningene gjelder ikke plasseringen av spiker og pappstift på millimeter, men å tydeliggjøre markante spikerplasseringene der disse forteller noen om konstruksjonen av hyttene.

Billedokumentasjonen er tatt etter at tegnearbeidet ble utført. Fotografiene skal utfylle tegningene og gi tilleggsopplysninger om tilstanden, rester av in-

teriøret osv. Noen av bildene er overeksponert. Dermed er bildene mindre vakre for det estetiske øyet, men viser flere bygningstekniske detaljer som ellers ikke ville være tydelig på tegningene.

Mens alle bilder og bildelister blitt produsert av Jakob Surlykke Fink, tok Jörn Bohlmann ansvaret for hyttenes skriftlige dokumentasjon som beskrivende tekst. Tegnearbeidet blitt utført av begge to. Jakob Surlykke Fink har tegnet hyttenes plan og snitt, mens Jörn Bohlmann har tegnet hyttenes fasader.

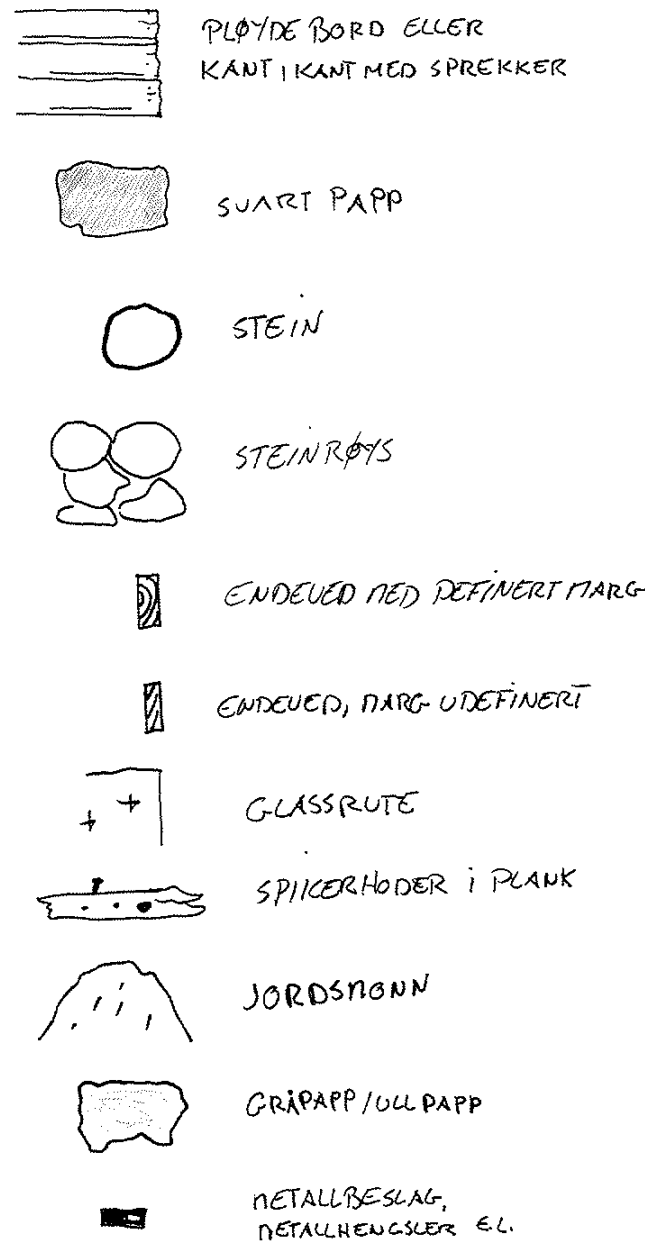
Alle skisser i felt ble utført på millimeterpapir og senere rentegnet i Sysselmannens administrasjonsbygg etter avsluttet feltperiode. Vi har brukt ulike millimeterpapir; vanlig 80g/kvm og 120 g/kvm. Begge papir utvidet seg betydelig i felt; i regnvær var det rett og slett håpløst å tegne. Vannfast millimeterpapir har vist seg ubrukelig under de betingelser vi fant i felt. På grunn av utvidelse av millimeterpapiret har vi forholdt oss til papirets rutenett, ikke til reduksjonslinjalen, slik at feil grunnet papirets hydroscopiske egenskaper minimeres.

Vi har valgt å omtale fasaden med døren som fasade A i rapporten. Alle andre fasader blir kalt B, C og D i retning med klokka rundt hytta. Denne betegnelse tar ikke noe hensyn til himmelretninger fasaden orienter seg til. Derimot har hver plantegning angitt himmelretninger.

Denne benevnelsen på fasadene tar ikke hensyn til plassering i forhold til himmelretninger, selv om det omtales de ulike fasader ofte som vendt mot vest, nord osv. For at leseren skal kunne plassere hyttene i forhold til himmelretning er alle plantegninger forsynt med en pil som peker mot magnetisk nord; dermed kan alle fasader plasseres i terrenget.

Dessuten har vi valgt å gjengi et kartutsnitt, som plasserer hytta i forhold til strandlinjen. Vi mener bestemt at plassering i terrenget er en betydelig faktor i fangstmennenes kunnskap og viten om naturforholdene, fremherskende vindretninger osv. For de spesielt interessert er det mulig å sette plantegningen og kartutsnittet med hyttens plasser-

ing i terrenget i forhold til hverandre. Dette vil tillate en nøye plassering av hyttenes fasader i forhold til strandkanten respektive terrenget generelt.

Feltarbeidet

Årets feltarbeid var annerledes enn i fjor. Etter ankomst med nattflyet til Longyearbyen den 8. juli hadde vi tre fulle dager til rådighet for å ordne alt utstyret for feltperioden, innkjøp av proviant samt skytetreningen og oppfriskning av vår kunnskap om bruk av radiosambandet. At dette gikk meget effektivt

Å lese tegningene bør være selvforklarende. Ovenfor en tegnforklaring.

skyldtes ikke bare vår fortrolighet med utstyret og rutiner fra i fjor, men også forberedelsene og smidigheten til Sysselmannens politi og tekniske avdeling. Vi skylder dere igjen en stor takk for et riktig godt samarbeid!

Den 12. juli om morgenen fikk vi skyss med Nordsyssel til Bellsund. Etter syv timers rolig tur kastet Sysselmannens tjenestefartøy anker noen nautiske mil utenfor Dunderbukten. Sysselmannens helikopter fraktet oss og utstyret på land, blant annet en letthytte og gummibåt. Letthyttene er en liten brakke; den er 360 cm lang og 210 cm bred innvendig. Letthyttene er bygget av kryssfinerplater, og rommer en do med separat inngang fra hyttens smalside samt et oppholdsrom med inngangen i en av langsidene. Innredningen består av en enkel kjøkkenbenk samt en køyeseng og en enkeltseng på hyttens langsider. En enkelt bordplate er installert mellom sengene, rett under et 90 x 70 cm stort vindu av pleksiglass.

Med dette enkle husrom som utgangspunkt brukte vi gummibåten med en 40 hesters påhengsmotor som transportmiddel langs kysten. I motsetningen til fangstfelt 23 og 24 som vi hadde gleden å dokumentere i 2009, er fangstfelt 4 betydelig mer værutsatt. Ferdsel i gummibåt ved fangstfelt 23 og 24 førte oss for det meste i forholdsvis beskyttet farvann. Ved Bellsund derimot gikk ferdselen hele tiden ut i havet. Dette førte til at vi i betydelig større grad var mer avhengig av passende værforhold for å kunne rekke dokumentasjonsobjektene. Vi var værfaste i fem dager, dvs. nesten en tredjedel av hele feltperioden.

Siden farvannet sør for Bellsund er svært grunt, hadde vi kun en begrenset periode til å komme til og fra letthyttene med gummibåt; omlag tre timer før og etter høyvann. Dette førte til at hele dokumentasjonsarbeidet ble påvirket av tidevannet.

Tidsrommet vi hadde til disposisjon var 12 timer og

40 minutt mellom høyvannene. Med seilingsbegrensninger tre timer før og etter høyvann ble dokumentasjonsperioden ved fangsthyttene inkludert overfartstid fra enten 12 til 15 timer eller 24 til 27 timer, altså fra det ene høyvann til det neste respektive det neste etter det.

Dette førte til svært lange arbeidsdager. Som oftest følte vi at 12 til 15 timers arbeidstid rett og slett var for kort til å jobbe med hyttene. Vi valgte derfor å jobbe et helt døgn i strekk heller enn å dra til letthytta med det neste tidevann. Ferdsele med gummibåten var for ubekvem og tungvindt i det urene farvannet. Fordelen med disse svært lange arbeidsdagene var den gode følelsen av å ha gjort jobben. Ulempen var en svært irritert døgnrytme og meget ukonvensjonelle arbeidsdager i den daglyse

natt.

Radiokontakten til vakthavende i Longyearbyen som egentlig var planlagt til klokken ti hver morgen, skjedde derfor kun svært sporadisk. Enten sov vi dypt klokken ti etter en hjemkomst tidlig om morgenen, eller så jobbet vi konsentrert på dette tidspunkt. Ofte var vi også i le av fjellene ved Wedel Jarlsbergs Land og fikk derfor ikke radiosignal og forbindelse til oppkoblingsstasjonen ved Såta eller Svea.

Letthyttene i Dunderbukta—vårt hjem i feltperioden; Privat bilde Jörn Bohlmann

En forskjell fra dokumentasjonsarbeidet i 2009 var også at Bellsund i betydelig mindre grad er besøkt av andre feltlag, cruiseskip, forskere, seilbåter eller

padlere. Mens vi i fjor traff mennesker i den nordvestlige del av Svalbard, vi hadde til og med en hyggelig fest sammen med feltlaget i Magdalenafjorden; fikk vi i år ingen besøk i Bellsund. Sysselmannes helikopter, som en gang fløy rett forbi hytten med vinkende passasjerer, var det nærmaste vi kom kontakt med andre mennesker i Dunderbukten. Dette ga oss et inntrykk av hvor storslagen og imponerende den arktiske naturen er, og hvor heldige vi igjen var som kunne oppleve denne naturen så direkte på kroppen!

Selv med denne lille gummibåten har ferdsele i de grunne farvann vanskelig. Privat bilde Jörn Bohlmann

Og hvem er vi?

Jakob Fink er født i Danmark og har vokst opp på Grønland. Han har cand. mag innen friluftsliv med etnologi i fagkretsen.

Jörn Bohlmann er født i Hamburg /Tyskland. Med bakgrunn i to tradisjonelle håndverksutdanninger, seilmaking og trebåtbygging, skriver han for tiden en doktorgrad innen *teknisk bygningsvern og restaurering* ved Høgskolen i Sør-Trøndelag.

God lesing!

Jörn Bohlmann, august/september 2010

Kapp Klaveness

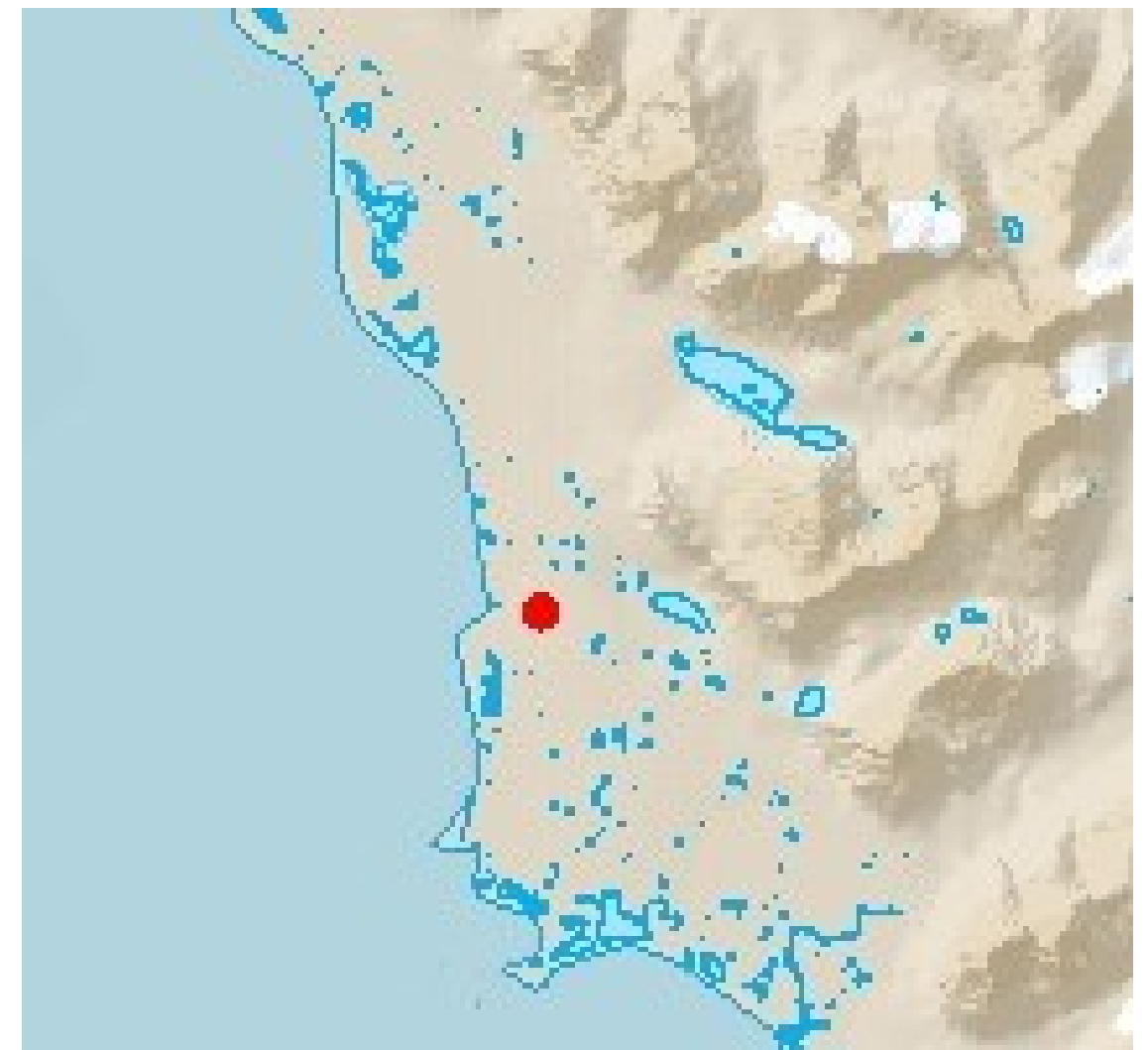
Askeladden ID 93361

GPS Posisjon 33x 0479423 og 8583718 UTM

N 77° 19,785 E 14° 09,575

Oppmålt 13., 14. og 15. juli 2010

(Ombygd til pulttak i 1970 av Svein Magne Olsen og Jan Bakkerud)

Kapp Klaveness var den første hytten vi tok for oss i denne oppmålingssesongen. Nesten vindstille vær og sol gjorde en landing ved hyttens rullesteinstrand forholdsvis enkel; selv om det polare hav ruller direkte mot strandlinjen ved Olafsbukten. Thunaodden gir bare minimal beskyttelse mot sørlige vinder. Ilandstigning med småbåt er derfor avhengig av passende værforhold.

Selv om det var varmt i solen, ble vi raskt påminnet om at vi var i arktiske strøk. Ikke bare stillheten og den storslagne natur med høye snødekkete fjell i øst og den kilometer brede sletten langs kystlinjen minnet om dette, men også den store isbjørnen som kom ruslende fra nord mot oss. Spent fulgte vi med på hvordan den arktiske konge kom mot oss. På cirka 200 meter avstand sendte vi knallskudd mot bjørnen, og til våres glede stakk han straks av i motsatt retning. Slik kunne vi vie oppmerksomheten vår til hytten igjen.

A-Fasade av hytten ved Kapp Klaveness; privat bilde Jörn Bohlmann

Hytten ved Kapp Klaveness omtales også som Alfredhuset. Selveste Kapp Klaveness ligger omtrent to nautske mil sør for hyttens plassering ved Olafsbukta. Når hytta ble bygd er ikke helt klart. I følge Rossnes er hytten oppført enten i 1920-21 av E. Mansfield for N.E.C, eller av Alfred Johansen og Osvald Lund for N.E.C. året før, 1919-20, da de to

betjente fangsteltet i denne vinteren. Rossnes omtaler hytten som en hovedstasjon som var ubenyttet i flere år.

Beliggenhet

På en lett kupert slette parallelt med kystlinjen finnes ingen naturlig havn ved hytten. Strandlinjen har heller ingen erosjonskant. Stranden selv dannes av rullestein. Enkelte klipper av omlag åtte meters høyde gir utsiktpunkter over havet og sletten. Mange skvalpeskjær og uren bunn gjør adkomst med alle slags båter vanskelig. Strandlinjen er ubeskyttet mot vind fra vestlig kant.

Vi fant rikelig med drivved på stranden og drikkevann i flere dammer rett øst for hytten. Også den arktiske fauna hilste oss velkommen; i tillegg til isbjørn så vi også rein, rev og mange fugler under oppmålingsarbeidet. Sletten hytten er plassert på er forholdsvis tørr og steinete.

Med en størrelse på omtrent 4,7 x 2,7 meter er hytten en mindre hovedstasjon. Inngangsdøren vender mot sør ved hyttens smale side. Døren fører til et forrom med omlag 0,8 meters bredde. En annen dør fører direkte videre inn til hyttens varme del. Hytten er plassert rett på bakken uten steiner eller andre forhøyninger.

Hytten og dens omgivelse bærer preg av bruk i etterkrigstiden. Ikke bare inskripsjoner ved sengevangen fra 70- til 90-tallet vitner om dette. Utstrakt bruk av plastfolie i hytten og mye søppel utenfor taler også for seg. Slik finnes blant annet rester av klar plastfolie som erstatning for vindusglass og utstrakt bruk av folie for isolering innvendig i hytten. Hytta var stengt med en galvanisert stålplate siden døren manglet. Mange aluminiumstenger, rep av kunstfiber, en rått livbøye av plast og andre moderne oljeprodukter gir hyttens omgivelser et lett forsøpelt inntrykk.

Konstruksjon

Hytten er en stenderverkskonstruksjon. Stenderne selv er kun synlige i forrommet. Hyttens varme del er

innvendig isolert med stående panelbord, slik at selve bærekonstruksjonen ikke er synlig.

Stenderne og takets bærebjelker har en dimensjon på 8x10 cm. Stenderverket kan være gjenbruksmateriale; vi fant uthogget tapninger av to centimeter dybde i størrelse 6,5x4 cm i disse, som ikke utfyller noen funksjon. Dette hentyder til gjenbruk av materialet. Den langsgående topplunne ligger på stenderne og overlapper med enkelte halvask, se prinsippskisse.

Oppmålingsarbeidet i gang ved fasade C –Bilde DSC 154

Ved skilleveggen mellom forrom og stuen er det ikke påført bærende stender. Den enkle skilleveggen er derfor sannsynligvis festet med spikerslag som er dekket av isolasjonslaget fra stuen. Hytten har et pulttak uten tydelig helling.

Fasade A er sørvendt og gir plass til inngangsdøren, 60x160 cm. Døren var hengslet på venstre side (vestsiden) med to jernhengsler. Veggen dannes av enkle, stående panelbord. Disse er 14 cm breie, pløyd og 2,5 cm (1") tykke. Panelbordens oppside er spikret til toppsvillen, nederst tjener et enkelt panelbord som spikerslag. Veggen er lappet på venstre side av inngangsdøren; her overlapper panelbordene hverandre. På høyre side av døren mangler panelbord. Store rester av grov, nyere takpapp dekker deler av fasaden. En dørsville av

omtrent 20 cm høyde og en enkelt karm, satt sammen av 14 cm breie panelbord danner dørrammen. Rett foran døren danner to planker og en stor, flat stein et enkelt terrasseliggende inngangsparti. En del rester av tynn svart papp vitner om isolering mellom veggmaterialet og den lave steinrøys. Denne svarte pappen er betydelig tynnere enn den mer moderne tjærepapp som dekker taket. Tjærepappen fra taket dekker også de øverste om lag 30 cm av fasaden; tjærepappen er festet med enkle, horisontale spikerslagslister.

Fasade D, bilde DSC 0161

Fasade B, en av hyttens langsider, vender mot havet i vest. I denne fasaden er det plassert et enkelt vindu, 66 cm høyt og 51 cm bredt. Innfellinger i karmen viser at vinduet hadde en vertikal og horisontal sprosse og har altså bestått av fire små vindusglass. Glasskår ligger under vinduet på steinrøys og jorda. Vinduet har en brystningshøyde på omtrent en meter.

Fasaden dannes av liggende, pløyde bord, 14 x 5 cm ved stuens lengde, men kun de nederste syv bord er gjennomgående og dekker hele fasaden. Ved forrommet består fasaden ellers av en kombinasjon av liggende og stående bord. Den delen av fasaden som dekker forrommet virker derfor som ett kaotisk lappverk som ikke står i stil med den rene fasade ellers. En påspikret luke

forsterker dette inntrykk. To vertikale bord, 14 x 2,5 cm på fasaden ved hjørnet A/B antyder at forrommets vegg har blitt dannet av stående bord, påspikret på de syv nederste, liggende veggplanker. Muligens var det ikke nok material av de kraftige, pløyde bord av 2" tykkelse til rådighet da hytten ble bygget? Et stående påspikret bord, 14 x 2,5 cm dekker endeveden av bordene. De to nederste omfar av hytteveggen er fuktige igjennom og i dårlig stand.

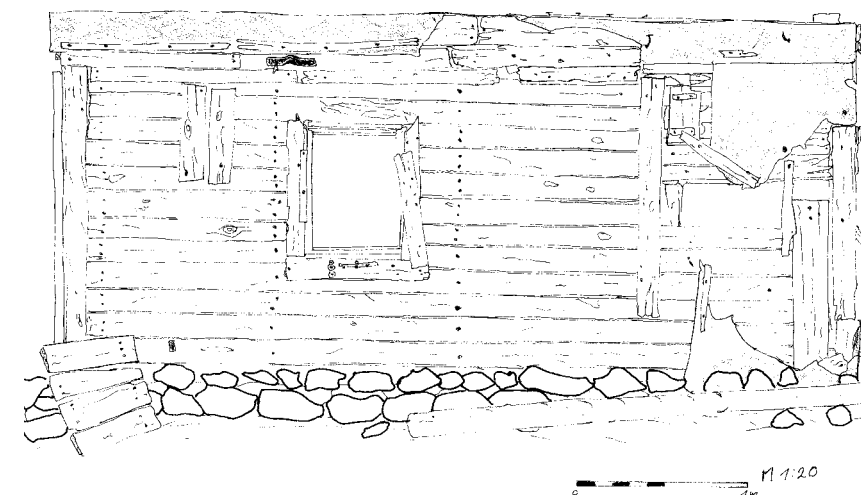
Vinduet har en påført utvendig karm av de vanlige 14 x 2,5 cm bord og var stengt med en påspikret kryssfinerplate da vi kom til hytten. Rester av klar plastfolie taler om bruk av hytten etter at vinduet har falt ut. Rester av en 6 cm bred vinduskarm ligger på den andre siden av hytten. Tjærepapp fra taket dekker den øverste par centimeter av fasaden.

Vegg C, hyttens smalside mot nord, viser et vindu av samme størrelse som i vegg B, plassert midt i fasaden. Fasaden dannes av liggende kledning, 14 x 5 cm, pløyd. Fjærene vender nedover. Plankene er hele over fasadens lengde, som derfor virker renere enn vegg B. Ved fasadens høyre og nederste del, mot vest, under vinduet; er det påspikret et par stående plankebiter, muligens drivved. Rester av tynn svart papp forklarer muligens en funksjon som festende spikerslag. Igjen er tjærepappen fra taket ført ned til fasadens øverste par centimeter.

Fasade D. Denne langsiden av hytten, som vender mot øst, er meget nedslitt og har delvis ramlet ned. Fasaden dannes igjen av liggende 14 x 5 cm pløyde bord, men i motsetning til fasade B dekker plankene for det meste også forrommets vegg, bortsett fra den nederste del. Manglende plank avslører her en sammenspikret stender omtrent en halv meter over bakken. Det finnes knapt en skjot i denne ytterveggen; de fleste gjenværende planker dekker veggen i ett stykke.

Siden større deler av veggen er ramlet ned, er en del av fasadens konstruksjon synlig. Veggen viser da 5 stendere, som deler veggen i fire like store felt. Som

mellomlag mellom yttervegg og stenderverket er det brukt tynn svart papp som isolering, sannsynligvis over hele veggen. I tillegg viser enkelte loddrette spikerslag at de 2" plankene sannsynligvis var dekket med svart papp som isolering mot vind og vær. Dette framtrer som en utbredd

isolasjonsmetode på fangsthytter fra denne perioden på Svalbard.

Tegningen av fasade D

Påfallende er en slags luke som er påspikret på fasadens venstre, altså sørlige del, ved forrommet. Luken har en størrelse på 47 x 55 cm. Siden luken er påspikret er det usikkert om det opprinnelig var en luke fra forrommet mot nord, den eneste retning hytten verken har dør eller vindu. Muligens ga denne luke en inspeksjonsmulighet mot nord.

Det er uklart hvorfor akkurat denne fasade er så medtatt. Et par av de dekkende 2" plankene er rett og slett råtnet bort og har ramlet ned.

Interiør

I forrommet fylles det 54 cm dype rommet til venstre for døren med en tilspikret arbeidsbenk, som strekker seg over hele dybden av forrommet, 110 cm. Arbeidsbenken er 84 cm høy og er laget av drivved. Et kraftig rundholt tjener som støtte, en montering av to horisontale bord gjør bruk av en enkelt skuff mulig. Bortsett fra en enkel hylle på østsiden av forrommet, monterte omtrent i øyehøyde,

finnes det svært lite innredning i forrommet. Gulvet er laget av kraftige bord, men kun i midten mellom dørene, som ligger i en rett linje mot hverandre. Den østlige del av forrommet og plassen under arbeidsbenken består av jord.

Fasaden mot sør er den eneste som har skråband i konstruksjonen, 6 x 5 cm. Disse er montert omtrent i skulderhøyde og treffer bunnsvillen om lag 80 cm fra hjørnet, skråbandet står altså forholdsvis bratt.

Skilleveggen mellom forrom og stue er satt sammen av stående panelbord, igjen 14 x 2,5 cm. Døren til stuen har dimensjon av 68 x 195 cm og ligger i en rett forlengelse av ytterdøren. Dermed er det 41 cm vegg til venstre (vest) og 115 cm til høyre, mot nord.

Stuen er isolert, dvs. det er satt opp et lag med stående panelbord rundt alle de tre ytterveggene, kun skilleveggen er uisolert. Skilleveggen har en bunsvill på omlag 10 cm høyde. Døren eksisterer ikke, kun en plankebit av 2" tykkelse henger i to jernhengsler på vestsiden av karmen. Dermed har døren slått ut i forrommet mot arbeidsbenken. Sannsynlig var døren bygget som labankdør av 2" plankebiter som også ytterveggen er bygget av.

Gulvet i stuen dannes av 14 cm brede bord lagt i retning nord-sør. Det står en køyeseng i den nordøstlige del av stuen. Sengene var 180 cm lang og 70 cm breie, kun den øverste sengevang og underlag er montert, den nederste har forsvunnet. Sengevangen består av en 16 cm høyt bord med innskjærte inskripsjoner og notater med tusj. Den øverste sengen har en høyde på 140 cm over gulvet, den underste omtrent 55 cm; to støtte-klosser ved hyttens østside vitner om dette.

Ved køyesengens ende er vedovnen plassert. Plassen mellom køyesengens smalside og skilleveggen utgjør 120 cm. Midt på denne plassen står en vedovn på sine 25 cm høye ben, plassert på en stein. En enkelt og langsmal jernplate på ytterveggen skjermer trevirket mot strålingsvarme, omtrent 1 m høy og 40 cm bred. Ved skilleveggen er

ingen blikkplate montert. Et ovnsrør med 15 cm diameter er ført rett opp til taket gjennom en blikkplate, ca. 30x30 cm. På taket er det montert en pipe som har en form som en kjegle med avskåret spiss, omlag 25 cm høy og 30 cm i diameter

nederst. Denne pipa er en nyere konstruksjon og tilhører klart ikke den opprinnelige bygningen.

Del av interiøret; bilde DSC 0203

På siden av ovnen, langs ytterveggen; er det montert tre reoler, henholdsvis 90, 140 og 178 cm over gulvet. Den underste er 28 cm dyp, de to øverste 15 cm; alle reoler strekker seg over helle skilleveggenes lengde, altså 115 cm. En del spiker under taket på baksiden av ovnen (fasaden mot øst) og i den nederste reolen tjente klart som oppheng for tørking av klær.

Ellers er det montert to sittebenker på vestfasaden.

Den ene, ved hjørnet B/C, nordvest, er 45 cm dyp og 85 cm lang, 41 cm høy. Den andre, ved skilleveggen, er 109 cm lang og 38 cm dyp, 41 cm høy. Begge sitteflater dannes av tre enkle planker. Over disse flatene er det montert reoler; ved nordvesthjørnet en enkelt trekant som hjørnereol, i tillegg to smale hyller, 51 cm lang og 16 cm dyp. Disse hyllene med knekter gjør det umulig å sitte under dem, på benkeplaten; men siden deres lengde er mindre enn den samme benkeplaten; kan en person sitte oppreist rett ved siden av vinduet. Benkeplaten under hyllene bør anses derfor som stueplass til for eksempel en ryggsekk eller lignende.

Samme montering av hyller finnes også over benkeplaten ved skilleveggen. Også her er hyllen montert 74 cm over benken og gjør det umulig å sitte rett under; full sittehøyde finnes igjen rett ved siden av vinduet. hyllene har her en lenge på 70 cm og en dybde på 24 cm.

Vinduet i fasade B, mot vest, har en brystningshøyde på 94 cm innvendig over gulvet. Her, under vinduet, var det montert et bord, 110 cm langt og 65 cm inn i rommet. Selve bordet er ikke på plass, men fantes utenfor hytten ved fasade D.

Innvendig er vinduet innrammet av en grov gerikt, bygget av 14 cm brede bord. At denne gerikt neppe er original viser de underliggende, kun 6 cm høye geriktlistene som ligger under den grove gerikt. Rester av klar plastfolie bevitner en enkelt tetting av vindus-åpningen med folie etter at glasset har blitt knust. Ved vinduet i nordveggen er de originale geriktlistene med seks centimeters bredde fremdeles synlige. Dette vinduet har en brystningshøyde på en meter. Over vinduet er det montert en hylle, ca 20 cm dyp.

Store deler av rommet er dekket med et hvitt folielaminat, hvor den hvite papirsiden vender mot rommet, mens dens mørke plastsiden vender ut mot fasadene. Største delen av folien er løs og slenger i vinden som stryker gjennom vinduene.

Taket

Også taket i stuen er isolert med en enkel himling. Dens egentlige konstruksjon er komplett dekket med det hvite folielaminat og avslører sin konstruksjon kun der, hvor både det utvendige taket og himlingen er gjennomhullet.

Taket bæres av bjelker lagt i retning vest-øst, altså parallelt med hyttens korte sider. Det er 2" planker, montert på høykant, som danner takbjelkene. Deres store innbyrdes avstand på 120 cm, og måten disse er skjøtt sammen på; svekker takets konstruksjon betydelig. På undersiden av bjelkene er 14 cm breie og 1" tjukke bord spikret fast.

En luke i himlingen er påfallende, plassert rett ved inngangsdøren til stuen. Luken er hengslet med lange jernbånd på vestsiden, har en størrelse på 50 x 70 cm og består av perlestaffbord, type trønderpanel. Dette er det eneste stedet i hytten med denne typen bord.

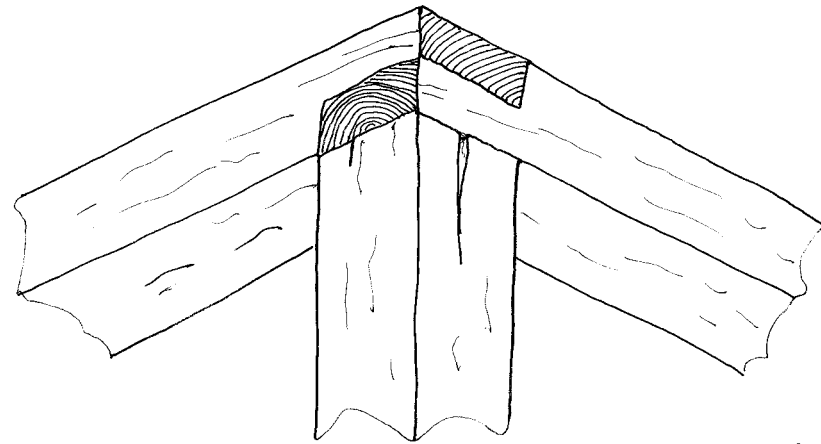
Høyde mellom himlingen og taket utgjør ikke mer enn omtrent 21 cm; forrommet har ingen himling. Høyde under himlingen i stue var på ca 195 cm; vi syntes at rommet dermed var usedvanlig høyt.

Eksteriøret

Påfallende er to kraftige pæler som er reist ved hyttens nordøstlige hjørne, kun en snau meter fra veggen. Pælene er omtrent like høye som hytten. Begge pæler står tett inntil hverandre og har en diameter på om lag 18 cm og er dermed svært kraftig dimensjonert. Som påle med åte er plasseringen meningsløs; pælene står alt for tett på hytten, og heller ikke kan man se pælene fra vindu eller dør. Både den korte innbyrdes avstand og de svære dimensjoner gjør bruk som arbeids- eller lagerstativ meningsløst – for oss forblir pælene en gåte.

Om lag 25 meter borte fra hytten mot stranden er det satt opp en ca 5 m høy flaggstang eller signalåte. Dessuten fant vi et enkelt steinfundament ca 75 m sør for veggen som kunne ha tjent som en

enkelt vindbeskyttelse og vegg på en lavvo. En del kraftige teltstenger av aluminium taler for at hytten ved Kapp Klaveness har vært brukt som teltplass i etterkrigstiden. Inskripsjoner i den gjenværende sengevengen bekrefter dette.

PRINSIPP

Prinsippskisse av stenderverkskonstruksjonen ved Kapp Klaveness. Denne løsningen er den mest avanserte vi kunne dokumentere i feltet.

Bildeliste Kapp Klaveness

- 0148 Velkomst komité bestående av 1 stk isbjørn
- 0149 Jörn på taket speidende etter bjørnen
- 0151 Enda et bjørnebilde
- 0153 Jörn med sletten, fjellet og bekkefaret i bakgrunnen
- 0154 Jörn tegner fasade C
- 0155 Jörn tegner stadig fasade C
- 0159 Fasade A
- 0160 Hjørne A-B
- 0161 Fasade B
- 0162 Hjørne B-C
- 0163 Fasade C
- 0164 Hjørne C-D
- 0165 Fasade D
- 0166 Hjørne D-A
- 0168 Steinheller foran inngangsdøren
- 0169 Stein og jordvoll fasade B
- 0170 Stein og jordvoll fasade C
- 0171 Stein og pålekonstruksjon hjørne C-D
- 0172 Steinvoll på hjørne D-A

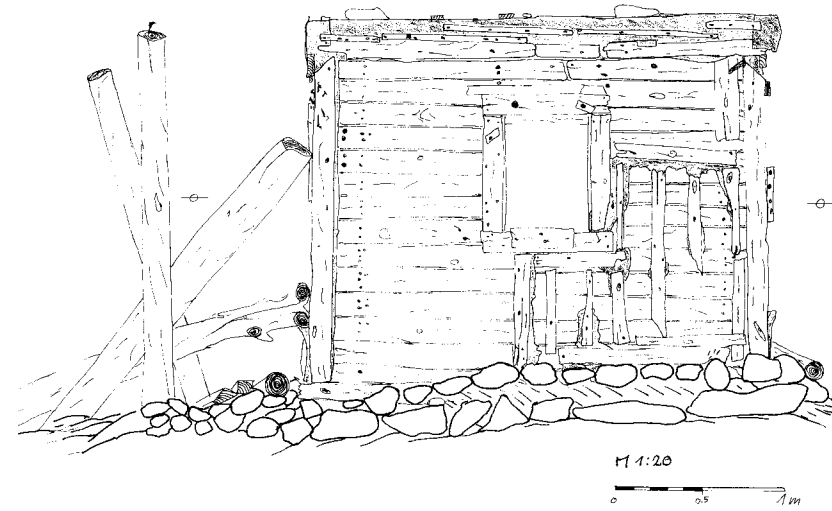
- 0173 Stein hellene foran inngangsdøren sett fra siden
- 0174 Oversikt over taket
- 0175 Nærbilde av tak, viser sammenraste takbjelker, stein og pipe
- 0179 Vindu fasade C
- 180 Vindu fasade B
- 181 Detalj av vindu fasade B
- 182 Beslag over vindu på fasade B
- 183 Glugge i forrom, vender ut mot sjøen
- 184 Nærbilde av kledning i vegg D
- 185 Rester av dør, med slå. Sannsynligvis innerdør
- 189 Ytterdør, innsiden
- 190 Ytterdør, utsiden
- 191 Gammel vedsag
- 192 Detalj av hjørne D-A
- 193 Innvendig hjørnekonstruksjon i forrom, skillevegg til stuen er til venstre
- 194 Innvendig hjørnekonstruksjon i forrom, hjørne D-A
- 195 Innvendig veggilde i forrom. Vegg D
- 196 Innvendig oversiktsbilde i forrom. Ytterdør til høyre
- 197 Arbeidsbord i forrom
- 198 Arbeidsbord i forrom med synsvinkel under bordet
- 199 Jernbeslag under arbeidsbord i forrom
- 200 Slå på innsiden av utgangsdøren
- 201 Økse på arbeidsbordet
- 202 Gulvplanker i forrom
- 203 Hyller i stuen bakom ovnen
- 204 Detalj av ovn
- 205 Ovn og pipegjennomføring i taket
- 206 Detalj av rått himling og tettemateriale
- 207 Detalj av lasket takbjelke
- 208 Detalj av himlingsbord
- 210 Detalj av himlingsbord med overliggende tettemateriale
- 212 Detalj av lasket takbjelke
- 213 Samme detalj som 212, men annen synsvinkel
- 214 Bilde av køyeseng i stuen. Overkøye
- 215 Hjørnestolpe i køyeseng
- 216 Inskripsjoner i sengen: "Svein M Olsen 1971"; "kpk mz 30/07 - 1/08 2008"

- 217 Inskripsjoner i sengen: "kpk bl 15-16/8 2002"
- 218 Inskripsjoner i sengen: "POLAND - 77"; "HWIEJE 98....."
- 219 Inskripsjoner i sengen: "J. Hjørnevåg 11/8 - 87"
- 220 Trelister i hjørne over overkøyen
- 221 Tekst på innvendig tettemateriale
- 222 Hylle over vindu, innvendig vegg C
- 223 Hjørne hyller, innvendig hjørne B-C
- 224 Vindu innvendig vegg B
- 225 Sittebenk hjørne B-C
- 226 Sittebenk innvendig vegg B
- 227 Vegg mellom sittebenkene, hvor spisebord har vært plassert
- 228 Hjørnehyller plassert i hjørnet mellom vegg B og skilleveggen til forrom
- 230 Samme hyller som 228. Materialet i himlingen er der gjenbrukt en lem, med beslag
- 231 Plankegulv under køyeseng, store råteskader
- 232 Skilleveggen mellom forrom og stue, sett fra stuen. Store råteskader
- 233 Plankegulvet i stuen. Store råteskader
- 235 Bål plass ute. Rester av reinsdyrgevirer, aluminiumsteltstenger og jernovner osv.
- 236 Detalj av samme bål plass
- 237 Gammel åre
- 238 Livbelte av kork
- 239 Rester av et oljefat
- 240 Trepåle plassert nær hytta
- 241 Bambusstang
- 242 Hytten i terrenget med vegg C. Utsikt mot ned mott kappet
- 243 Hytten sett ut mot sjøen
- 244 Hytten med vegg D i bildet
- 245 Hytten med lave skyer og Jörn i bildet
- 246 Hytten med ferskvannsjøen og elven i bakgrunnen
- 248 Hyttens plassering i forhold til strandkanten
- 250 Hytten sett fra strandkanten
- 254 Stein ansamling i nærheten av hytten
- 255 Steinsamlinger i nærheten av hytten, antakelig til teltforankring
- 256 Utsikten ned mot kappet fra den lille høyden sør for hytten

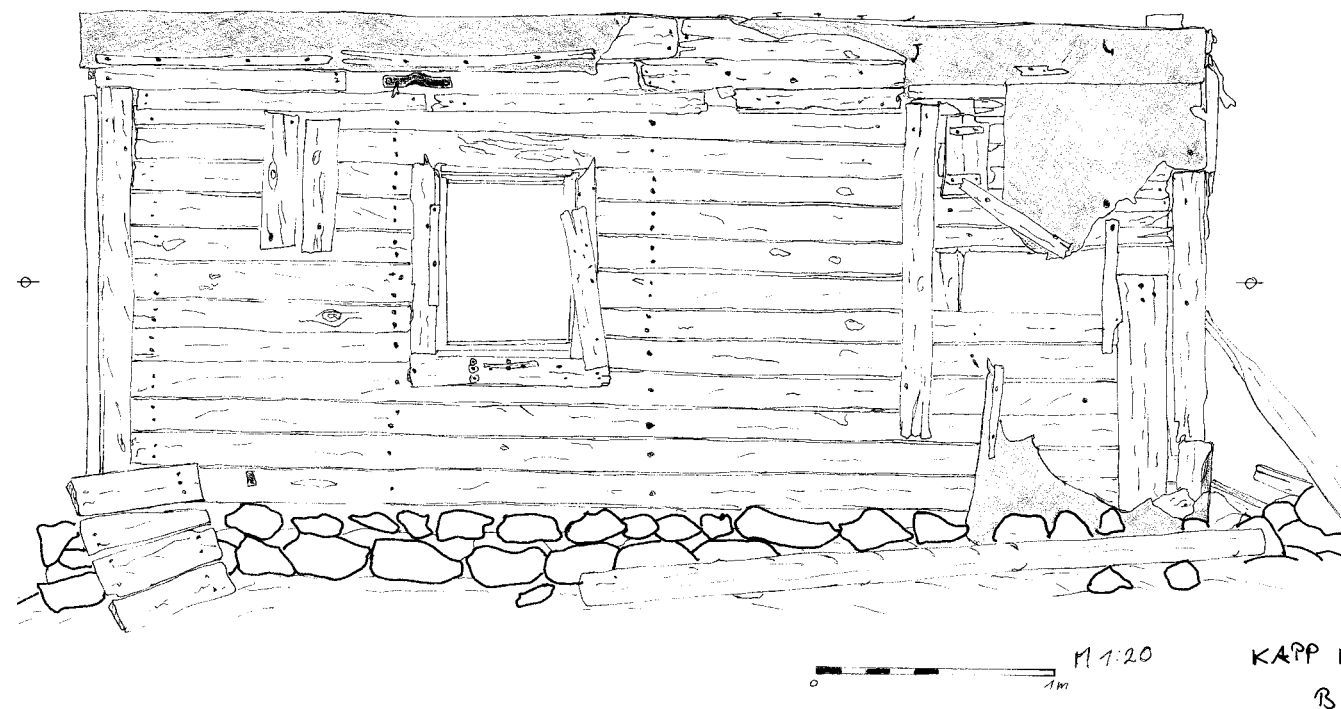
- 905 Oversiktsbilde over stuen. Med køyeseng og sittebenk
- 906 Sittebenken og hjørnehyllene i innvendig hjørne B-C
- 907 Køyeseng og plassering av ovnen
- 913 Plassering av ovnen i forhold til stuedøren
- 915 Plassering av vindu og sittebenk i stuen
- 916 Sittebenk i hjørne B-C
- 918 Oversiktsbilde av stuen
- 925 Dørtrinn, ytterdør

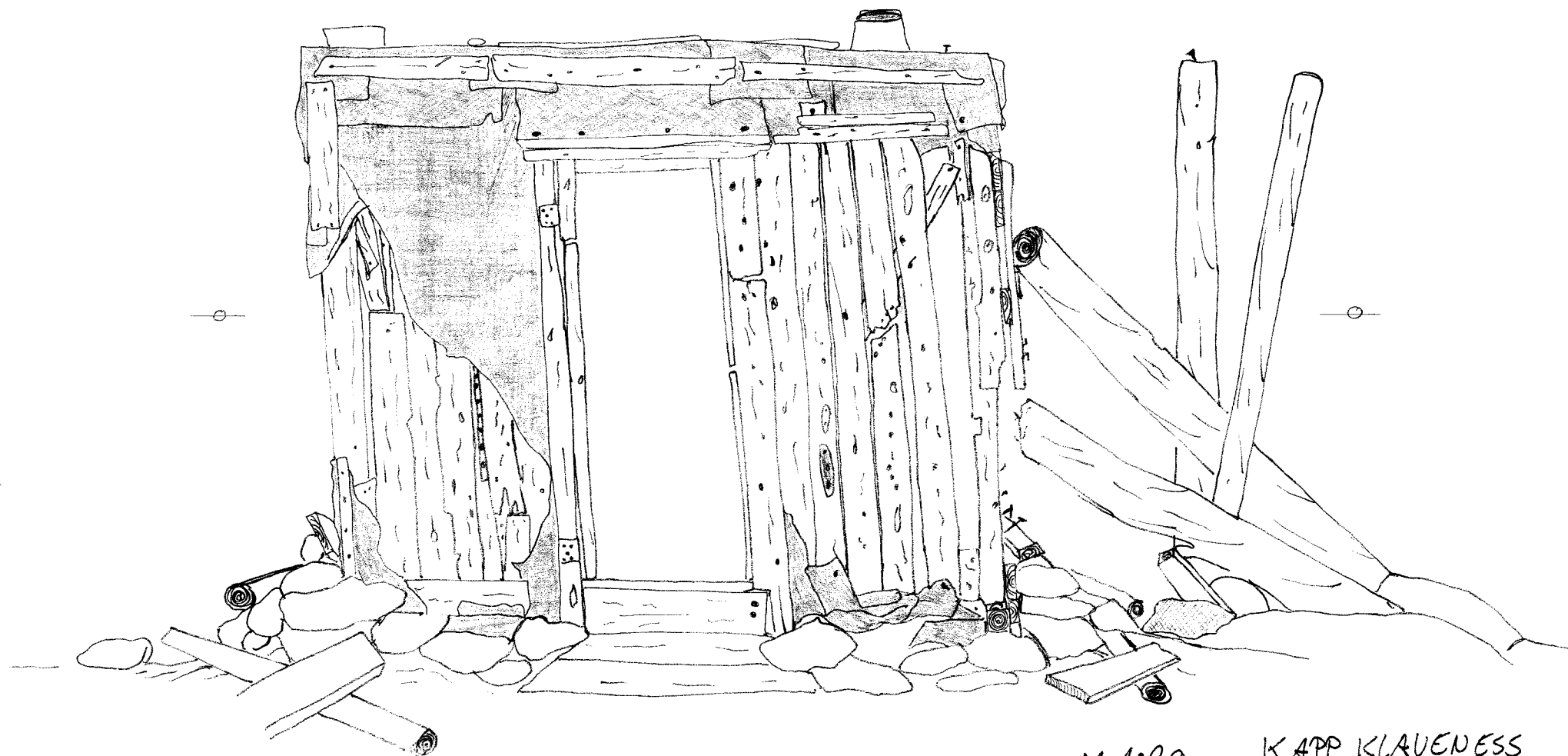
Bilder nedenfor i leserekkefølgen: DSC 0166, DSC 0198, DSC 0905, DSC 199 og DSC 0243

Gamle bilder av fangsthytte "Alfredhuset" på Kapp Klaveness, sør for Botnedalen i Breiabukta, oppført 1920-21 av E. Mansfield, NEC. Foto Norsk Polarinstittutt. Nå hytten var blitt ombygget er for tiden ukjent.

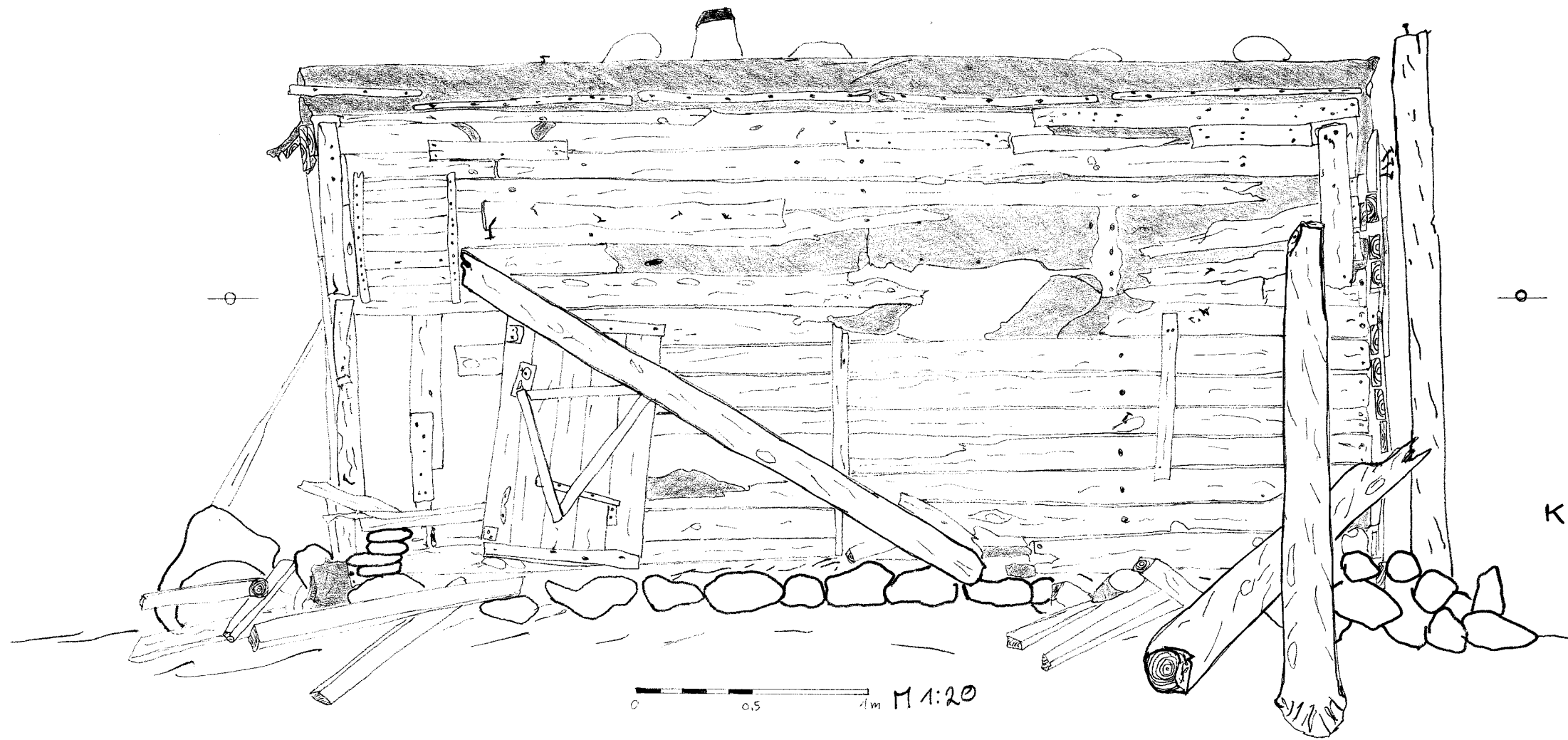

0 0.5 1m M 1:20

KAPP KLAUENESS

A-fasade, sörvend

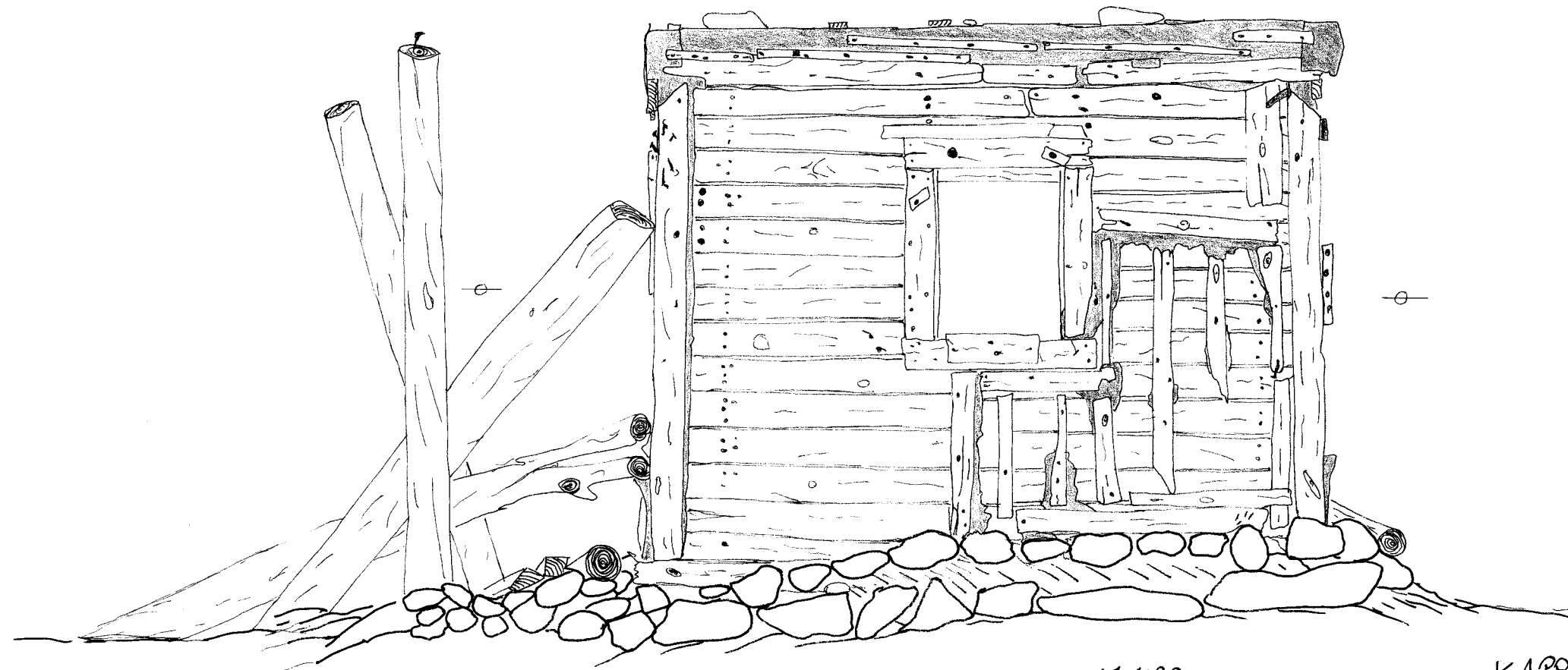
15/07/10 JB

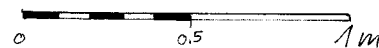
KAPP KLAUENESS

fasade D

14/15/07/10
js

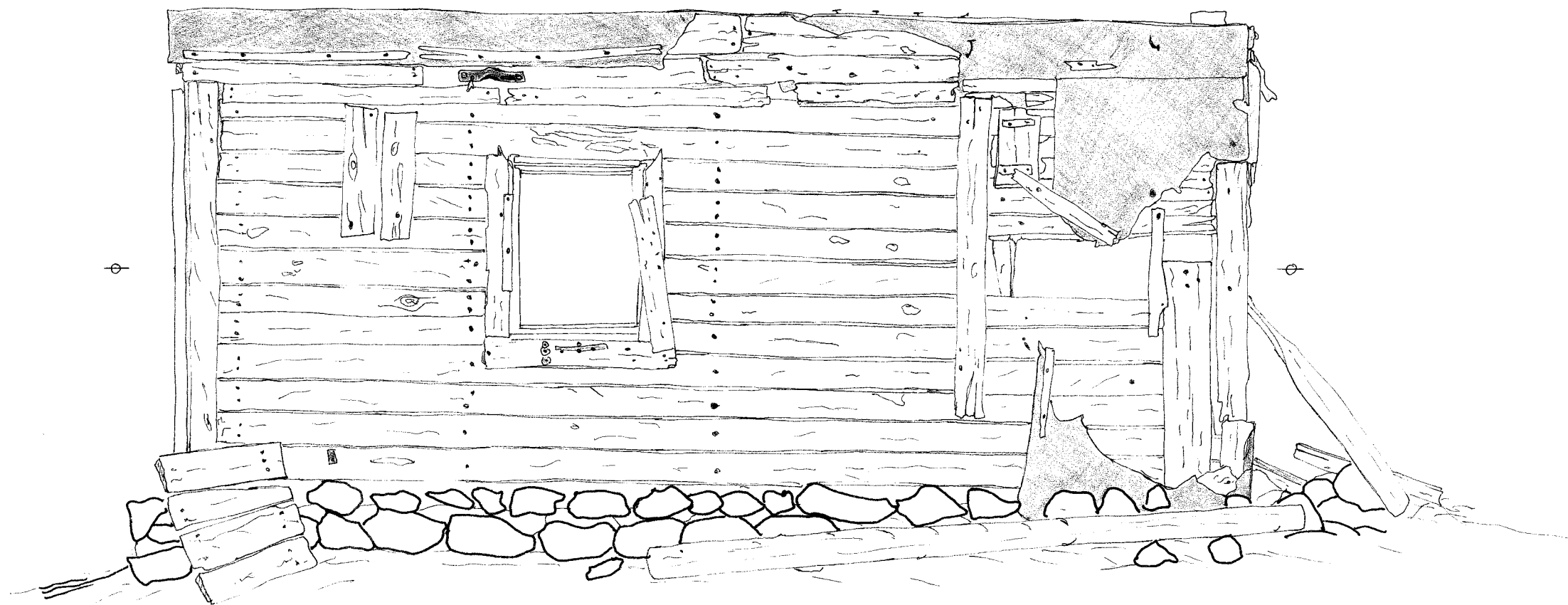
M 1:20

KAPP KLAUENESS

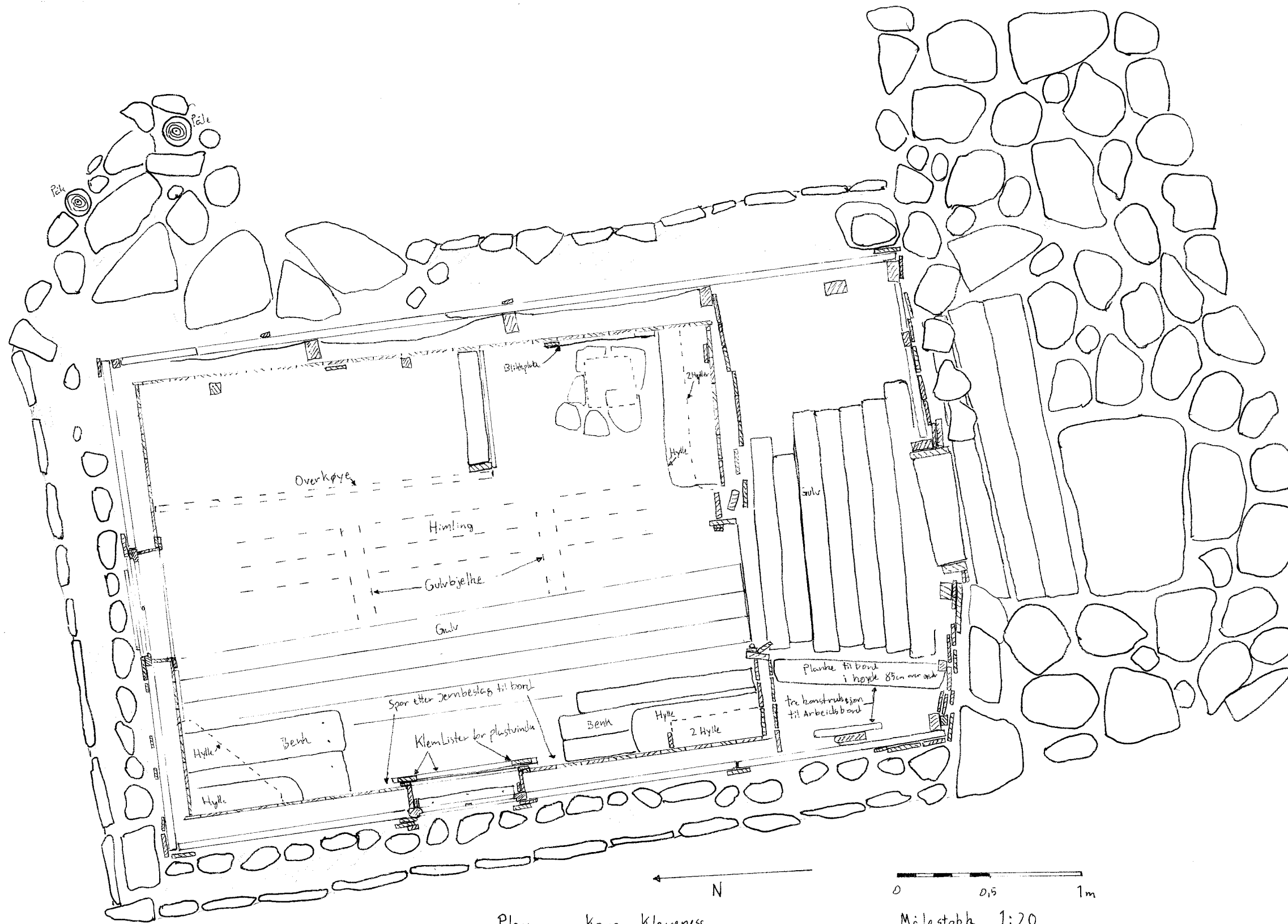
C-fasade, nord

14/07/10 JS

M 1:20
1m

KAPP KLAVENESS
B-fasade, vestvendt
13/07/10 JS

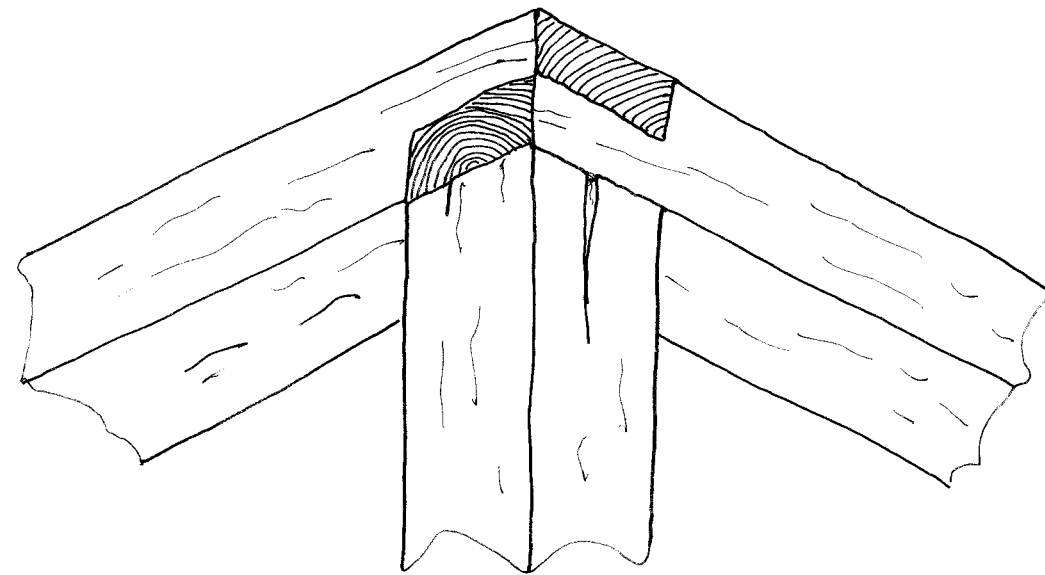

Plan Kapp Klaveness

15/7 2010
 Jakob S. Fink

0 0,5 1m

Målestokk 1:20

PRINSIPP STENDERKONSTRUKSJON
KAPP KLAUENESS

09/01/10 B

Klokkefjellshytta

Askeladden ID 93422-1

posisjon 33x8607674 og 0475090 UTM

Oppmålt den 21. og 22. juni 2010

(Reparert i 1970 av S. Olsen og Jan Bakkerud)

Hytten ved Klokkefjellet er oppført som bistasjon på sørsiden av innløpet til Bellsund. Et nøyaktig tidspunkt for reising av hytten er i følge Rossnes ikke kjent, men Rossnes angir at hytten er reist for N.E.C.

Adkomst til bistasjonen ved Klokkefjellet var heller ikke lett. Vi begynte vår arbeidsdag i lett vær, det var dessuten vindstille dagen før. Vi forventet derfor rolig sjø da vi kom ut av Dunderbukten i gummibåten. Til Klokkefjellshytten var det en av de lengre båtturene. Men ut av Dunderbukten viste det seg at sjøen var mer urolig enn vi hadde tenkt. Siden vi var kommet i gang og et stykke på veien til Klokkefjellshytta, bestemte vi oss likevel for å fortsette. Vel fremkommet viste det seg at landingen også her, ved Klokkeodden, var svært vanskelig. Det ligger mange store stein og undervannskjær ut for stranden og urolig sjø krevde all oppmerksomhet for

å manøvrere seg inn til stranden.

Hytten ved strandlinjen. Gummibåten ligger med en vindstille dag for anker. Privat bilde Jörn Bohlmann

Hytten ligger ikke mer enn 40 meter fra en bratt strandlinje. I motsetning til de andre hyttene vi har besøkt, er det ikke antydning til en vik som gir en viss beskyttelse for en mindre båt. Ved stranden til Klokkefjellet bruser det polare hav rett på landet som her er spesielt utsatt for alle vinder fra vest til nordnordøst.

Dagen forløp stille og fint, og etter at en lett bris fra sør kom til i løpet av dagen har også sjøen roet seg betydelig. Men vanskelighetene med landingen satte tydelig fart i vårt arbeid og etter 16 timers innsats med kun korte matpauser, kunne vi til avslutte dokumentasjonsarbeidet på stedet. Turen hjem var et kappløp med fallende tidevann; ved fjære sjø var landingen ved vår letthytte i Dunderbukten vanskelig. Men vi rakk fram og kunne se tilbake på en lang og krevende, men også svært god arbeidsdag.

Stranden ved Klokkefjellshytten består av stor rullestein; strandlinjen er svært bratt, men uten tydelig erosjonskant og hytten ligger bare omlag 40 meter fra stranden, i 6 meters høyde. En lett kupert slette strekker seg langs stranden i en kilometers bredde mot nord-øst og sørvest. Inn mot landet i øst er den 563 meter høye og bratte Klokkefjellet med Ringarbreene fremtredende.

Vegetasjonen var meget karrig; vi måtte gå i ti minutter for å finne ferskvann i et par dammer. Heller ikke drivved fant vi så mye av ved stranden. Derimot fikk vi, som på alle andre hytter, besøk av både reinsdyr og rev. Sistnevnte var svært nysgjerrig og var ikke mer enn en 15 meter unna.

Konstruksjon

Hytten er omlag 2 meter brei og 3,70 meter lang, dekket av et saltak. Som de fleste av hyttene vi har dokumentert så langt; har også bistasjonen ved Klokkefjellet en stenderverk konstruksjon, synlig i forrommet. Ytterveggene er en blanding av stående og liggende kledningsbord.

Stenderen i forrommet i hjørnet A/D har en dimensjon på 5 x 5 cm og danner med en høyde på kun 135 cm forrommets lave vegg, mens mønet med omlag 180 cm gir nok høyde til å kunne bevege seg i det lille, 120 cm brede forrommet. I innerrommet er høyden i midten omlag 170 cm, høyest ved mønebjelken som går i retning øst-vest. Mønebjelken er plassert der skilleveggen mellom forrom og innerrom er plassert. Denne konstruksjonen er helt dekket med papp slik at vi kunne ikke se flere konstruksjonsdetaljer. Likevel er

vi ganske sikre på at skilleveggen virker som bærende støtte for mønebjelken. I midten av stuen

bærer en bjelke taket; bjelken løper parallelt med mønebjelken; det hele er helt dekket med hvit papp. *Fasade B og fasade A. Privat bilde Jörn Bohlmann*

Fasade A

Inngangsfasaden vender mot nordvest, altså ut mot havet. Denne fasade er dekket med stående pløye bord; bredden varierer mellom 13 og 14 cm, tykkelsen er omlag 2,2 cm. Ytterdøren, som er plassert ved fasadens høyre, altså sørlige; side, er kun 118 cm høy og 55 cm bred. Døren har en terskel på omlag 20 cm og er hengslet på høyre side. Døren slår inn i forrommet. Døren er satt sammen av liggende plankverk utvendig og stående plankverk innvendig; begge lag har en tykkelse på 3 cm hver. Ved dørkarmens venstre side er det montert en stengekloss, omlag 20 cm lang som er spikret skrått på veggen.

I fasade A står også hyttens eneste vindu med en lysåpning på 43 cm i høyden og 40 cm i bredden. I dag er det satt inn pleksiglass i vindusåpningen. Utvendig er grove geriktsplanker i 14 cm bredde rundt vinduets sider, nederst er geriktsplanken kun 10 cm bred. Begge listverkstykker er 2 cm tykke og tjener som rammeverk for en lem som kan settes på utvendig for å stenge vindusåpningen. Hele fasaden er ellers innfattet av en omtrent 60 cm høyt steinvegg eller steinrøys, som er svært stabil.

Steinrøysen er bygget opp ved ytterdørens venstre side. Det er generelt få spor av svartpapp på fasadens utside, bortsett fra rett ved takkanten; her er det plassert et horisontalt spikerslag av det vanlige byggematerialet i hytten – 14 cm breie bord. Påfallende er dessuten to horisontale spikerslag, av ca 60 cm lengde, påført på fasadens venstre side i forlengelsen av vinduets geriktslister. Spikerslagene

består av tre mindre biter, der det fra innsiden er slått inn fem spiker i hver – deres funksjon forblir uklar for oss.

I inngangen av hytten. Bild DSC 0530

Fasade B

Vender mot nordøst og består av grovt lappet liggende plankverk, skjøtt rundt 80 cm fra fasadens høyre del (altså fra hjørnet A/B). Plankverket består igjen av pløyde bord, 13 og 14 cm brede. Fjæren vender opp.

Steinrøysen på denne fasaden er ikke like bred som ved fasade A; den er omtrent 20 cm smalere, men like høy. Mot fasade B er det oppstilt en del store og grove tømmerstokker på samme måte som vi fant ved Fløystua.

Under taket er det påført to kraftige doblinger i form av påspikrete planker. Disse har en lengde på omtrent 90 cm og det er brukt svart papp som dekningsmateriale under plankene. En grov plankebit, 28 x 10 x 4 cm, er spikret på midt i fasaden, rett under taket og er muligens spor etter

en tilfeldig reparasjon. Et vertikalt spikerslag ved hjørnet B/C dannes av en 14 cm brei plankebit. Ved fasadens venstre side er en omlag 80 cm bred metallplate, som dekker hele taket opp til mønet (220 cm opp); bøyd 10 cm nedover fasaden. På fasadens venstre side er deler av et enkelt påbygg synlig, mest sannsynlig et vedskjul. En vertikal stender reiser seg fra bakken og er montert omtrent 40 cm i forlengelsen av fasaden. Denne vertikale stender er montert på en påspikret horisontal plankebit, 80 cm lang, som stikker 40 cm utover fasaden, montert rett under taket. Dette enkle vedskjul er dekket med to planker som løper parallell med takets helling til mønet; her støttes den av et skråband som er satt fast på fasade C. Fasaden virker mer medtatt enn; en del dekkplanker i fasadens øverste del er dessuten svært fuktskadet.

Fasade C

Hyttens langside mot sørøst er hyttens gavlvegg; mønehøyden er på 170 cm. Til høyre for mønet dannes veggen av liggende pløyde bord med 13 og 14 cm bredde – fjæren vender nedover. Bordene følger takets helling. Denne del av veggen utgjør utveggen til hyttens varme del.

Fasadens korte del, til venstre for mønet, danner forrommets vegg. Veggen består av stående plank som muligens er tilvirket av drivtømmer. Plankene overlapper hverandre og har varierende bredde opp til 26 cm tykkelsen rundt 3 cm. Over hele fasaden kunne vi ikke finne spor av svartpapp.

Steinrøysen ved fasade C er 40 cm høy og dermed 20 cm lavere enn ved fasade A og B; fasadens sider rekker kun 130 cm utover steinrøysen, ved mønet 170 cm.

Den høyre del av fasaden gir plass til det nevnte vedskjulet som har gått parallellt med takets helling ned til hjørnet B/C. Den er dermed 240 cm lang. Ved hyttens nordøstlige hjørne B/C støttes den 40 cm dype konstruksjon av en stående planke ned til bakken, ved mønet støttes konstruksjonen av et 1,30 meter langt skråband som er spikret på fasaden. Vedskjulet var dekket med tre plank, hvorav den midterste var falt ut. Hele vedskjulet er

videre støttet av to planker som danner skråband i kryss som strekker seg fra vedskjulet øverste hjørner ned til bakken. Disse er ikke tegnet inn for å vise fasaden i sin helhet.

Påfallende er en vertikal kloss som er spikret på ved mønet. Klossen stikker snaue 20 cm utover taket.

Dens øverste del er tydelig knekket av; en slik rest av en stang er også spikret på ved mønet på fasade A.

Jakob Fink er i ferd å tegne snitt og plan av hytten. Privat bilde Jörn Bohlmann

Fasade D vender mot sørvest og danner med en lengde på omlag to meter, forrommets langside. Denne fasaden består av både liggende og stående bord; stående ved fasadens venstre halvdel (hjørnet D/A), liggende på den andre.

Den liggende kledningsplanken varierer i bredde mellom 8 og 18 cm, tykkelsen fra 2 til 3 cm. En vertikal klemlist er satt på fasadens høyre side ved hjørnet C/D.

Fasadens venstre del dekkes av stående panelbord, hvorav en større del mangler – fasade D har her et svært hull på omlag 80 cm høyde og 42 cm bredde. De planker som dekker fasaden venstre del er 3 cm tykke og 20 cm breie. Det er påfallende at ikke alle stående planker er falt ut. Det står noen omtrent 40 cm lange biter fra horisontalt orienterte planker fra taket og ned. Vi antar at det opprinnelig fantes en luke i denne del av veggen; en luke med en

størrelse på 50 x 25 cm. Deler av geriktslister innvendig rundt hullet tyder på dette. I sikt- og skyteretning fra denne luken er det videre rester av tre mulige plasseringer for signalåte ikke mer enn rundt 30 meter fra denne del av hytten. En skyteluke plassert i denne delen av fasaden kan derfor anses som ganske sannsynlig; det vil også forklare hullet i fasaden.

Steinrøysen ved fasaden er omtrent 50 cm høyt og 40 cm tykk. Det finnes ikke spor av svartpapp på veggen, derimot ligger det et lag med papp under plankene som dekker taket. Det er tydelig at taket

består av to lag plank; et smalt lag av kun 15 millimeter tykke planker som igjen er dekket av 4 cm tykke planker; det er lag av papp mellom plankelagene.

Fra interiøret; bild DSC 0472

Interiør

Når man kommer Inn i forrommet ligger døren til stuen rett til venstre. Rett fram, ved vegg C, altså vis a vis døren, er det plassert en hylle for ved av to plater tvers over forrommets bredde; på 120 cm høyde er det tre hyller. Den nederste hylle er 75 cm, den øverste 65 cm dyp.

Rett til venstre for ytterdøren, mellom fasade A og skilleveggen inn til stuen, er det montert tre hjørnehyller i en høyde av hhv 80, 110 og 125 cm over gulvet, videre er en 125 cm lang og 20 cm dyp hylle montert på skilleveggen over døren inn til

stuen (160 cm over gulvnivå).

I forrommet, montert på D-fasaden i hjørnet C/D skimtes hyttens eneste synlige skråband ved siden av hyllene for ved. Gulvet i forrommet er delvis av flat stein, delvis av planker som ligger i retning nordvest-sørøst.

I forrommet fant vi noe verktøy, øks, hammer, sag samt en vaskebøtte i plast og gummistøvler.

Man trer inn i hyttens varme del gjennom en dør med en åpning på 142 x 64 cm; ingen dørterskel. Dørbladet er 5 cm tykt og dannes av to lag stående planker som fra innsiden bindes sammen med en enkelt labank. Døren er hengslet på venstre side, sett fra innsiden – altså på skilleveggenes sørøstlige del.

Døren deler skilleveggen i to seksjoner; den lange del ved hyttens sørøstlige side er 82 cm lang. Den andre delen av skilleveggen måler 82 cm og fra døren til fasade A.

Skilleveggen består av stående plank og er montert under mønebjelken. Vi antar at skilleveggen støtter bjelken. Plankene er 13 og 14 cm breie og 3 cm tykke. Hele veggen er dekket med svart papp. Vinduet er plassert omtrent midt i fasade A, sett innenfra; og har en brystningshøyde på 1 meter. Rett under vinduet er det montert et bord på 66 X 44 cm; langsiden mot veggen. Bordet står på kraftige planker. Mellom disse, 50 cm over gulvet, er det montert en hylle. Her er det stuet en del tørkede matvarer samt ferdigsupper og innsveiset brød med polsk skrift på innpakningen. Bordet har en høyde på 75 cm over gulvet og er dekket av mørke grønn linoleum.

Mellom skilleveggen og bordet er det montert en 70 cm lang sittebenk, 42 cm høy og 36 cm dyp. Tett under taket, rett ved siden av skilleveggen, er det montert en 120 cm lang og 20 cm dyp hylleplank. Mellom skilleveggen og fasade A, altså over den nevnte sittebenken, er det montert to hjørnehyller, 120 cm og 170 cm over gulvet.

Ved stuens nordlige vegg, altså fasade B, hyttens kortside; står en køyeseng. Den har en lengde på 195 og en bredde på 57 cm. Høydene er henholdsvis 40 cm og 100 cm over gulvet.

Sengevangene har en høyde på 12 cm i midten, men er forhøyet i endene.

Bare den øverste køye har en hylle som kan tjene som nattbord; den er montert med 25 cm avstand fra taket på vegg C. Den er 58 cm lang og 25 cm

dyp og er stueplass for en del fuktskadete pocketbøker. Bak den øverste køye på vegg C er det satt opp et felt med perlestaffpanel. Panelet er 6 cm bredt og hele feltet er kun 24 cm høyt..
Benkebord under vinduet, bilde DSC 0492

Hyttens ovn er plassert i hjørnet mellom skilleveggen og fasade C. Ovnens har dimensjon 55 x 30 x 25 cm; den har to sett ringer for matlagning. Den står på utsvingede løveføtter som er 17 cm høye; røykrøret er plassert i midten på oversiden. Røret er nytt og tatt ned. Som brannbeskyttelse er det montert tre metallplater over hverandre ved vegg C; til sammen er platene 145 cm høye og dekker en bredde på 45 cm. På skilleveggen er det ikke montert brannbeskyttelse.

Ovnsrøret er ført gjennom taket med to blikkplater på 50 x 50 cm, hvorav den utvendige blikkplate på taket er bøyet ned og dekker også de øverste 20 cm av fasade C. Ved ovnen, ytterst i skilleveggen mot forrommet; er det en luftåpning på 12 x 12 cm som kan stenges med en skyveluke som går på to enkle lister. En del spiker rundt ovnen tjener som oppheng for klær til tørk..

Døren kan stenges med hjelp av en enkelt slåe.

Store deler av hyttens innvendige vegger er dekket av hvit papp. Dette gjelder hele fasade A og B samt de øverste deler av skilleveggen og taket innvendig. Pappen skuler derfor en takbjelke som løper parallell med mønebjelken omtrent midt i stuen. Vegg C er dekket med svart papp, slik som den nederste delen av skilleveggen er det. Ved bordet på vegg A er det montert lister til å sette bestikk i. Ellers tjener en enkel krakk med sittehøyde 40 cm, lengde 80 cm og 28cm bredde; som flyttbar sitteplass i hytten. Gulvet dannes av 14 cm breie planker som er lagt i retning nordøst - sørvest, altså parallelt med veggene A og C. Store deler av gulvplankene er svært skadet av forråtnelse.

Taket

Saltaket har en mønehøyde av 170 cm. Mønebjelken er plassert over skilleveggen mellom forrom og stue. Forrommet er 120 cm bredt, stuen 240 cm. Siden hyttens fasader er like høye, har taket derfor over forrommet en brattere helling enn over stuen. Over forrommet består taket av to lag synlige lag plank; en 15 millimeter tynt underlag i treverk, dekket med svart papp som igjen er dekket med 4 cm tykke planker som ligger kant i kant. Disse plankene er svært forvitret. Plankene er plassert slik at endeveden i mønet dekkes av en plank; plankene er altså montert "stående" på taket. Plankene er som nevnt svært medtatt av vær og vind og er preget av en grovt utført reparasjon. Fra utsiden er ingen doble lag av planker synlig. Her er 4 cm tykke planker, kant i kant, direkte plassert på svart papp. Under pappen er det montert et lag trevirke som vi ikke kunne se verken fra utsiden eller innsiden på grunn av pappen. Det er montert en blikkplate på taket over stuen der røykrøret er ført gjennom. Platen som er fastmontert, dekker hele taket ned til fasade B, i 220 cm lengde og 80 cm bredde. Der det er tatt hull for røykrøret, dekker en 70 x 70 cm stor blikkplate hullet. Det er lagt stein på denne platen, slik at den ikke blåser bort.

Eksteriøret

Hyttens eksteriør tyder på bruk av hytten også i nyere tid. Bortsett fra matvarer i hytten med best før dato i 2009 - knekkebrød og innsveiset ruggbrød mm; finnes det en del nyere verktøy i hytten. Utenfor har det hopet seg opp en del søppel som glassflasker av nyere dato samt en del ting av plast. Hytten er ikke i særlig godt stand; interiøret er fuktig

og spesielt gulvet som er svært skadet av fukt gir en usunn atmosfære i hytten. Dersom hytten skal benyttes som et brukbart krypinn, trenger den en omfattende restaurering som etter vår bedømmelse vil gå hardt utover dens kildeverdi og den originale byggesubstans.

Luftingsluke over ovn; bilde DSC 0513

Bildeliste Klokkefjell

0376	Fasade A
0379	Hjørne A-B
0382	Fasade B
0387	Hjørne B-C
0401	Hjørne C-D
0421	Fasade C
0423	Fasade D
0433	Hjørne D-A
0434	Hjørne D-A i nærmere perspektiv
0436	Nærbilde av ytterdøren

0437	Hele ytterdøren og antatt bamse- "inngang"
0438	Vindu i fasade A sett fra høyre
0439	Vindu i fasade A sett fra venstre
0440	Detalj av vinduet og slåen til lemnen
0441	Detalj av takkonstruksjon hjørne A-B
0442	Utvendige "spikerslag" på venstre side av fasade A
0443	Samme motiv som 0441 men sett fra fasade B
0446	Bilde av takkonstruksjonen sett fra hjørne B-C
0447	Takbord sett fra A-siden
0448	Klemlist langs A-veggen
0449	Steinmur i hjørne A-B
0450	Diverse piperester bak hytta
0452	Stativ på baksiden av hytta
0453	Bilde av tak og veggkledningen hjørne C-D
0454	Nærbilde av 0453
0456	Bilde av kledningen mot bakken på fasade D
0458	Takkledningen over hjørne D-A
0460	Oversikt over taket på fasade D
0461	Vindskier i hjørne D-A
0462	Vindskier i mønet på fasade A
0463	Hyller i forrommet
0464	Samme hyller som i 0463 men annet perspektiv
0466	Øvre del av veggen mellom forrom og stue. Lufteventilen er synlig øverst til høyre
0467	Trekanthyller i hjørnet mellom inngangsdøren og stuedøren
0469	Flere trekanthyller i samme hjørne som 0467
0471	Hjørnekonstruksjon innvendig i hjørne D-A
0472	Nærbilde av kjøkkenutstyret
0473	Kjøkkenglass på hjørnehyllene i stuen
0475	Hyllen over stuevinduet mens der måles opp
0477	Inskripsjon over vinduet: "Svein M Olsen 1969"
0478	Detalj av hyllen over vinduet og mulig varmeskjerm for lys
0479	Hylle over øverste køyeseng
0481	Lufteventilen sett fra stuen. Plasseringen

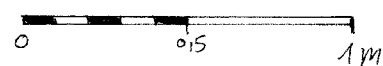
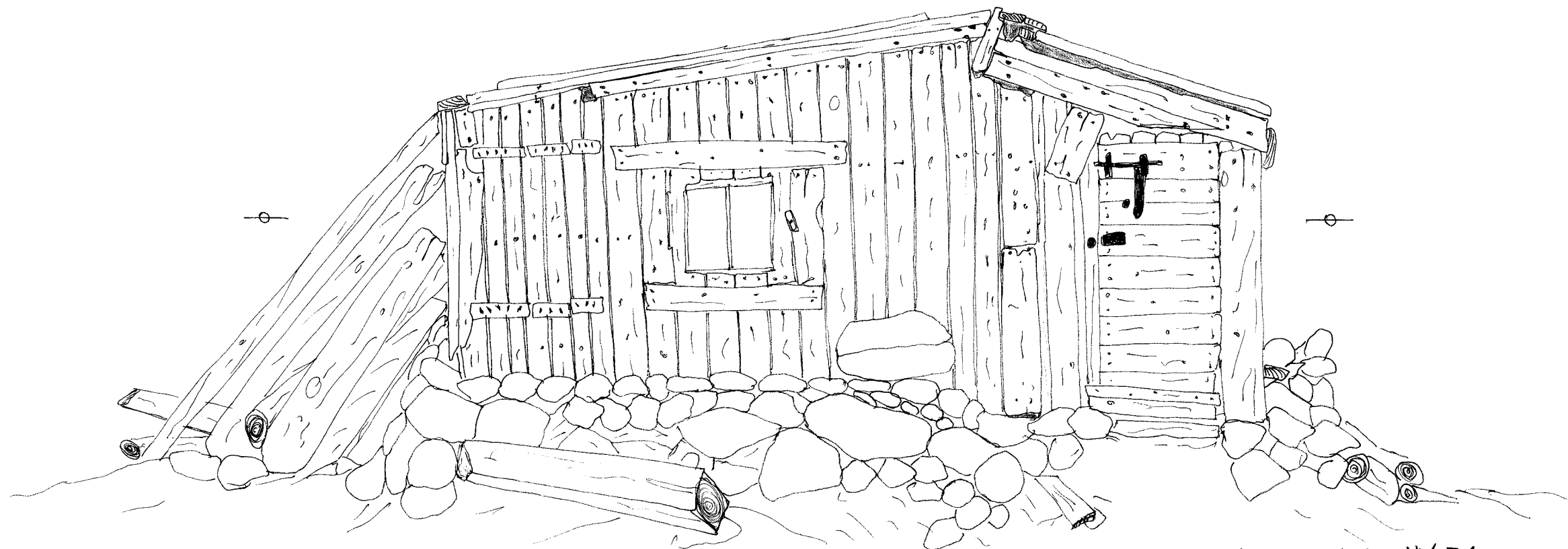
er over ovnen i hjørnet
 0483 Tegning på pappen over øverste køye
 0484 Nærbilde av tegning som viser et hus og en granskog
 0485 Nærbilde av diktet som antakelig hører til tegningen
 0486 Nærbilde av jernslåen på innersiden av stuedøren.
 0487 Ovn og den ødelagte vegg mellom stue og forrom
 0489 Ovn sett forfra
 0490 Pipebeslaget og hullet til pipen
 0491 Bilde av kjøkkenutstyr til venstre for vindu
 0492 Bilde av bord mens der måles opp. Nyere forpakninger av mat
 0494 Bilde av manglende gulvbord og dermed plasseringen av gulvbjelker
 0495 Steinheller i forrommet
 0496 Øverste hengsel på inngangsdøren
 0497 Håndtak og slå på innsiden av inngangsdøren
 0498 Hullet i vegg etter bjørnebesøk
 0499 Jernslåen som sitter på yttersiden av stuedøren
 0500 Hylle over stuedøren sett fra forrommet
 0501 Hytta sett fra vest mot øst
 0502 Klokkefjellet i bakgrunnen
 0503 Hytta sett fra nordvest
 0504 Trekonstruksjon foran hytta
 0507 Overkøyen sett oppefra retning mot fasade A
 0508 Overkøyen sett oppefra med retning mot fasade C
 0509 Plassering av hyllen over overkøyen
 0510 Underkøyen sett ovenfra med nye planker som sengebunn
 0512 Varmeskjold bak ovnen
 0513 Lufteventilen
 0515 Takbjelke kledd i papp sett i retning av fasade C
 0516 Takbjelke kledd i papp sett i retning av fasade A
 0517 Hyller i stue til venstre for vinduet i hjørnet på vegg mellom stuen og forrommet
 0518 Vindu

0519 Bilde av jente over stuedøren
 0520 Hylle under bordet
 0521 Råttent gulvbord og gulvbjelker
 0522 Benk på siden av bordet
 0523 Pipebeslaget med flere lag blikk
 0524 Pipebeslaget hvor innfestningen vises
 0525 Splintret planke hvor isbjørnen har slått vegg inn fasade D
 0526 Samme sted som 0525 sett ned mot bakken
 0528 Vegg mellom stue og forrom sett fra stuen med skader etter bjørnen
 0529 Hjørne konstruksjon innvendig vegg C der mønet ligger mellom forrom og stue
 0530 Hylle i forrom
 0531 Underste hylle i forrom
 0532 Det ødelagte område rundt stuedøren
 0533 Bilde inn stuedøren med gulvet foran bordet
 0535 Hjørnehyllene i forrommet
 0537 Inngangsdøren sett innefra, lukket
 0538 Rester av en glugge eller luke på vegg D i forrommet
 0539 Spade
 0540 Øks
 0541 Begge økser
 0542 Nærbilde av den skadd vegg mellom forrom og stue
 0544 Yttersiden av stuedøren
 0545 Innersiden av stuedøren
 0547 Hjørne bilde av ovnen

Bildene i leserekkefølgen: DSC 0347 og 0439,
i midten 0441, 0545, 0460
Og til høyre 0464, 0487 og 0535

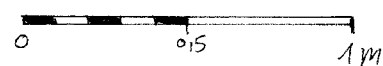
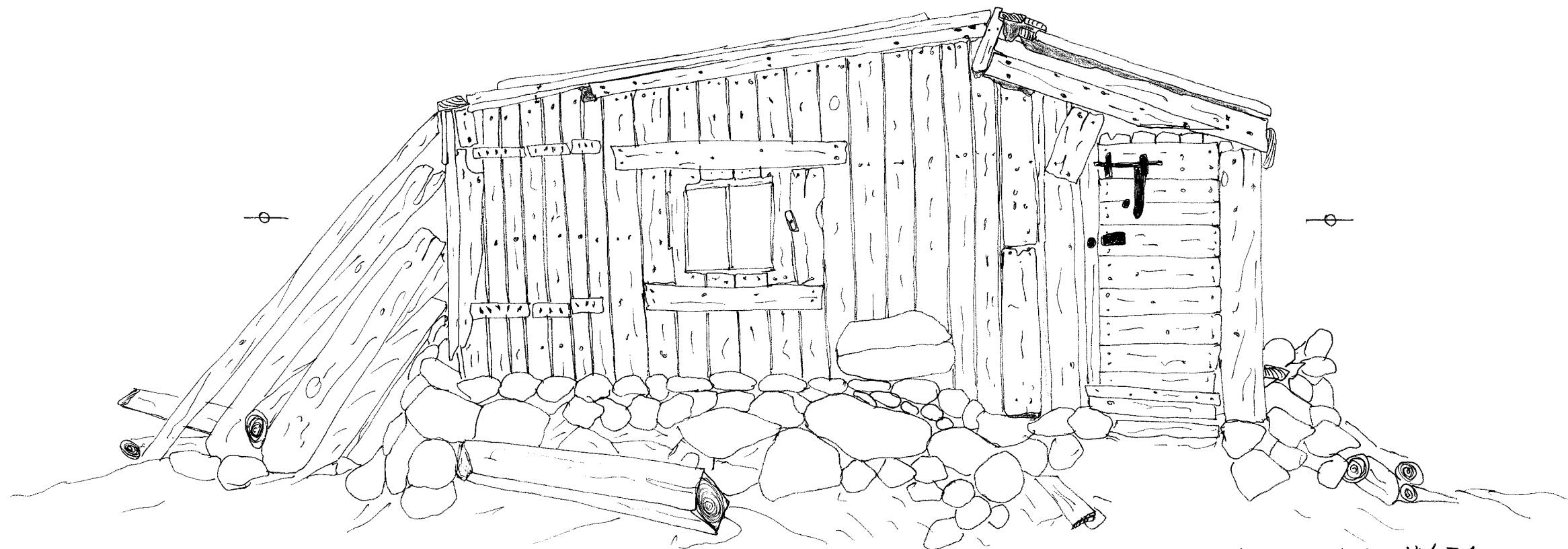

M 1:20

KLOKKEFJELLSHYTTA

A-fasade

23/07/10 JS

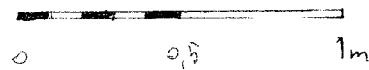
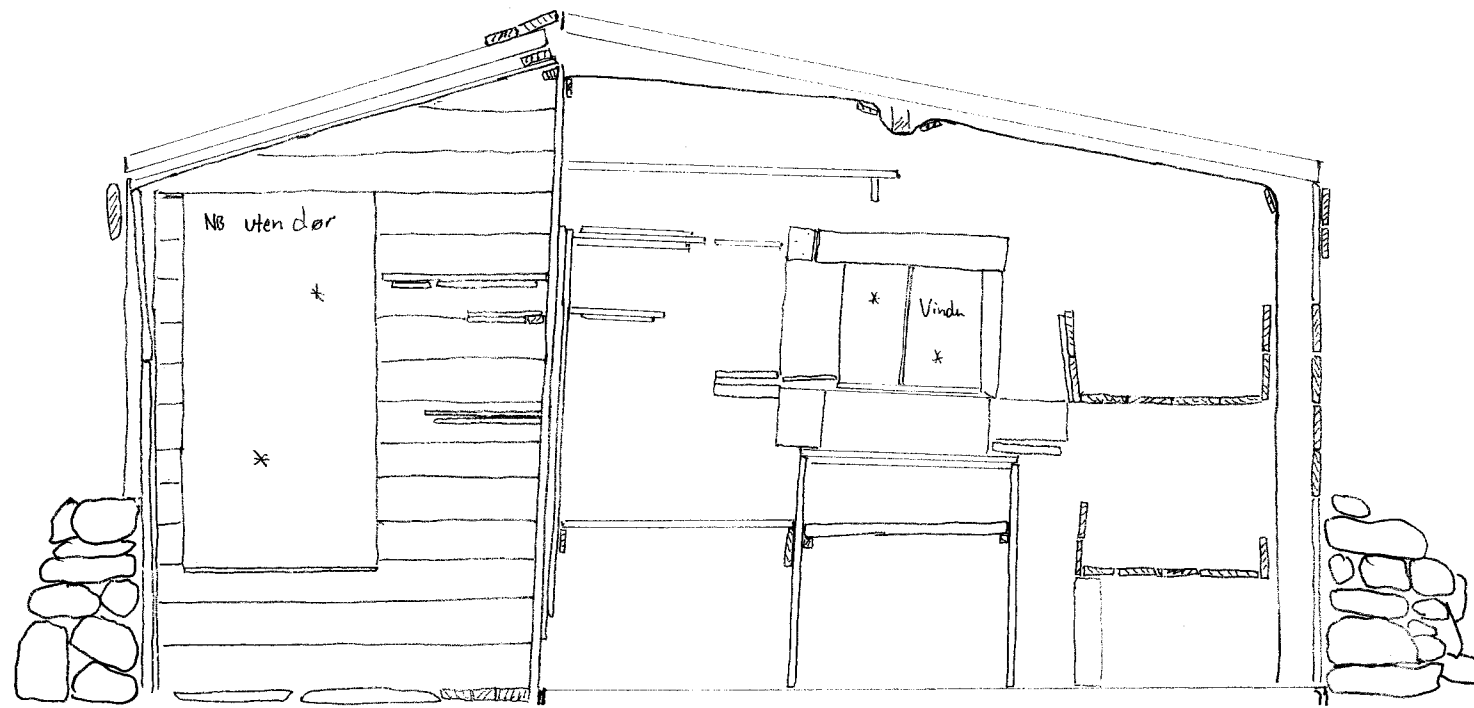

M 1:20

KLOKKEJELLSHYTTA

A-fasade

23/07/10 JS

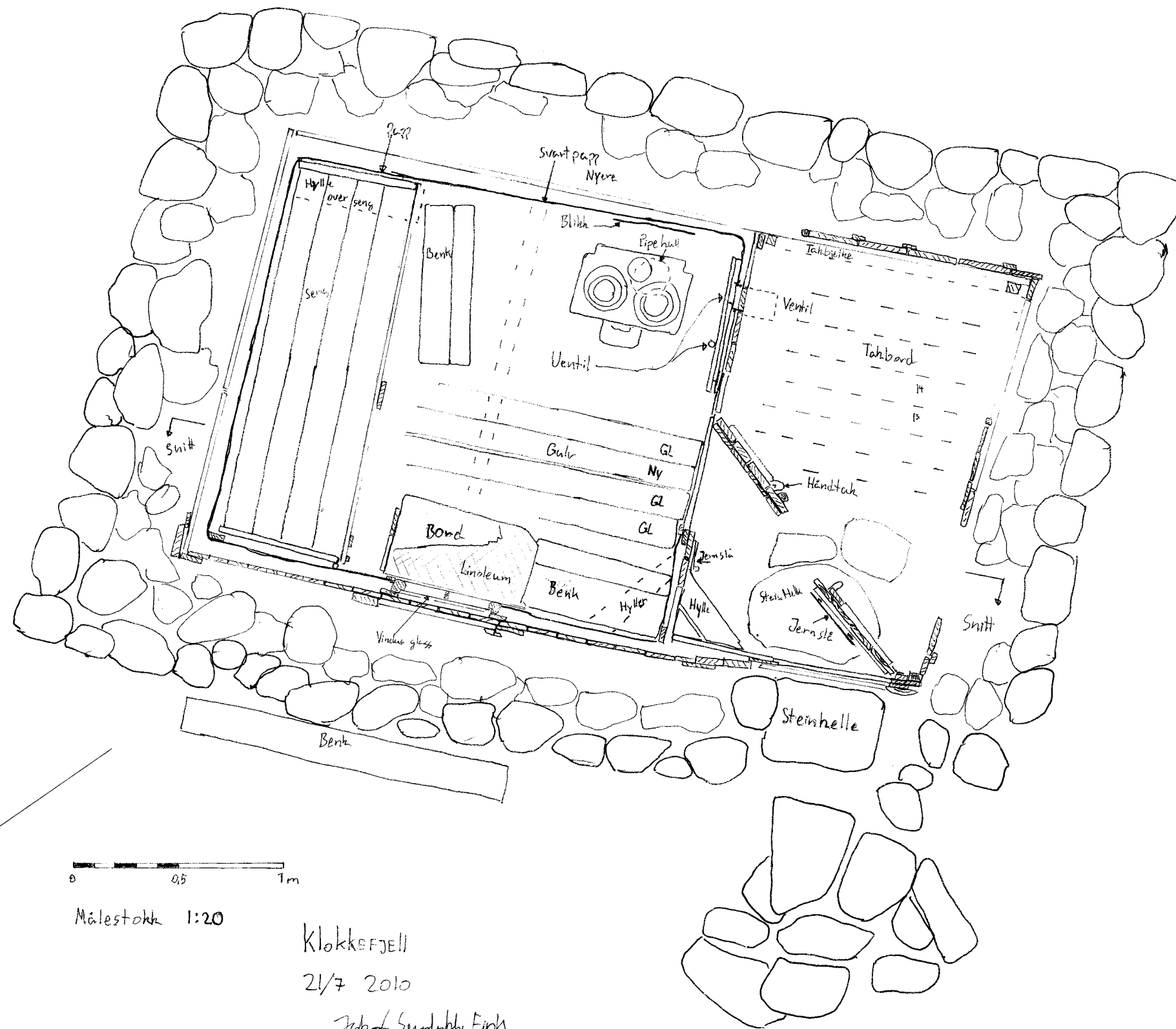

Målestokk 1:20

Snitt Klobbedjell

27/7 2010

Jacob S. Filtu

N

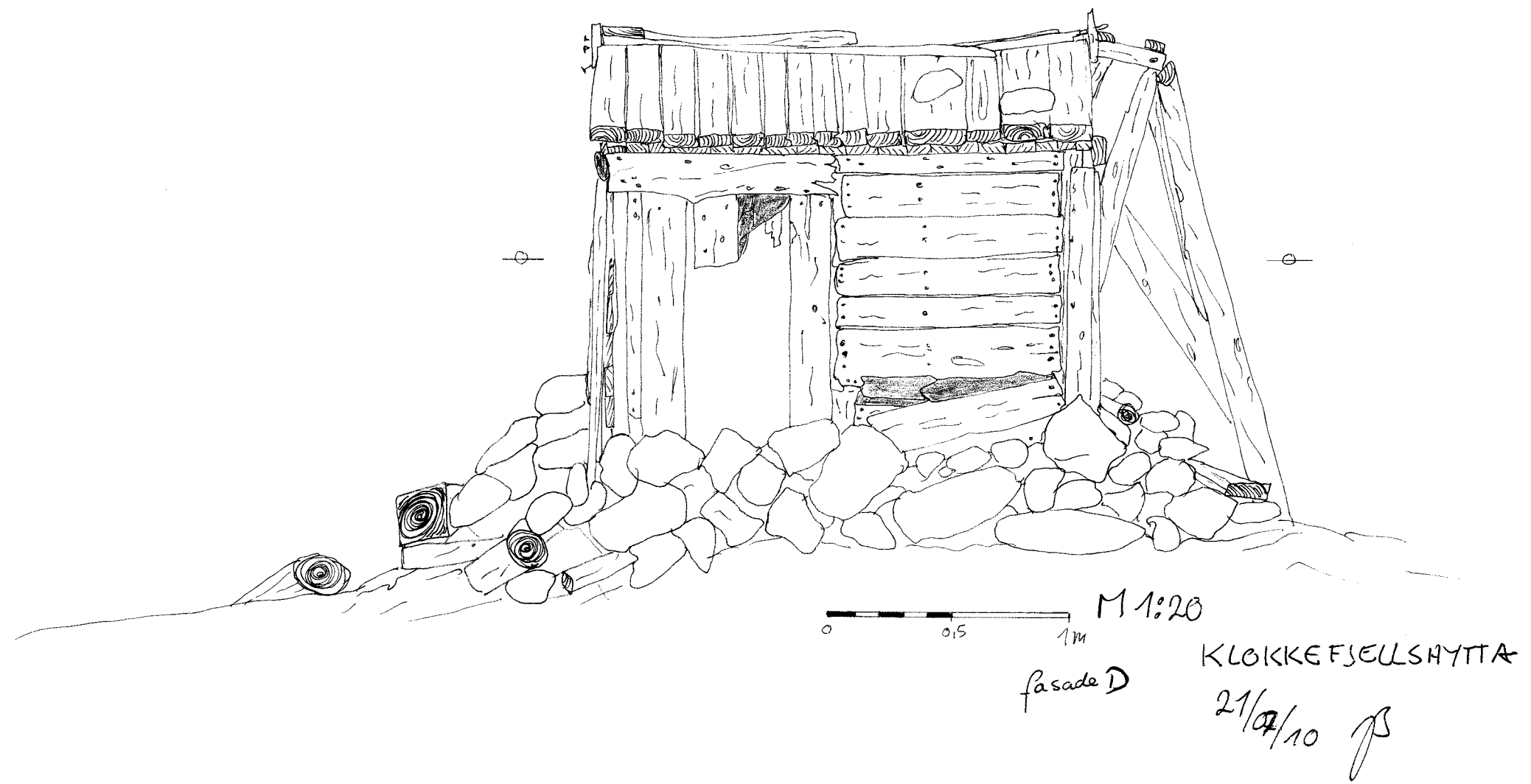
0 0,5 1m

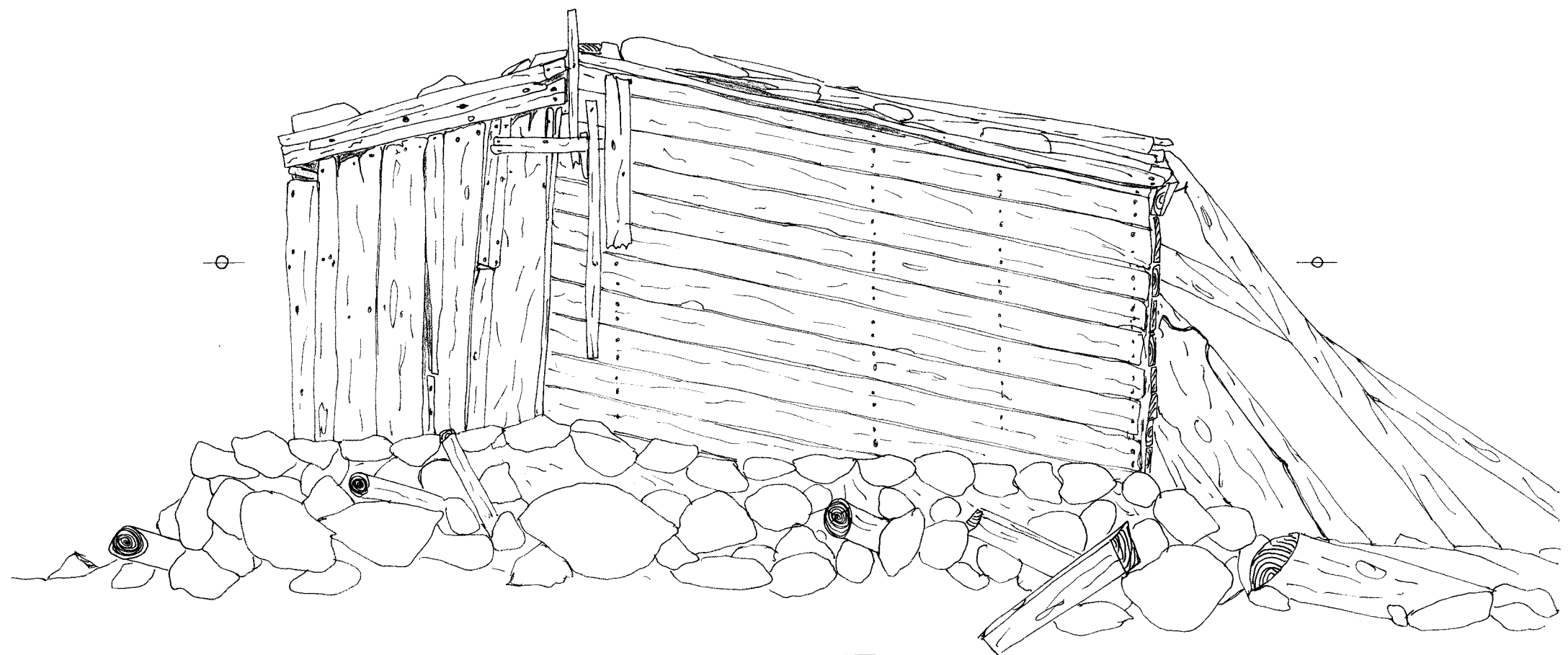
Målestokk 1:20

Klokkesjell

21/7 2010

Johannes Sundlykke Fisk

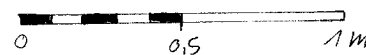
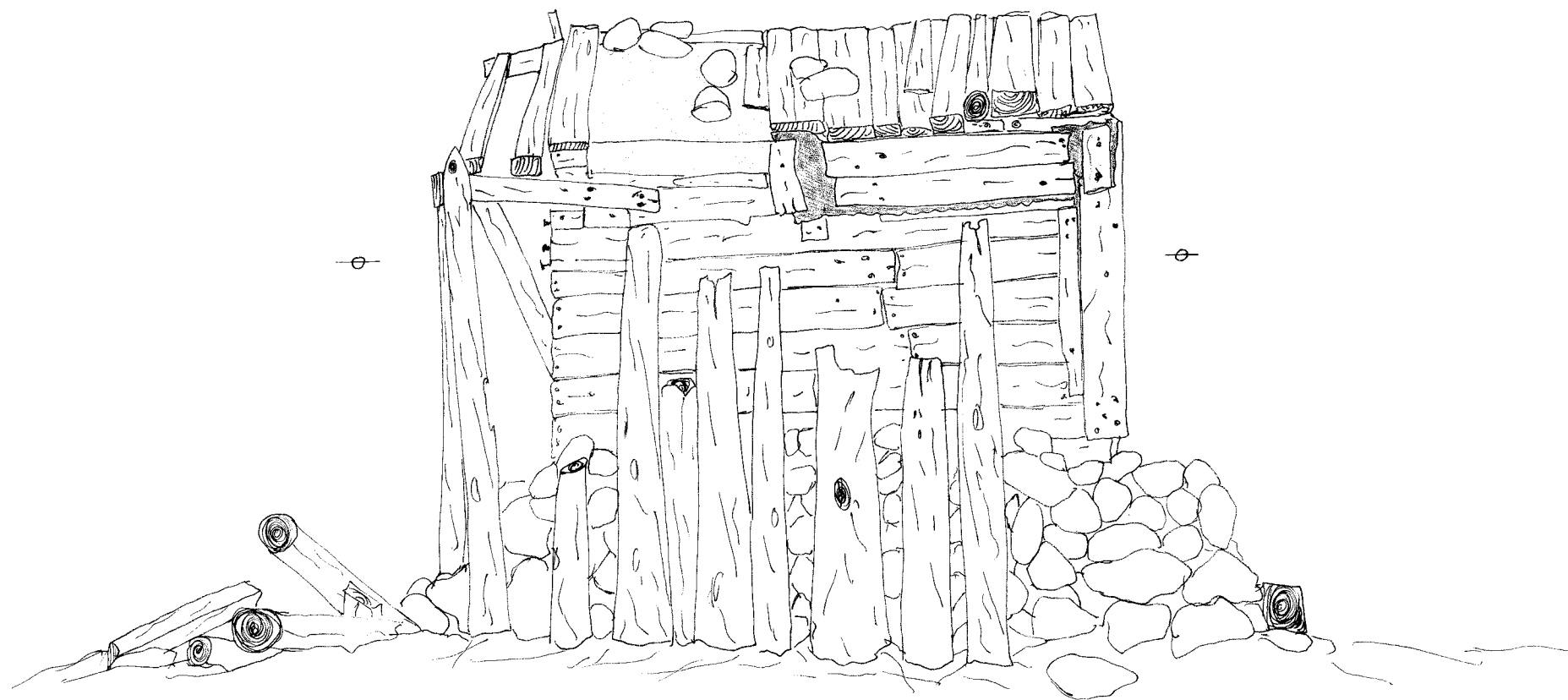

0 0,5 1m M 1:20

KLOKKEFJELLSHYTTA

C-fasade 21/07/10 *β*

1:20

KLOIKKESELLSHITTE

fasade B

21/07/10 B

Fløystua / Ravlbukta

Askeladden ID 93426 -1

GPS Posisjon 33x8592914 og 0475059 UTM

Oppmålt den 15. og 16. samt 17. og 18. juli 2010

(Reparert i 1970 av Svein Magne Olsen og Jan Bakkerud)

Bistasjonen Fløystua ligger omlag tre nautiske mil sør for Dunderbukta. Hytten er plassert ved en flat vik som dannes av Fløyodden i nord og Holmodden i sør.

Etter fullført arbeid ved Kapp Klaveness hadde vi noen timers tid; det trengtes høyvann for å komme inn til Dunderbukten – og høyvann var først om 5 timer. Vi hadde altså god tid som vi hadde tenkt å bruke ved Fløystua som for å danne oss et første inntrykk.

Tilkomsten til Fløystua var vanskelig; selv om Ravlbukta i seg selv er dyp nok for en Zodiak med påhengsmotor. Utallige skvalpeskjær stikker opp til overflaten og det kreves derfor en ytterst forsiktig tilnærming til stranden.

Framme ved Fløystua ombestemte vi oss raskt. Isteden for å bli kun et par korte timer, ville vi heller bruke det gode været på stedet til å sette i gang med oppmåling av hytten. Tilkomsten er vrang og sjelden er det godt vær, så vi var ikke villige til å gi slipp på de gode arbeidsforholdene. Konsekvensen var at vi ville bruke det neste høyvann for å komme hjem – altså om femten timer isteden for kun tre. Igjen prioriterte vi altså å jobbe nesten en helt døgn i ett strekk, med en arbeidstid fra klokken 0400 om morgen til 0400 neste dag.

Etter hjemkomst grytidlig om morgen (dersom det er mulig å tale om daggry i den arktiske lyse sommernatt) og en dag tvangspause i regnvær (som vi brukte til å sove grundig ut) forlot vi vårt hjem i Dunderbukten den påfølgende dag i retning Fløystua - denne gang til fots. Etter snaue to timers fottur kom vi fram til Fløystua. Her fullførte vi dokumentasjonsarbeidet omlag 15 timer senere. Klokken halv fem om morgen gikk vi hjem, i regnvær som hadde tatt til noen timer tidligere.

Beliggenhet

I følge Gustav Rossnes er denne bistasjonen oppført i 1920 av August Olafsson og Johan Eriksson Thuna, omlag 100 meter fra strandkanten.

Bistasjonen Fløystua har sin egen sjarm. Plassert i Ravlbukta ligger hytten med strandlinjen rett ut mot det polare hav – horisonten mot vest er endeløs.

Mot øst er det Fløykalven og Fløyfjellet, snaue 600 meter høyt; som danner horisonten. Mot sør strekker det seg en kilometer bred slette parallelt med strandlinjen, mot nord åpner sletten seg til Dunderosen og Ispynten.

Strandlinjen dannes av fin rullestein; det er rikelig med drivtømmer i strandkanten. Terrenget er lett kupert, overgrodd av mose og ganske fuktig. En bekk rett sør for hytten gir rikelig tilgang til ferskvann. Igjen har vi sett flere reinsdyr, blårev og mange eksempler på et rikt arktisk fugleliv. Malerisk var dessuten også de mange forekomster av rødsildre (*saxifraga oppositifolia*) som med sin kraftige fiolettone la vakre fargeklatter til den storslagne arktiske naturen hytten er plassert i.

Fasade B og A; Privat bilde Jörn Bohlmann

Ved første øyekast synes bistasjonen ved Fløystua å være bygget av drivtømmer, men ved nærmere undersøkelse viser det seg at en del tilvirket material tilsynelatende er tatt med til byggeplassen og brukt av byggeherrene i 1920.

Mens ytterveggene og den bærende stenderkonstruksjon riktignok er tilvirket av drivtømmer; består både tak og gulv av kantskåret material, 4 cm respektive 6 cm tykke, i varierende bredde.

De grove veggene, som består av drivtømmerets halvrunde vannkant er iøynefallende. Det er også en omlag en meter høy jordvoll som omkranser hytten

og som støttes opp av en grovt laftet tømmerkasse. Mange grove tømmerstokker står oppreist lent mot hyttens kortsider; stokkene rekker langt opp over taket og er derfor høyst iøynefallende allerede på langt avstand.

Konstruksjonen

Bistasjonen Fløystua i Ravlbukta er en stenderverkkonstruksjon, omlag 4 m lang og 2 meter bred. Synlig i forrommet er rektangulære stendere, ca 12 x 12 cm ved hjørnet C/D, noen kraftigere på siden av inngangsdøren. På disse stendere hviler toppsviller, ca 15 cm høy og 5 cm tykk. Toppsvillen er tilvirket av en drivvedstokk som er splittet opp og flathugget på en side. Denne toppsvillens vannkant vender utover, mens dens innside er tilvirket med øks slik at dens vertikale side er flat. Mer av hjørnekonstruksjon er ikke synlig fordi mye av hyttens innside er dekket av en papirlaminert folie; den lyse papirsiden vender inn i rommet.

Drivtømmeret som danner ytterveggene er tilvirket på samme måte. Her brukes tømmerstokkene som stående panel; deres halvrunde vannkant vender ut, mens baksiden av stokkene er flathugget. Stokkene har en tykkelse som varierer mellom 5 og 8 cm, avhengig av bredden.

På samme vis er taket dekket; her ligger rundstokker med en flathogd underside og vannkanten opp i været. Som underlag for tømmerstokkene er brukt 4 cm tykke og maskinell dimensjonerte planker som vi antar er medtatt material da hytten ble bygd. Taket er derved dekket av to lag.

Utstrakt bruk av papirlaminert folie innvendig i hytten avslører ikke flere konstruksjonsdetaljer, men konstruksjonen er selvforklarende. Ved hjørnet av fasadene C/D gir et manglende panelbord innsyn til en utfelling i toppsvillen der den treffer toppsvillen i den tilstøtende fasaden.

Hele bygningen taler om flittig og kyndig bruk av øks; kun noe av bygningsmaterialet er tatt med fra fastlandet: den kantskårede og jevnt dimensjonerte material i tak og gulv.

Vegg A vender mot vest og har en ytterdør på fasadens høyre side med en lysåpning på 134 x 61 cm. Dørstokken består av en 26 cm høy terskel som dannes av én eneste tømmerstokk. Døren fører inn i et 80 cm bredt forrom som strekker seg langs hyttens kortside - rommet får derved en størrelse på omlag 80 x 210 cm. Dørkarmen består av grovt dimensjonert plank, tilsynelatende tilvirket av drivved.

Fasade A har hyttens eneste vindu plassert omtrent midt i stuen. Vinduet har en størrelse på 36 x 36 cm. Verken av vindusrammen eller geriktlistverket finnes mange rester, kun en omlag 12 cm bred plankestykke i underkant av vinduet og et spikerslag på venstre side av vindusåpningen er synlig. Veggplankene over vinduet har ramlet ned. Som nevnt består fasadekledningen av tilhogget drivtømmer; vannkanten vender ut. Fasadekledningens bredde varierer mellom 20 og 40 cm, tykkelsen mellom 2 og 3 tommer. Vi kunne også se rester av tynn svartpapp som har dekket

taket og tilsynelatende også fasaden. En del vertikale spikerslag er plassert rett under taket. Fasadens høyde er ikke mer enn en snau meter, resten er dekket av en bratt og kraftig jordvoll som er omsluttet av en grovt tilvirket tømmerkasse. *Fasaden C og B; privat bilde Jörn Bohlmann*

Fasade B, hyttens ene kortside, vender mot nord og er helt dekket med papp. Dessuten lener en rekke tømmerstokker seg vertikalt mot fasaden – av selve fasaden er derfor ikke mye synlig. Nevneverdig er de to vertikale spikerslag ved veggens sidekanter samt et vertikalt spikerslag rett under taket for å feste tynn svartpapp, samt en trapesformet kasse ved veggens østside. Denne kassen er 33 cm høy, 58 cm lang og i toppen 28 cm bred, mens kassens bunn måler kun 20 cm i bredden. Denne fastmonterte kassen funksjon avslørte seg ikke for oss. Ellers er fasade B omkranset av den høye jordvollen med laftekasse. På innsiden er fasade B helt dekket med den lyse papirlaminerte folie. Gjennom pappen kunne vi føle at fasade B er laget av tilhogde tømmerstokker uten tydelig vannkant - vi har tolket oss til at de grovt tilvirkete planker muligens er plassert slik at deres smale kanter overlapper hverandre.

Fasade C, hyttens langside mot øst, er bygget av stående, på baksiden flathogde tømmerstokker. Rester av svartpapp tyder på at fasaden sannsynlig har vært dekket av dette materialet. En del horisontale spikerslag, under hele takkanten samt to stykker ved fasadens høyre del, plassert nederst, bekrefter dette. Slik som fasade A og B er også fasade C omkranset av en høy jordvoll og den støttende tømmerkassen. Fasadens synlige del utgjør derfor, i likhet med fasade B; ikke mer enn omlag en meters høyde. Nevneverdige er en omlag 3 meter lang tømmerstokk med en diameter på rundt 18 cm. Tømmerstokken er festet på taket, men dens andre ende støttes av omlag 180 cm høye kryssbein. Konstruksjonen ble antagelig brukt som oppheng for fangst og muligens som et slags arbeidsstativ for ulike sysler knyttet til fangstlivet. Tegningen av fasade C tar ikke med dette enkle stativet for å vise fasaden i sin helhet, mens tegninger av fasade B og D viser konstruksjonen.

Fasade D er den andre korte fasade og vender i sørlig retning. Også denne fasade er dekket av tilvirkede, stående tømmerstokker. Fasaden danner

forrommets langvegg. Det finnes ingen spor av svartpapp på fasaden; antagelig var veggen ikke dekket av papp. I likhet med fasade B er også denne vegg tildekket med grove tømmerstokker – fasaden er derfor kun lite synlig. Nevneverdig er jordvollen som skråner ned fra dens fulle høyde ved hjørnet C/D, altså veggens høyre side, mot hjørnet D/A hvor døren er plassert. Her danner kun to store stein et inngangsparti, jordvollen er ikke oppreist her. Derfor er også jordvollens støttende laftekasse

skrånende. En kraftig tømmerstokk omlag 22 cm i diameter ligger på bunnivå av veggen og danner en slag utvendig bunnsvill. Innfelt i denne tømmerstokk er laftekassens stokker, som i likhet med jordvollen er skrånende.

Fasade D; privat bilde Jörn Bohlmann

Interiør

Ytterdøren fører inn til et avlangt forrom omlag 80 cm bredt og 210 cm langt. Det finnes ingen innretninger i forrommet, bortsett fra to enkle hyller henholdsvis over døren og på motsatt side. Hyllen over døren har en tykkelse på hele 3 tommer; det er sannsynligvis ett stykke trevirke som hadde akkurat den rette lengde å tjene som hylle her; det er kun meget lite plass igjen opp til taket.

Gulvplankene orienterer seg i retning øst-vest. En del svart papp som er brukt innvendig taler om en enkel isolering av forrommet.

Ytterdøren har falt ut av rammen og ligger på gulvet

i forrommet. Døren er bygget av kantbord, 4 cm tykke, 19 cm brede, stående. I dørens øverste del er det plassert en glugge eller skyteluke; 21 x 11 cm, 85 cm opp fra dørens nedre kant. Fra gluggens overside til dørens øvre kant er det 44 cm. Døren var ikke hengslet på konvensjonelt vis. Istedenfor metallhengsler var en vertikal rundstokk, omlag 6 cm i diameter; en integrert del av dørens høyre side, sett fra utsiden. Denne rundstokk rakk ut over dørens øvre og nedre kant; den øverste ende var fastet med en trekloss mot toppsvillen; stokkens nederste ende var innfelt i gulvplankene – døren åpnes og lukkes altså ved at den svinger rundt en integrert akse.

Døren inn til hyttens varme del er plassert på venstre side når man kommer inn fra forrommet. Vegg fra ytterdøren til stuedøren er 54 cm bred. Plasseringene av døren fører til en naturlig bevegelse inn i stuen. Den innvendige døråpningen er ikke mer enn 54 cm bred og omlag 150 cm høy. Stuedøren er hengslet på karmens høyre siden, sett fra forrommet - døren slår ut i forrommet. Stuedøren er satt sammen av hele tre lag med stående plank og har en tykkelse på hele 10 cm. En enkel ramme av spikerslag på begge sider av døren stabiliserer konstruksjonen. Dørens utside, altså mot forrommet, er helt dekket med svart papp. Skilleveggen består av kløvde, stående og på baksiden slettet drivtømmer, akkurat som ytterveggene. Til horisontale spikerslag for skilleveggen er brukt rundtømmer med omlag 6 cm diameter.

Innredningen er både enkel og logisk. Tvers over for stuens kortsiden, ved fasade B, altså den motsatte vegg av døren, er det plassert en køyeseng; omlag to meter lang og 58 cm bred. Den nederste køye i en høyde av 42 cm over gulvet, den øverste 96 cm over gulvet. En enkel lav sengevanne er montert i den øverste køye, ingen sengevanne nederst. Stuens eneste vindu mot vest har en brystningshøyde på omlag 75 cm. Over vinduet er det montert en enkelt planke som hylle som med dimensjon 150 x 14 cm bort til den øverste køye. Under vinduet er det en bordplate på 68 x 38 cm, satt sammen av tre planker; bordets langside mot

veggen. Bordet står ikke på ben, men på breie planker, slik at plassen under bordet blir en slags åpen kommode. Kommoden deles av en enkelt planke som en hylle under bordet.

Følgende bilde: Hytten innvendig; Jakob Fink er i arbeidet; bilde DSC 0316

Til venstre og høyre for bordet er det plassert to enkle planker som sittebenk. Ved bordets venstre side (altså sør for bordet) er sitteplanken 70 cm lang og går fra skilleveggen til bordets støtteplank; den har vanlig sittehøyde på omlag 40 cm. Planken er ikke mer en 20 cm bred, men den er god å sitte på da det er omtrent 10 cm avstand til ytterveggen. På bordets høyre side går en lignende planke fra bordstøtten til den nederste køyen.

To enkle hyller er montert over den venstre sittebenk ved skilleveggen, i 130 cm hhv 150 cm høyde, tilspisset mot døren.

Ovnen var plassert i stuens sørøstlige hjørne, altså til venstre for stuedøren sett fra rommet. Det er en vedovn av samme type som vi fant ved Kapp Klaveness; 23 cm høy, 50 cm lang og 30 cm bred. Røykrøret er satt på ovns overside, bakerst; dermed er det plass for en gryte eller panne. Røykrøret er ført gjennom taket med en blikkplate som er 30 x 30 cm stor. På utsiden er røret isolert med kork, se beskrivelse av taket. Arthur Oxaas omtaler slike ovner i sin biografi "Svalbard var min verden" som *båtovn*. Det eksemplaret vi fant i

Fløystua har vært plassert på en stor 16 cm høy stein, men ovnen har falt sammen og er svært medtatt. Som brannsikring er det montert en avlang blikkplate bak ovnen, altså på innsiden av vegg C. Blikkplaten er kun 40 cm bred og en snau meter høy, festet i en enkel treramme mot vegg. Ved skilleveggen, på ovns høyre side, er det montert en enkelt planke som hylle. I en lengde på omlag en meter går den over hele skilleveggen til stuedøren.

Den 20 cm dyp og hele 3 cm tykk. En rekke spikerslag med spiker til oppheng av klær til tørk er plassert ved ovnen. Stuegulvet dannes av kraftige planker med en bredde på hele 25 cm og en tykkelse på 6 cm. Disse er lagt i retning nord-sør. Under sengen ligger en stor slipestein, 50 cm i diameter.

Køyene; til venstre pulten under vinduet; bilde 0346

Taket

Som nevnt er taket dekket av kantved, 16 cm bred, 4 cm tykt, kant i kant. Hele taket var utvendig dekket med svart papp under laget med tømmerstokker. Disse er hugget flate på undersiden, har en varierende tykkelse mellom 5 og 10 cm og ligger med vannkanten opp i været. Røykrøret ved fasade D er ført gjennom en blikkplate, som igjen var dekket med papp. Rundt ovnsrøret var det bygget opp en isolering av korkbrikker. Disse er 38 cm lange, 12 cm breie og 4

cm tykke og danner med tre lag over hverandre en 38 x 38 x 12 cm stor isolering rundt røykrøret. Korklagene er satt sammen med grove treplugg.

Eksteriør

Særskilt for hytten er en kraftig jordvoll, omlag 120 cm høy. Jordvollen er ikke mer enn 40 cm bred og støttes ved ytterdørens venstre side av store steiner. For å forhindre at den bratte jordvoll ikke ramler ned, er den omkranset av en grovt tømret laftekonstruksjon som består av tre tømmerstokker som går langs fasade A fra inngangsdøren, hele

fasade B og C samt fasade D. Her, ved fasade D, skråner jordvollen ned mot ytterdøren. Lafterammens stokker ved fasade D er felt inn på skrå i en mektig rundstokk som ligger tett inntil veggen. Denne konstruksjonen virker på ingen måte tilfeldig; tvert imot må byggherrene ha hatt en klar formening om konstruksjonen og dens krav til materialer.

Taket med isoleringen rundt pipen; bilde DSC 0295

Rundt omkring hytten er det mye som taler om fangstmennenes liv og sysler. Det finnes blant annet galvaniserte runde kanner for brensel som tar omlag 20 liter; et melkespann på 35 liter, også galvanisert. En ikke ubetydelig haug av smått trevirke som tilsynelatende var tenkt som brensel rett ved inngangsdøren. Den kraftige bjelke som

strekker seg ut fra fasade C, de mange oppreiste tømmerstokker ved hyttens smale side i nord og sør samt andre rester av trevirke og redskap tyder på at hytten hadde en aktiv rolle i mennenes fangstliv. Vi fant også en enkel sagekrakk, konstruert av en tømmerstokk. Stående på to enkle, skråttstilte ben var det plassert 5 mindre støtteplanker på krakkens sider. Slik var det mulig å plassere langt virke på krakken uten at det som skulle sages falt ned. Denne sagekrakken har en slående konstruksjon; med sin enkelhet virker den likevel meget gjennomtenkt og praktisk, og mange sagspor vitner om flittig bruk. Tilsynelatende var det også plassert en mast 20 m bort fra hytten i retning stranden. Masten var plassert slik at den kunne lett observeres både fra vinduet og fra skyteluken i ytterdøren. Det er meget sannsynlig at masten tjente som signalåte for isbjørn; i dag vitner et enkelt steinfundament dens plassering.

Utstrakt bruk av simpelt drivtømmer og den grove struktur formidler ved første øyekast en meget enkel hyttekonstruksjon. En nærmere undersøkelse avslører imidlertid en meget dyktig håndverksutførelse og en gjennomtenkt konstruksjon som utnytter ressursene på stedet på en svært gjennomtenkt måte.

Vi forlot den naturskjønne plassen ved Ravlbukta med dypt respekt ikke bare for fangstmennenes harde liv og utholdenhet i de kalde og mørke vintermånedene på denne utsatte kyst, men også med stort respekt for den håndverkfaglige dyktighet som Fløystua i Ravlbukta formidler tydelig – også i dag.

Bildeliste Fløystua

0258	Fasade A
0259	Fasade A noe nærmere
0262	Hjørne A-B
0265	Fasade B
0267	Hjørne B-C
0271	Fasade C
0273	Hjørne C-D
0277	Fasade D
0278	Hjørne D-A

0281	Nærbilde av tømmerkonstruksjonen som innrammer jordvollen rundt hytta.
0282	Samme konstruksjon som 0281, men annen vinkel
0283	nærbilde av hjørnekonstruksjonen A-B med kledning, tak, papprester
0284	Nærbilde av inngangsdøren.
0285	Håndtak ved Inngangsdøren. Viser også snor brukt til snittet
0286	Nærbilde av jordvollen ved inngangsdøren
0287	Nærbilde av tømmerkonstruksjonen rundt hytta. Hjørne C-D
0289	Nærbilde av hjørnestender og toppsviller sett utefra. Hjørne C-D
0290	Materiale, antakelig kork brukt til å isolere rundt pipen
0291	Plassering av korkstykket i forhold til hytta
0293	Kasse plassert på ytterveggen
0294	plasseringen av kassen. Hjørne B-C
0295	Pipen sett fra fasade C
0296	Nærbilde av pipen
0297	Resten av taket sett fra hjørne C-D
0298	Blomster rett i nærheten av den ellers ganske øde hytte
0299	Trekonstruksjon på bakken
0300	Hytta sett ned mot sjøen
0302	Hytta med fjellet i bakgrunnen
0303	Sag krak laget av en tømmerstokk med påsatte ben
0304	Samme sag krak annen vinkel
0309	Gamle redskaper utenfor inngangsdøren
0310	Rester av vinduskarmer og tønne-staver
0311	Og en padle åre til kano eller lignende
0312	Bilde langs fasade C
0314	Jakob i gang med snittet
0315	Innvendig vegg (D) i stue ut mot forrommet. Viser også oppmålingsprosessen
0316	Innvendig bilde av stuen vegg C. Tatt igjen nom vindusåpning på vegg A
0317	Jakob bruker køyen som tegnebord
0319	Slipesteinen under underkøyen. Så ut til å være i god stand
0320	Køyene og innvendig vegg B
0321	Ovnen og pipen som støtter på underlagssteinen

- 0323 Pipegjennomføringen og pipebeslaget
- 0324 Bord og vindusåpning
- 0325 Hyller i hjørnet av stuen ut mot forrommet
- 0326 Hylle i underkøyen
- 0327 Benk mellom bord og stuedøren
- 0328 Hyller under bordplaten
- 0329 Gammel frokostblanding, Canadisk?
- 0330 Skilt over stuedøren. Årstall 1970-71. Sett samme skilt på Kapp Klaveness, Svein M Olsen
- 0331 Inskripsjoner med blyant på klemlisten på takbjelken i stuen: 10/6 1971, på vei til Longyearbyen, R... & K, takk for oss
- 0332 Inskripsjoner med blyant på klemlisten på takbjelken i stuen: 16. M... 1971, på vei til Calypso, kom fra....., Hilsen
- 0333 Inskripsjon med blyant på klemlisten på takbjelken i stuen: 30-4-1971 og 13-5-71, Jan E Bakkerud, takk for meg
- 0334 Inskripsjoner med blyant på klemlisten på takbjelken i stuen: Alec bray, 21/8 84 N.P.I 75 år.
- 0335 Inskripsjoner med blyant på klemlisten på takbjelken i stuen: 18-3-1971 Svein Olsen, Jan Erik Bakkerud, Odd Ivar Ruud.
- 0336 Inskripsjoner med blyant på klemlisten på takbjelken i stuen: JCN 1984, 1985
- 0337 Bord og vindusåpning sett innefra vegg A
- 0339 Litt spesiell lukke mekanisme på ytterdøren. Dørbladet er påsatt en lang påle som passer inn i hullet på bildet og tilsvarende hull i gulvet/bakken
- 0340 Utgangsdøren sett innefra med hylle over døren
- 0341 Hullet til dørpålen i gulvet/bakken
- 0342 Hele utgangspartiet fra forrommet sett innefra
- 0345 Stuedøren sett slått opp ut i forrommet
- 0346 Begge køyer og innvendig vegg B
- 0349 Ovn og pipe. Bak er innvendig vegg C
- 0352 Forrommet bak stuedøren. Fuglerede på hyllen
- 0353 Øverste del av ytterdøren med øksespor og glugge
- 0354 Øverste del av ytterdøren litt annen vinkel

- 0355 Baksiden av ytterdøren
- 0358 Forsiden av ytterdøren
- 0359 Nærbilde av vindu med kittrester og diverse klemlister. Sett fra siden
- 0360 Nærbilde av vindusåpning. Sett ovenfra
- 0361 Nærbilde av takbord. De egentlige takbordene kan skimtes under halvkløvningene
- 0362 Nærbilde av ytterveggen A. Toppsvill kan så vidt skimtes bak kledningen
- 0363 Vindusåpningen. Toppsvillen og klemlisten under kan ses tydelig
- 0364 Bildet viser den manglende topplisten i vindusrammen
- 0367 Bildet viser høyre side av vindusplasingen sett utefra
- 0368 Fasade B inne under pålene som er lent

- 0369 Påle som har revet opp ytterpappen

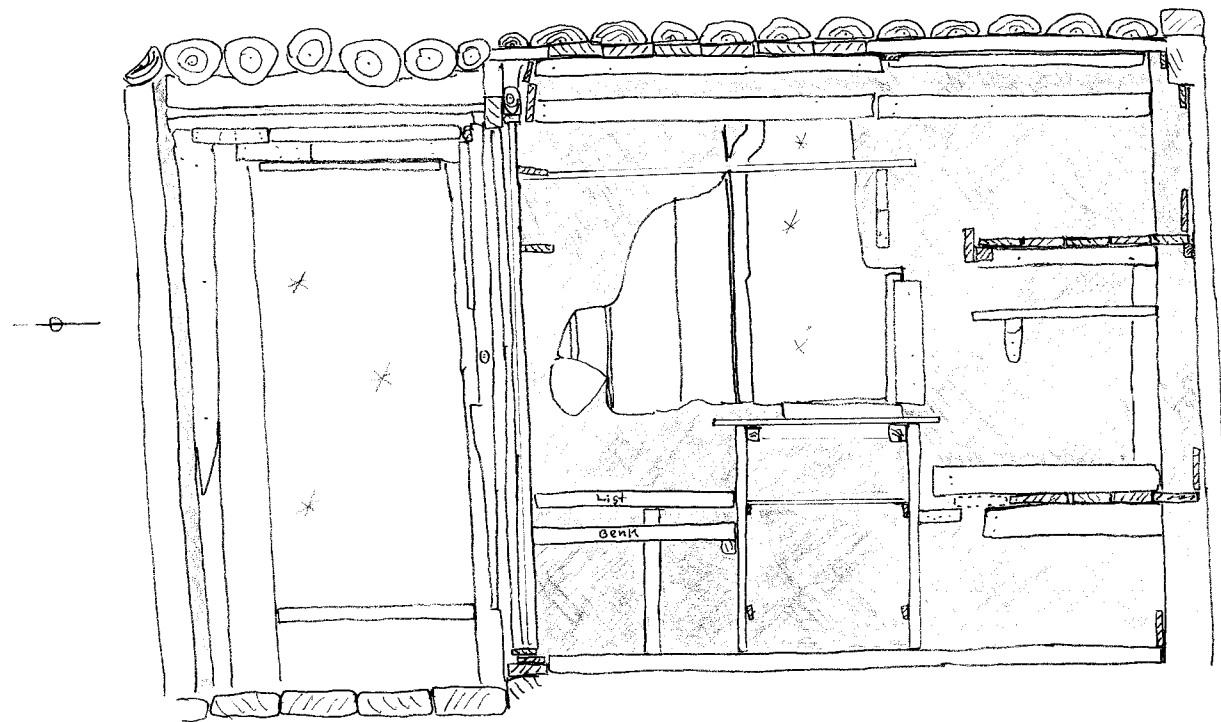

mot veggen

0370 Nærbilde av vegg C

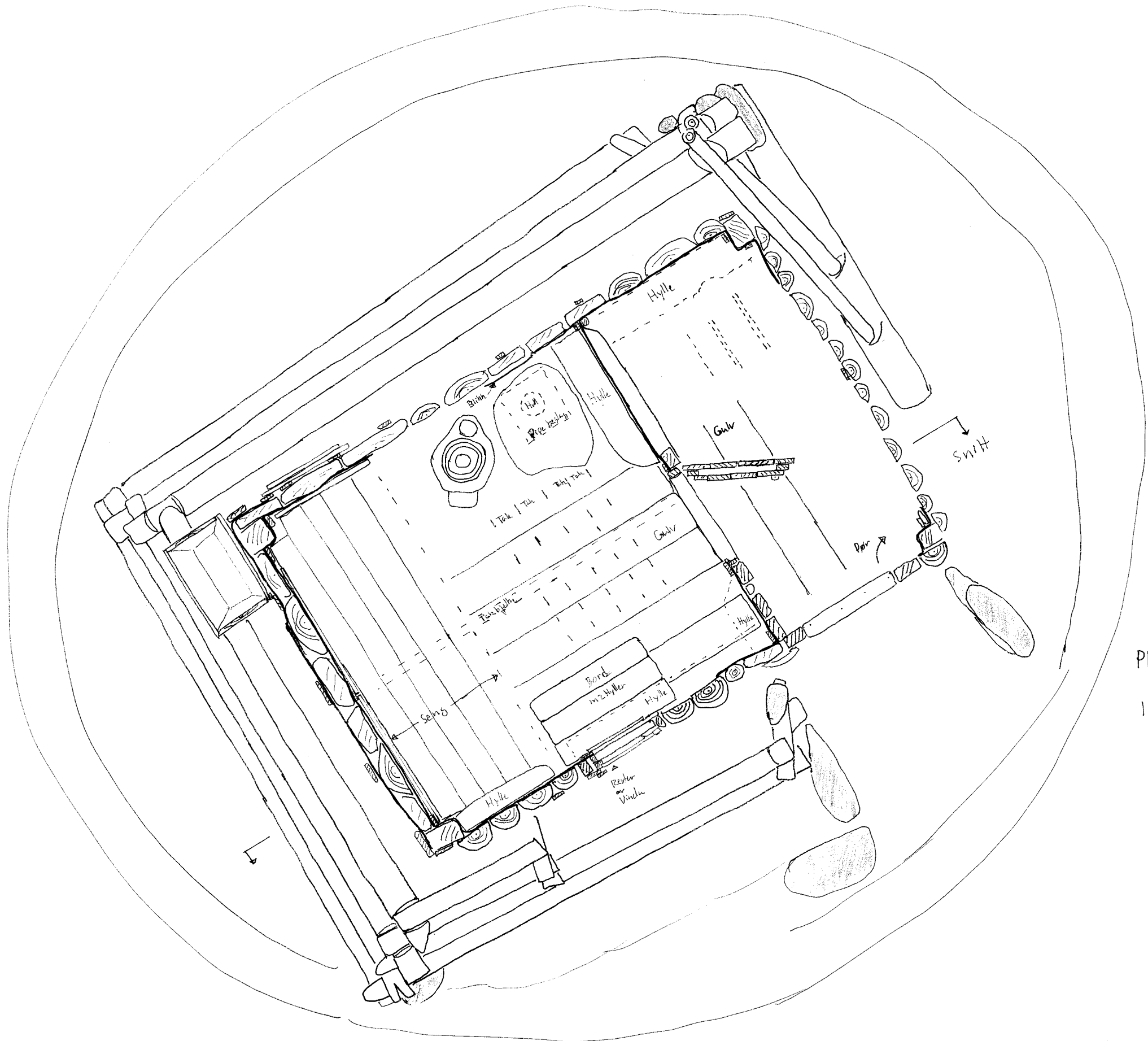

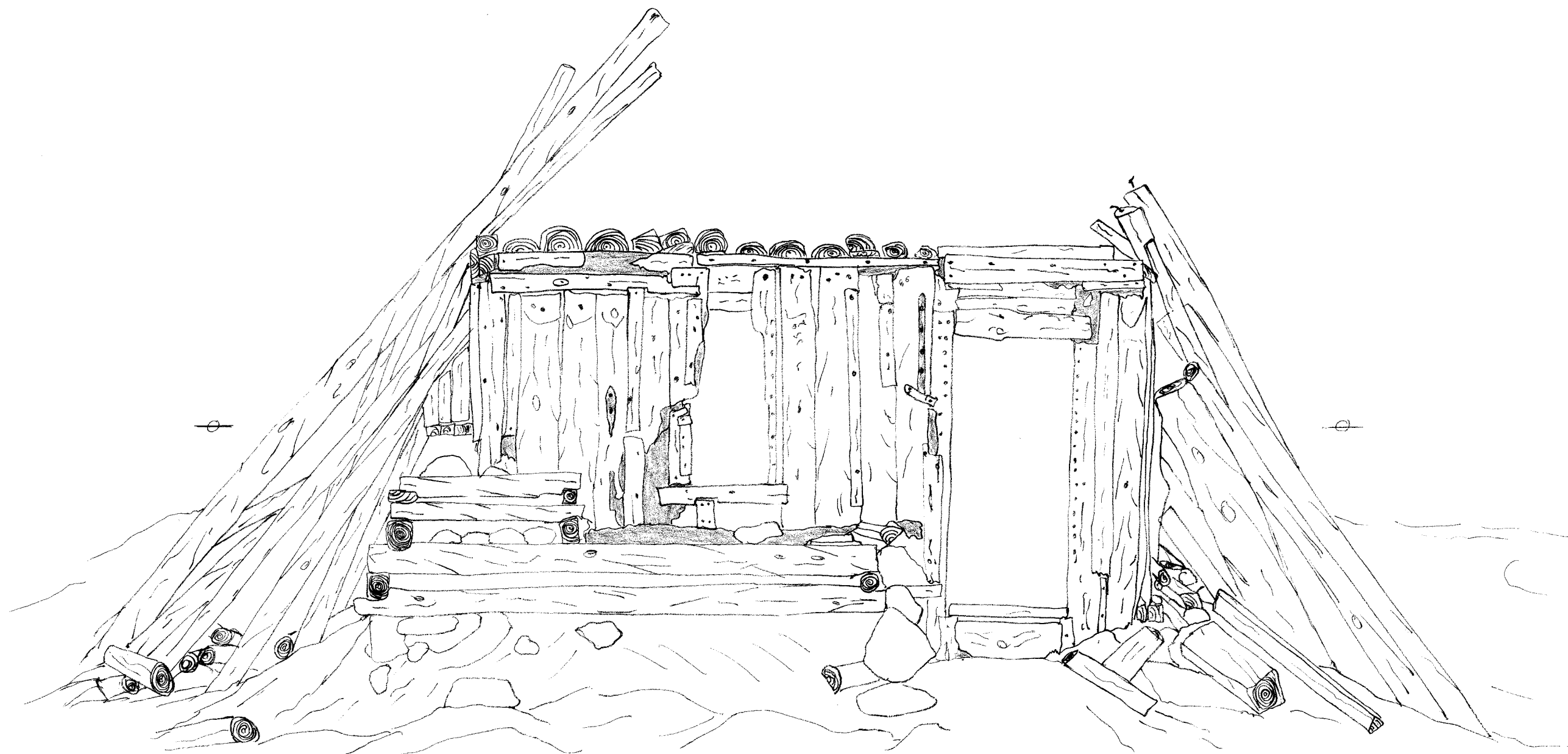
Snitt Fløystua

18-19/7 2010

Jakob Sundeby Fink

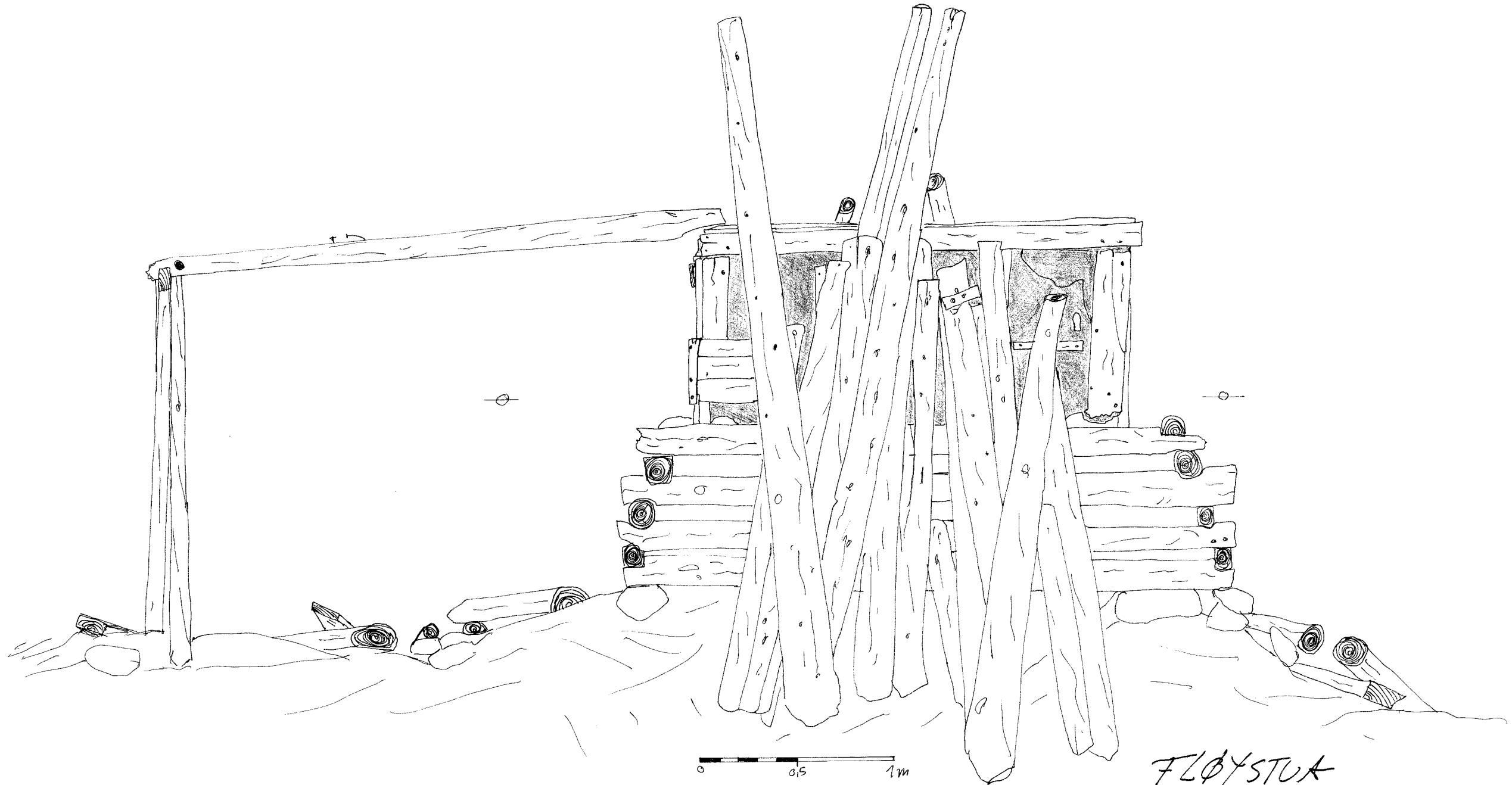

Plan Fløystua
 18/2 2010
 Jakob Sigurdh Fjell

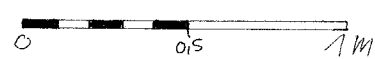
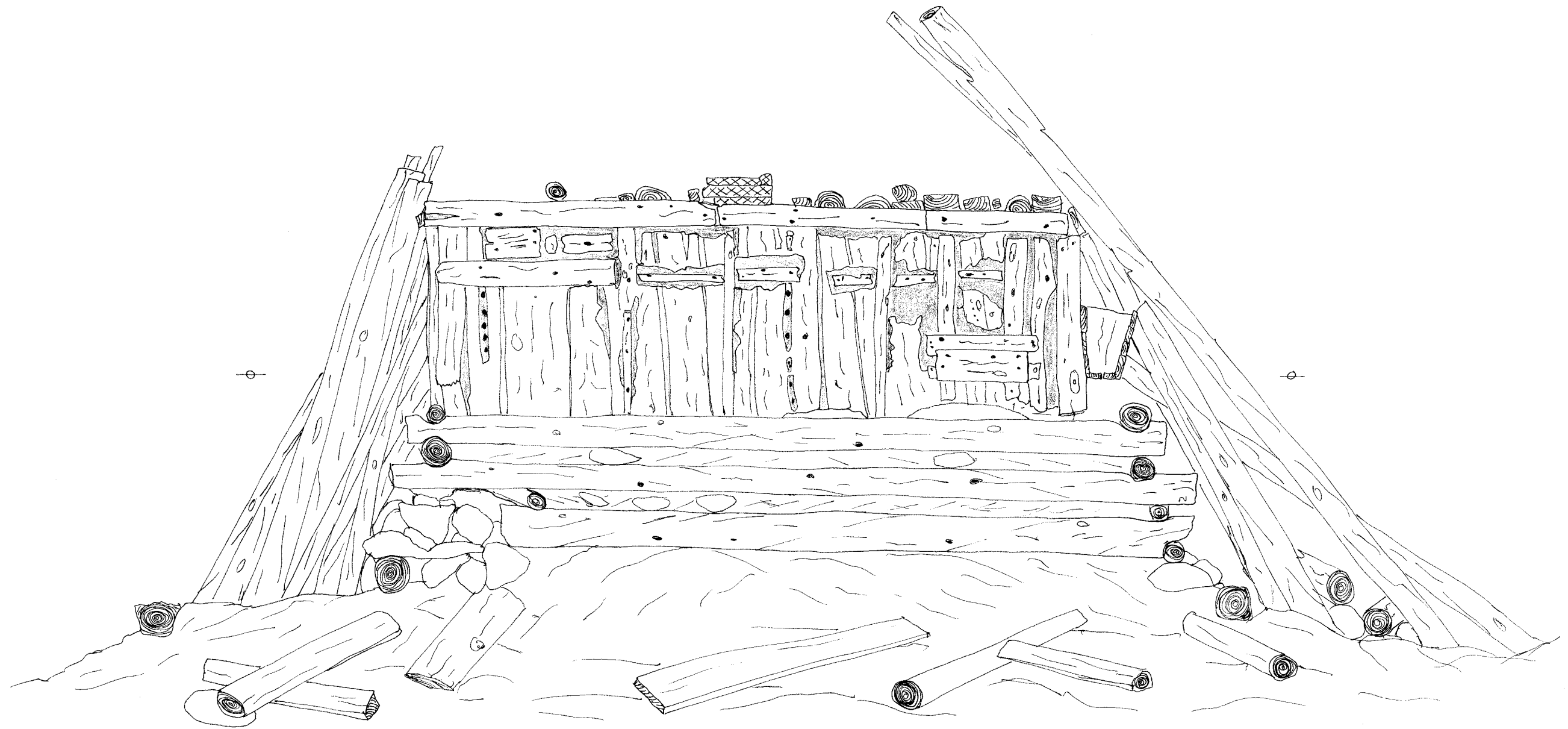
0 0.5 1m M 1:20

FLØYSTUA,
A-fasade, vest 15/07/10 JS

11.20

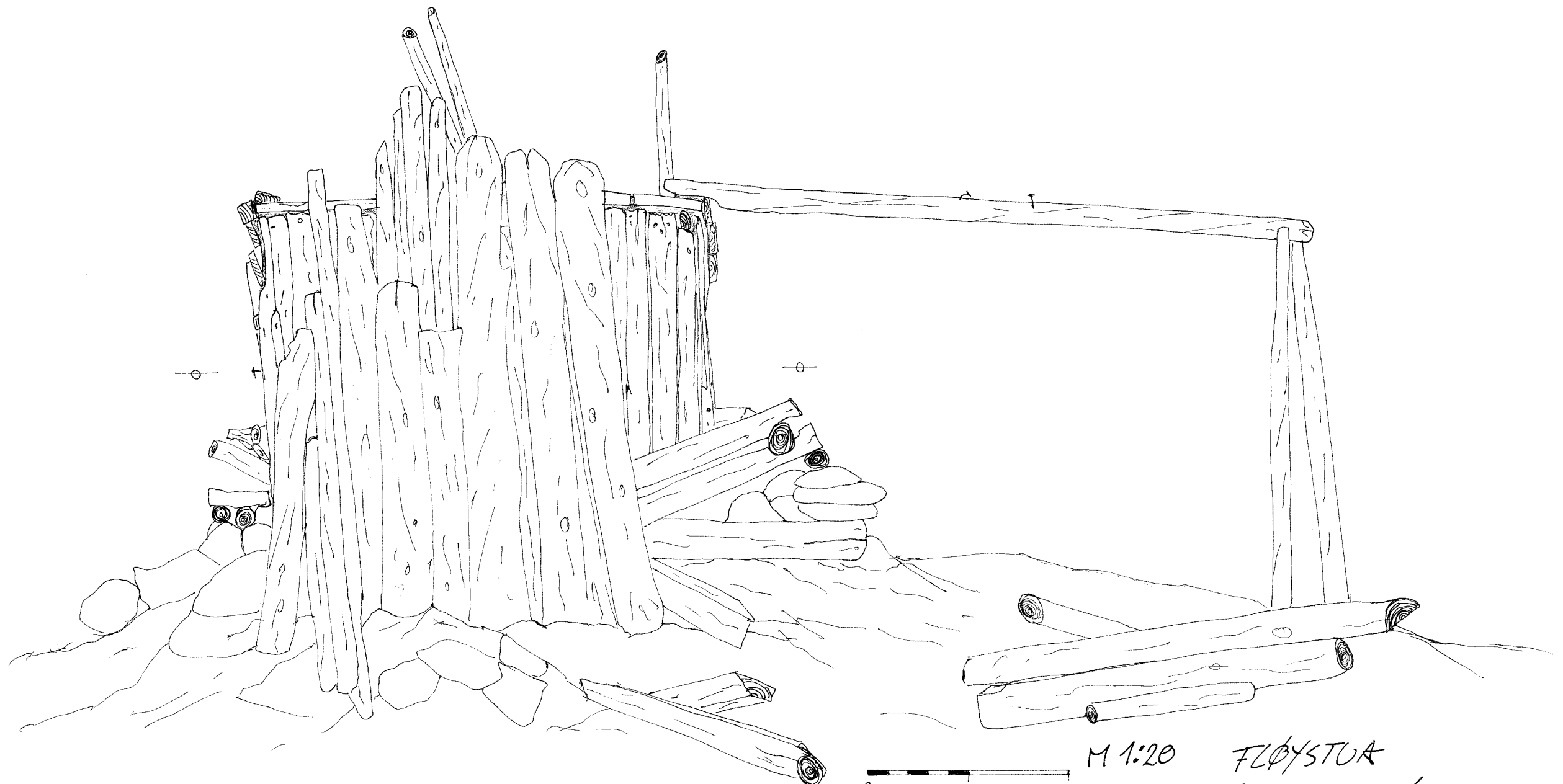
FLØYSTUK
fasade B, nordvest
18/07/10 B

M 1:20

FLØYSTUA,
fasade C

15/10/07/10 JS

M 1:20 FLØYSTUVA
D-fasade 18/07/10 JB

Dunderbukta

Askeladden ID 93416-1

GPS Posisjon 33x8600296 og 0476474 UTM

Oppmålt den 22., 23. og 24. 07.2010

(Nyoppført i 1970 av Svein Magne Olsen og Jan Bakkerud)

"Arthur Oxaas opplyser at han oppførte et hus på stranden innfor Kap Lyell i 1908. Dette hus ble senere tatt om bord i M/K Laura da de reiste i 1909. Bistasjonen i Dunderbukta 1909-10." (Rossnes, 1993:47)

C-fasade; privat bilde Jörn Bohlmann

Vi kom til hytten vår første dag i felt. Etter at helikopteret hadde satt oss av, med vår letthytte og gummibåt, ved strandkanten i Dunderdalen; brukte vi flere timer på å etablere leiren. Vi satte letthytten på tømmerstokker, sikret med fire barduner mot vinden og ryddet alt utstyr på plass; deretter var det på tide å prøvekjøre gummibåten. Etter en lengre utforskning av landingsmulighetene på stranden, gikk turen direkte til Camp Scoresby – den gamle fangsthytte som la nærmest vårt midlertidige hjem i fangstfeltet.

Hytten har ifølge Rossnes og Oxaas i dokumentasjonsåret 2010 stått nøyaktig 100 år på stedet og gir fortsatt et meget solid inntrykk. Den er rett og slett gravd ned i bakken. Dessuten er den bygget av solide tømmerstokker. Så vidt vi kunne bedømme er konstruksjonen utført i sinklaftteknikk, noe som gjør den svært solid, men den er noe medtatt på grunn av soppangrep. Beliggenheten er etter vår moderne målestokk rett og slett vakker.

Vårt første besøk ved hytten var meget kortvarig og

ved vårt neste besøk i Dunderbukthytten brukte vi ikke gummibåt. Avstanden fra leiren var såpass kort at vi kom fram til hytten etter en snau times fottur langs stranden. Den eneste hindringen i å komme fram til fangsthytten var Dunderelvans omlag 30 m breie utløp rett nord for vårt utgangspunkt. Kledd i tørrdrakter var det mulig å vasse gjennom strømmen. Ved høyvann rakk vannet meg til midt på brystkassen (jeg er 173 cm høy). Utstyret pakket vi i vanntette transportsekker. Dessuten tok vi en stor vanntett kiste mellom oss for å oppbevare tørrdraktene sikkert på nordsiden av Dundereleven. En behaglig spasertur langs stranden førte oss til hytten og for å avslutte en lykkelig historie om dokumentasjon av Dunderbukten: Til og med været var bra de to dagene vi brukte ved denne hytten og kaffepausene under den høye arktiske himmel var aldri bedre enn i solskinnet ved Camp Scoresby, klokken fire om morgenen.

Med utsikt mot vest; privat bilde Jörn Bohlmann

Noe av følelsene for hytten i Dunderbukten skyldes med sikkerhet også lesing av Arthur Oxaas autobiografi "Svalbard var min verden" fra 1955, i leiren vår i Dunderbukten. I boken nevner Oxaas den lille fangsthytte et par ganger. Fra overvintringsåret 1910 til 11 skriver han at "revefangsten begynte den 15.oktober, og dagen i forveien dro Aldor ut til hytta ved Dunderbay for å sette opp fellene der [...] I månedene framover så vi i grunnen ikke stort til

hverandre, vi hadde nok å stille med hver på vår kant." (Oxaas, 1955:59)

Sett fra vestsiden; privat bilde Jörn Bohlmann

Beliggenhet

Camp Scoresby ligger i den nordøstlige del av Dunderbukten, omlag 6 meter over havet og snaue 50 meter fra strandkanten. Stranden er en rullesteinsstrand og landing med lettbåt er, som ellers i Bellsund; vanskelig. Mange skvalpeskjær og stein krever ytterst forsiktig navigering.

Hytten ligger rett i nærheten av en klippe ved en skråning som åpnes mot sørvest. Terrenget mot øst dannes av den langstrakte Dunderdalen i østlige retning samt sletten som strekker seg langs kysten mot nord og sør.

Mot nord og nordvest begrenser Dunderfjellet med over 600 meters høyde terrenget; fjellveggene reiser seg bratt og er ikke mer enn et par hundre meter fra hytten. Fuglelivet i fjellet er en imponerende lydkulisse, samtidig som guanoen gir den ellers meget karrige fjellsiden et grønt trekk.

Vi fant ferskvann rett i nærheten av hytten og det er tilgang til drivved i bunnen av Dunderbukten. Besøk av både rev og reinsdyr viser terrengets dugelighet som fangstfelt. Nede ved stranden, en snau kilometer sør for hytten fant vi et massivt bygget stativ, muligens et gammelt selvskudd for isbjørn.

Konstruksjon

Mest påfallende ved første øyekast er at hytten rett og slett er gravd ned i bakken. Fasade C stikker ikke mer enn en snau meter over jordvullen. Hytten gir et svært massivt inntrykk, dels fordi den er gravd ned, dels fordi den er massivt bygget. Så vidt vi kunne se er bistasjonen bygget som en sinklaftet kasse, som ikke er større enn omlag 2 meter i kvadrat. At hytten har et lavt saltak gir den et særegent preg. Et lite forrom danner inngangspartiet til hytten. Saltaket heller svakt mot vest og øst. Forrommet strekker seg kun over den høyre halvdel av fasade A; dens pulttak følger saltakets hellingsvinkel.

A-fasaden med inngangen. Jörn Bohlmann på bilde DSC 0548

Fasade A med ytterdør vender mot vest/sørvest og rommer både forrommet og hyttens eneste vindusåpning. Forrommet er 140 x 100 cm stort og er et påbygg til selve hytten plassert på fasadens høyre halvdel. Forrommets pulttak følger saltakets helling. Døråpningen er 220 x 48 cm. Døren er laget av én planke som er 5 cm tykk. Dørterskelen er omlag 11 cm høy. Det er saget ut en skyteluke i dørens øverste høyre del; skyteluken har en åpning på 22 cm i bredden og 16 cm i høyden. Forrommets yttervegg består av stående plank av 15 cm bredde, tykkelse 5 cm.

I denne fasaden finner vi den eneste

vindusåpningen, 40 cm bred og 35 cm høy. Det er satt inn pleksiglass i åpningen som kan stenges fra utsiden med en tilpasset luke. Utvendig over jordvullen har vinduet en brystningshøyde på 50 cm. På venstre side av vinduet består veggen av to stående bord, omtrent 15 cm breie, 5 cm tykke. Over og under vinduet er fasaden dekket av liggende bord med varierende bredde. Over vinduet er det montert et 15 cm bredt bord, dette panelbordet følger takets helling. Bordet ligger med stor sannsynlighet over en nedbrettet flik av pappen

som dekker taket.

C-fasaden; med på bilde DSC er Jörn Bohlmann

Fasade B er enkel å beskrive, den er rett og slett helt dekket av kraftig tjærepapp av moderne type. Vertikale og horisontale 15 cm breie bord i ytterkantene av veggflaten tjener som festende spikerslag for pappen. Mellom de to horisontale spikerslagene er det satt på 7 smale, vertikale spikerslagslister som deler veggen i omtrent like store felt.

Taket er dekket med planker som følger takets helling. Takplankenes endeved er altså synlig over denne fasaden. 13 planker med varierende bredde og 4 cm tykkelse dekker taket utvendig. Jordvullen reiser seg fra høyre side (fasade A) mot venstre side (fasade C).

Fasade C som vender i nordlig retning er hyttens

gavlvegg. I likhet med fasade B er også denne dekket med tjærepapp. Og her tjener også horisontale og vertikale kantbord som feste for pappen. Seks smale, vertikale spikerslagslister deler fasaden inn like store felt. Men i motsetning til B-fasaden er tjærepappen på denne veggen delvis skadet. Dette viser at veggen er bygget av liggende tømmerstokker, delvis med vannkant som vender ut. Stokkene er ikke breiere enn 15 cm. Helt til venstre i fasaden, ved hjørnet C/D, avslører et stykke endeved i en stokk hyttens konstruksjon, den er satt sammen i enkel sinklaft. Mønehøyden i gavlveggen er ikke mer enn 50 cm, og hele fasaden stikker ikke stort mer enn en meter over jordvullen. To store sviller i høyde med toppen av jordvullen viser at hytten er satt inn i jordvullen og at denne er en del av konstruksjonen.

Fasade D er også dekket av uskadet tjærepapp av nyere type. I motsetning til B- og C-fasadene er deler av denne veggen dekket med en metallplate i 55 cm bredde. Denne platen dekker ikke bare den delen av veggen som utgjør hyttens sørlige del av stuen; jernplaten er bøyet over takkanten og dekker derved også det meste av taket; altså i ett stykke fra fasaden og over taket.

Resten av fasaden, den høyre delen; er helt kledd med papp som igjen er fastet med horisontale og vertikale spikerslagsplanker i 15 cm bredde samt 5 tynnere vertikale spikerslagslister som deler denne delen av veggen i 6 like store felt.

Den venstre delen, altså den mot sør; tilhører forrommet. Forrommet er ikke lengre enn omlag én meter, der er veggen dekket av liggende plank med breddevariasjon mellom 11 og 22 cm. Taket som heller ned til veggen er dekket med stående planker; endeveden er altså synlig her.

På taket er blikkplaten brukt til gjennomføring av et røykrør (diameter 15 cm) omkranset av et listverk. Røykrøret kan tas av og hullet dekkes med to jernplater som skyves inn under listene; disse tjener altså som godt tilpassede føringslister. Hullet dekkes av to blikkplater, hvorav den ytre plate er tilpasset slik at rammeverket dekker oversiden og

Forrommets tak er dekket av like store og kraftig plank som hytten ellers; også disse har en tykkelse på 4 cm. Pulttakets helling utgjør 60 cm på en fasadebredde på 150 cm. I motsetning til taktekkingen over stuen er taket over forrommet mer preget av lappverk. Plankene er her i betydelig dårligere stand enn på hyttetaket ellers. Dessuten er forrommet ikke helt dekket av stående plank. Nederst er det plassert en liggende plank som i betydelig grad motvirker en naturlig drenering av taket. Under takets ytre plank skimtes en hvit plastfolie; folien er skadet. Vi har grunn til å tro at bistasjonen i Dunderbukta er brukt i nyere tid og at en reparasjon er utført som gjorde hytten tett. Tettingen med plastfolie har imidlertid hindret all luftsirkulasjon og har derfor redusert hyttens generelle tilstand betydelig, i dag er hytten tydelig

angrepet av sopp.

Hylleseksjonen i hytten; bilde DSC 0602

Interiør

Når man kommer inn i forrommet er det en hylle til høyre. Hyllen tjener som vedlager. Den dannes av to planker som strekker seg over hele dybden av forrommet, 80 cm; og har en høyde på 40 cm og 80 cm over gulvet. Ytterdøren er hengslet på venstre side, sett utenfra. Forrommet har ikke mer høyde enn 175 cm rett til venstre side av døren og pulttaket skråner godt nedover mot høyre. Hele forrommet gir med en bredde på 120 cm og en

dybde på omtrent 80 cm kun meget lite plass. Den innoverslående massive ytterdøren gjør sitt til å begrense plassen ytterligere. Gulvet er dekket av 14 cm breie planker som er lagt i retning øst-vest. Innenfra ser man at forrommets vegg mot fasade D er bygget av stående rundstokker med en diameter på omtrent 8 cm, den liggende kledning utvendig på fasade D er spikret direkte på laget av rundstokker. Forrommets vegg mot fasade B er derimot satt opp av stående plank, 15 x 5 cm, som står kant i kant. Den liggende ytterkledning tetter veggen ytterligere. Veggen mot stuen er dekket av en omtrent 2 mm tykke plater av presspapp. Presspappen ligner sterkt på huntonitt.

Inngangsdøren til stuen ligger i en linje med hyttens ytterdør. Døren til stuen har en høyde på 115 cm og en bredde på 50 cm. Dørstokken består av to kraftige bjelker som danner en terskel på 30 cm, målt i forrommet.

Disse to bjelker bekrefter stuens konstruksjon i sinklaft. I veggen med inngangsdøren fra forrommet inn til stuen, er også hyttens eneste vindu plassert. Overkanten av døren og vinduet ligger i samme høyde. Over denne høyden består veggen av kraftige tømmerstokker i sinklaft. Mellom disse kraftige stukkene og de som danner terskel til døren er det reist stående plank.

Stuen måler innvendig omlag 220 cm i retning nord-sør og 190 cm i retning øst-vest.

Gulvplankene følger veggene B og D og går altså i retning nord-sør. Gulvplankene er mellom 15 og 18 cm breie. I forhold til forrommet er gulvet i stuen forhøyet med omlag 20 cm, dørterskelens høyde utgjør innvendig kun 11 cm. Stuens største høyde, rett under mønebjelken; er 165 cm. Mønebjelken er en rund tømmerstokk, omlag 10 cm i diameter.

Ovnen er plassert i stuens sørøstlige hjørne, altså rett til venstre for inngangsdøren, sett innenfra. Ovnen er av den vanlige typen vi fant i fangstfeltet: 23 cm høy og 45 cm dyp med en rund mage 35 cm på det breieste. Den er plassert på en 5 cm høy stein. Bak ovnen er veggen beslått med en

blikkplate mot fasade D, 95 cm i høyden. Platen er 50 cm bred. Også veggen i den sørlige del av stuen, altså veggen mot forrommet, er beskyttet med en

blikkplate. Forøvrig er veggen kledd med presspapp (huntonitt).

Krakken; bilde DSC 0605

Det er satt opp ikke mindre enn to køyesenger i denne lille stuen som ikke er på mer enn fire kvadratmeter. Køyesengene står i rett vinkel på hverandre og går seg over hele veggen mot fasade B (195 cm) og fasade C (210 cm). Vi antar at de øverste delene av køyesengene ikke er originale. Disse er montert på kraftige vinkelbeslag av aluminium. Køyesengens øverste del ved veggen mot fasade B er dessuten plassert i midten av hyttens eneste vindu. De nyeste køyene har en høyde på 103 cm over gulvet, mens de to originale køyer nederst har en høyde på 34 cm over gulvet. I en lengde på 195 og 210 cm er disse 60 cm breie og har ingen sengevange. Begge køyene består av fire planker.

Bortsett fra køyene er den eneste andre sittemulighet i hytten en enkel krakk med 30 cm sittehøyde.

Hylleplass finnes det ikke stort av i den vesle stuen. En eneste hylleseksjon er montert på veggen mot østlige, altså til venstre for ovnen. Seksjonen har i en bredde på 90 cm to hyller med henholdsvis 15 og 20 cm dype bord. Rett under denne hylleseksjon

finnes det en rest av en 90 cm lang plank, montert 40 cm over gulvet. Vi antar at denne planken er en rest av hyttens lave bord. Under den igjen er det

montert en liten hylle. Dimensjonen av bordet forblir ukjent, men den kan ikke ha vært større enn omtrent 60 x 50 cm for ikke å komme i konflikt med ovnen.

Eksteriøret sett mot sørvest. Bilde DSC 0642

Eksteriøret

Rundt hytten er det ryddigere enn rundt de fleste andre hytter vi har dokumentert i fangstfeltet (ved Kap Borthen er det også meget ryddig). I tillegg til en del ved, drivstokker og tømmer, er en sagkrakk det mest iøyenfallende. Nordvest for hytten, ikke mer enn 20 meter borte, ligger 11 tømmerstokker med lengde omlag 2 meter, parallelt på bakken, ikke mer enn 30 cm fra hverandre. Disse har med sikkerhet dannet et slags fundament for lagring av tømmerstokker eller lignende.

Videre står det to oppreiste tømmerstokker omlag 40 meter nordvest for hytten. Disse står rundt 5 meter fra hverandre. I stokkenes linje er det et hull i bakken hvor det har stått en tredje pæl i omtrent samme avstand.

Inne i hytten fant vi, som i Klokkefjellhytta og ved Kapp Klaveness, innpakket posemat som suppepulver og lignende. Disse har igjen polsk påskrift.

Vi antar at hyttene har vært i bruk i den senere tid

og har fått velment stell og fornyelse. Det er meget sannsynlig at nettopp dette på den ene side har gjort hyttene tette mot regn og vind og dermed mer behaglige for et opphold. På den annen side er dessverre bruken av plastfolie for tett for hyttene. Den utstrakte bruk samt den omstendighet at hytten

er nedgravet og derfor ikke får tilstrekkelig luftsirkulasjon, fører til at hytten i dag er angrepet av sopp. Et lengre opphold i hytten kan derfor være helseskadelig. Selv under oppmålingsarbeidet var oppholdet i hytten ubehaglig.

Detalj av taket, bilde DSC 0562

Bruken av moderne tetningsmaterialer virker derfor i lengden mot sin hensikt. Det at Camp Scoresby i Dunderbukten har stått i 100 år viser at det ikke trengs moderne foliematerialer. En ordentlig byggemåte med tradisjonelle materialer og ikke minst kyndig og regelmessig bruk og vedlikehold i et arktisk klima, kan bevare enkle bygninger forbausende lenge. Camp Scoresby forteller på en glimrende måte, hvor enkelt og umiddelbart fangstmennenes liv har vært. Vi forlot stedet med en følelse av hvor synd det er at nettopp denne hytten forfaller.

Bildeliste Dunderbukta/ Camp Scoresby

0548 Fasade A med Jörn ved siden av for stør

	relsessammenligning
0551	Fasade A med inngangsdør
0552	Hjørne A-B
0553	Fasade B
0554	Fasade C med Jörn ved siden av for sammenligning
0555	Fasade C
0556	Hjørne B-C
0557	Hjørne C-D
0558	Fasade D
0559	Hjørne D-A
0560	Nærbilde av vindu i fasade A
0561	Nærbilde av vindu i hjørnet A-B
0562	Detalj av takkonstruksjon med vindskier og plast innunder. Fasade A
0563	Hjørnekonstruksjon over inngangsdøren
0564	Hjørnekonstruksjon iver inngangsdøren med rester av plast
0565	Kledning på høyre side av inngangsdøren
0566	Stender i forrommet. Innfestning for døren
0567	Strie brukt som tette materiale rundt inngangsdøren
0568	Nærbilde av inngangsdøren med gluggen
0569	Inngangsdøren i fullt bilde
0571	Takbord over forrommet. Fasade D
0572	Aluminium som kledning på fasade D, der hvor ovnen er plassert. Polsk rep. ?
0573	Blikkbeslag rundt pipehull
0574	Detalj av takbord og skjøt. Fasade D
0575	Detalj av takbord og skjøt. Fasade D
0576	Detalj av hjørnekonstruksjon C-D. Pappen borte slik at stokkene kommer tilsyne
0577	Bredere utsnitt av hjørnekonstruksjon C-D
0578	Annen vinkel på hjørnekonstruksjon C-D
0579	Detalj av takkonstruksjon. Vindskier på fasade C
0580	Nærbilde av takbord fasade B. Ormspiste gjenbrukstømmer
0581	Synlig ende av tømmerstokk i fasade C. Perspektiv fra fasade B
0582	Samme stokk og overliggende stokker. Perspektiv fra fasade C
0583	Litt bredere utsnitt enn på bilde 0582
0584	Innvendig bilde av endevegg og tak. Vegg C

0585 Samme bilde som 0584, men litt nærmere veggen

0586 Innvendig hjørne B-C

0587 Innvendig hjørne C-D

0588 Innvendig hjørne i stuen på vegg D. Plasse ring av pipehull og varmeskjold

0589 Innvendig hjørne i stuen vegg B. Vindus plassering og vanger til køyeseng, nyere dato

0590 Innvendig vegg i stuen, vegg A. Viser øvre del av vegg og tak

0591 Innvendig vegg i stuen, vegg A. Viser øvre del av vegg og tak fra annen vinkel

0592 Detalj av dørkarm og øvre hengsel og innfestningen mot vegg B

0593 Detalj av Dørkarm og innfestningen mot vegg D

0594 Hylleseksjon innvendig vegg D. Rester av matvarer av nyere dato i posene. Under ses resten av en planke, kanskje resten av et bord

0595 Vegg inn mot hjørne C-D under køye av nyere dato

0596 Oppheng til køyeseng plassert på vegg D, gjenbruk av fint forarbeidede klosser, kan skje til båtbruk

0597 Oppheng til køyeseng plassert på vegg B

0598 Stender til vanger av aluminiums vinkel profil. Plassert på vegg A i hjørne A-B

0599 Antakelig den opprinnelige køye innvendig hjørne A-B. Nye piperør oppå

0600 Antakelig opprinnelige køye innvendig hjørne B-C.

0601 Perspektiv inn mot hjørne C-D. Begge køyene er synlige samt hylleseksjonen og restene av antatt bordkonstruksjon

0602 Litt annen vinkel på bilde 0601

0603 Innvendig vegg C med plasseringen av de antatt opprinnelige og de nye køyene

0605 Krak

0606 Hjørnekonstruksjon C-D sett under køyen. Stokker er synlige

0607 Nærbilde av 0606

0608 Nærbilde av innvendig hjørnekonstruksjon B-C under køyen

0609 Nærbilde av innvendig hjørnekonstruksjon A-B under køyen

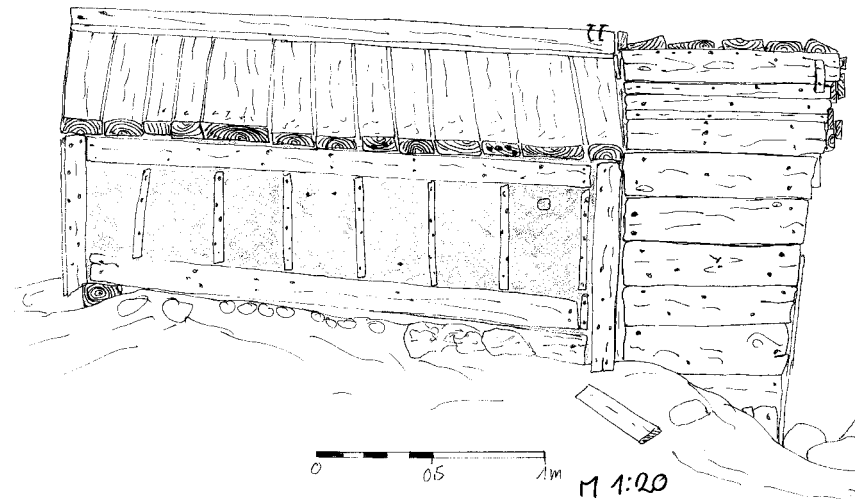
0610 Ovns plassering

0611 Hylle nede bak ovnen på vegg A i stuen

0612 Ovnene i forhold til varmeskjoldet av galvanisert plate. Nyere plate?

0613 Pipebeslaget sett innefra

0614 Innvendig vegg A over døren med plasse

ring av mønsås og hylle over døren.

0615 Forskjellig kokeutstyr. Uviss alder

0616 Forskjellig kokeutstyr. Uviss alder

0618 Tettelist langs vegg B

0619 Rester av tettematerialer langs mønsåsen mot vegg C

0620 Rester av tettematerialer langs mønsåsen mott vegg A. Papir i strimler

0621 Innvendig bilde av dør inn i stuen. Innfestningen mot bunnsvill og nedre hengsel

0622 Bilde langs overkanten av døren til stuen

0624 Bilde av døren inn til stuen. Utvendig side

0625 Tettematerialer rundt dør inn til stuen

0626 Nærbilde av gluggen i ytterdøren. Sett innvendig og ovenfra, brudd i treverket

0628 Hele ytterdøren sett inne fra

0629 Retningen på gulvbordene i forrommet sett ovenfra. Ytterdøren ses til høyre i bildet

0630 Hjørnekonstruksjon i forrommet. Verktøy foran og rødsprit i plastkannen

0632 Ved i kasser plassert i forrommet. Gammel

økse og hammer på toppen

0633 Nærbilde av gluggen

0634 Hjørnekonstruksjon i forrommet vegg D. Mellom forrom og stue

0635 Hjørnekonstruksjon i forrommet vegg A. Sett innvendig fra med ytterdøren nede til venstre i bildet

0636 Hjørnekonstruksjone i forrommet vegg A. Døren inn til stuen nede til høyre i bildet

0638 Innfestning av dørkarmen inn til stuen

0639 Stuedøren lukket, sett fra forrommet

0640 Hytta med en tåkete Dunderdal i bakgrunnen

0642 Hytta sett ned mot sjøen

0643 Hytta sett ned mot sjøen

0644 Jörn i gang med å lukke igjen hytta

0646 Hytta sett mot Nord

0649 Hytta sett fra sjøen

0650 Hytta sett mot Dunderdalen

0651 Kassen med det rare i

0652 Kassen med det rare i igjen

0653 Gamle redskaper og piperør

0656 Hull i bakken til pæl cirka 40 meter til hytteveggen

0657 Hullet i forhold til hytten

658 Neste hull med avbrukket pæl

To ganger fasade B; som tegning og på bildet DSC 0553

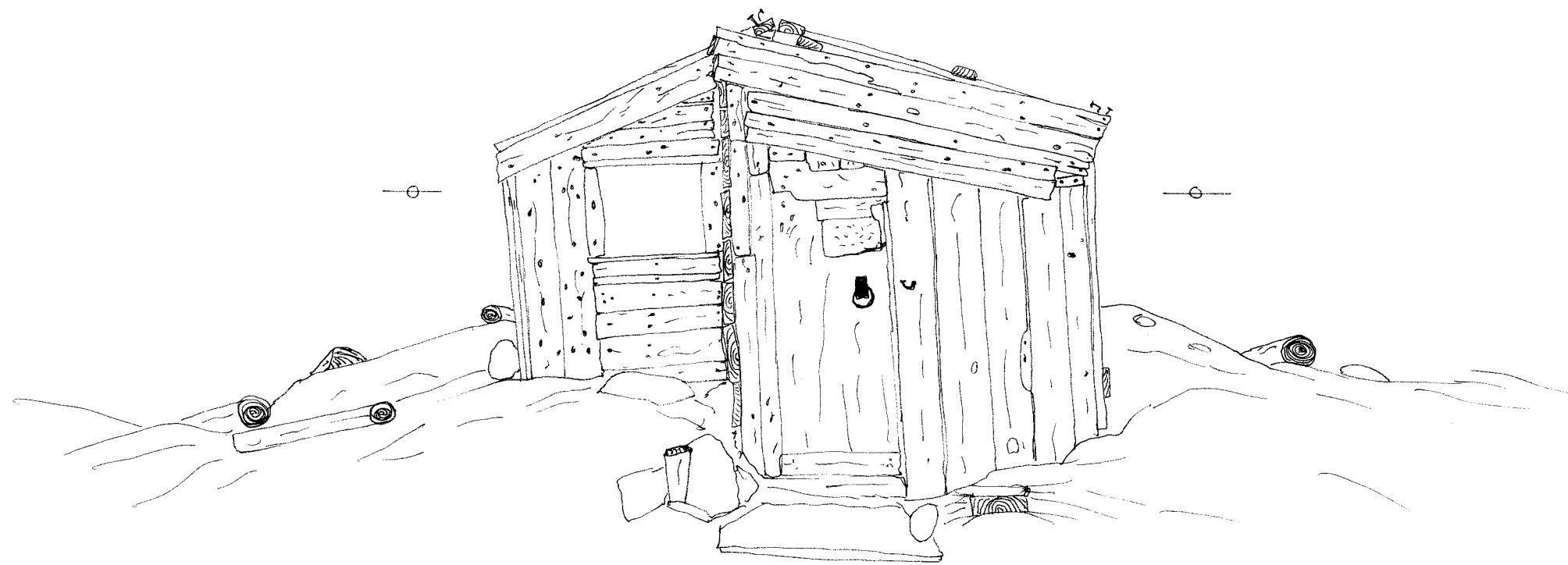
Bilder i leserekkefølgen: DSC 0556 og 0557, i

og 0633

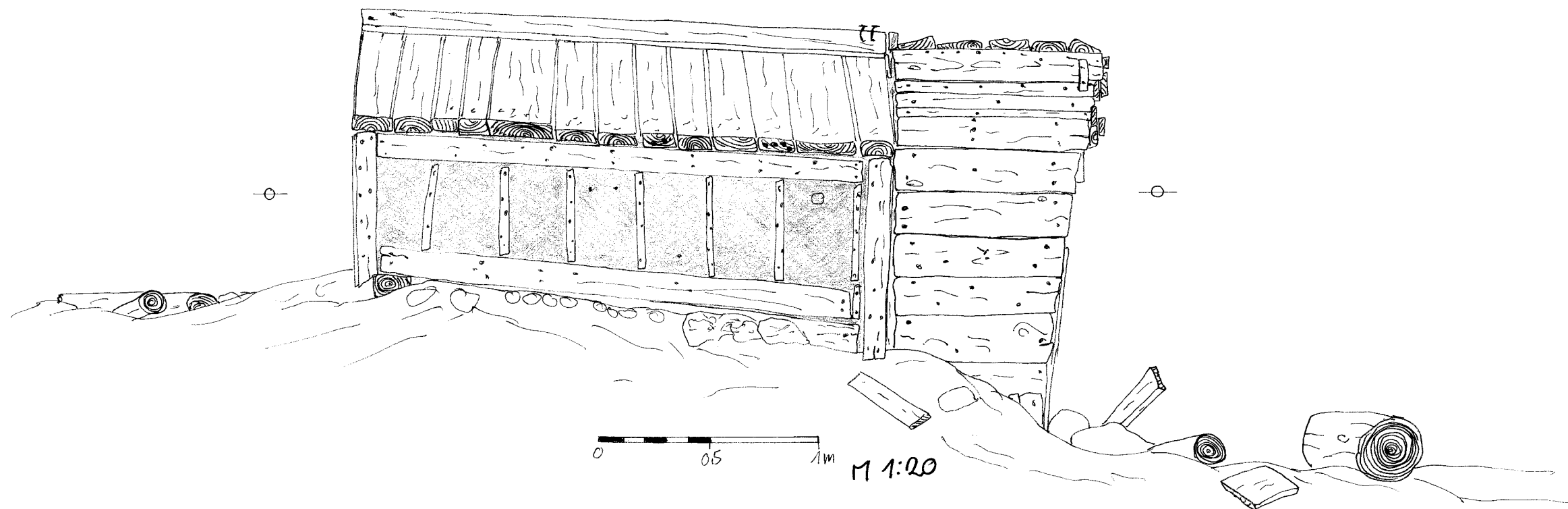
midten 0568, 0572 og 0577, til højre 0589, 0616

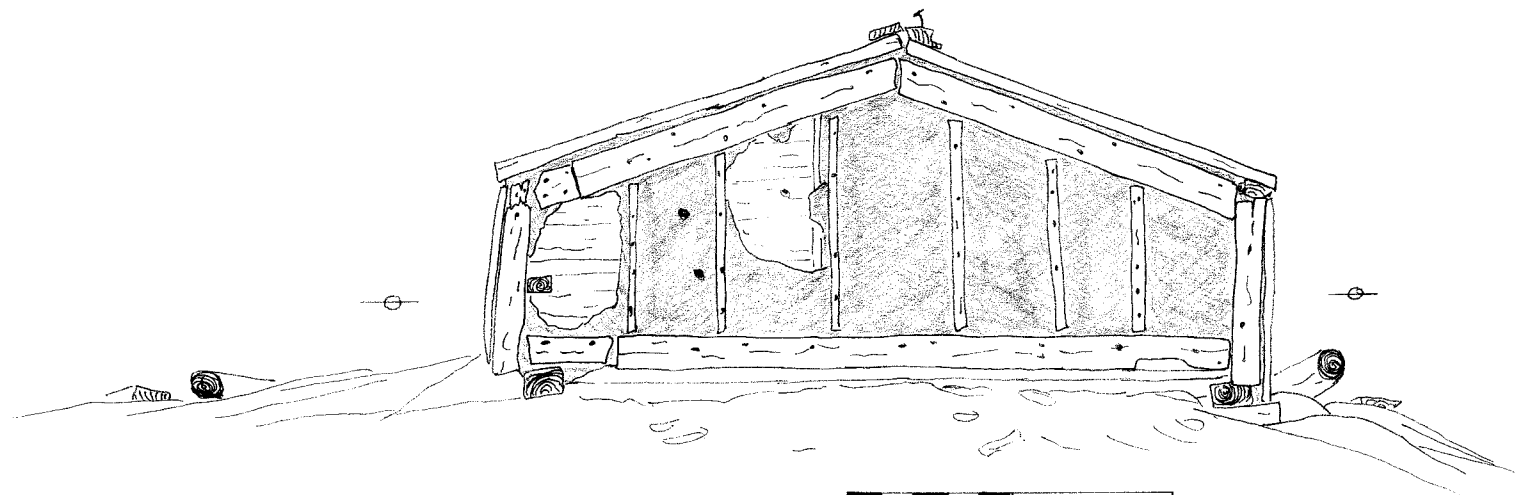
0 0.5 1m 1:20

CAMP SCORESBY/
DUNDERBUKTA
A-facade 24/07/10 JS

CAMP SCORESBY / DUNDERBUKTA

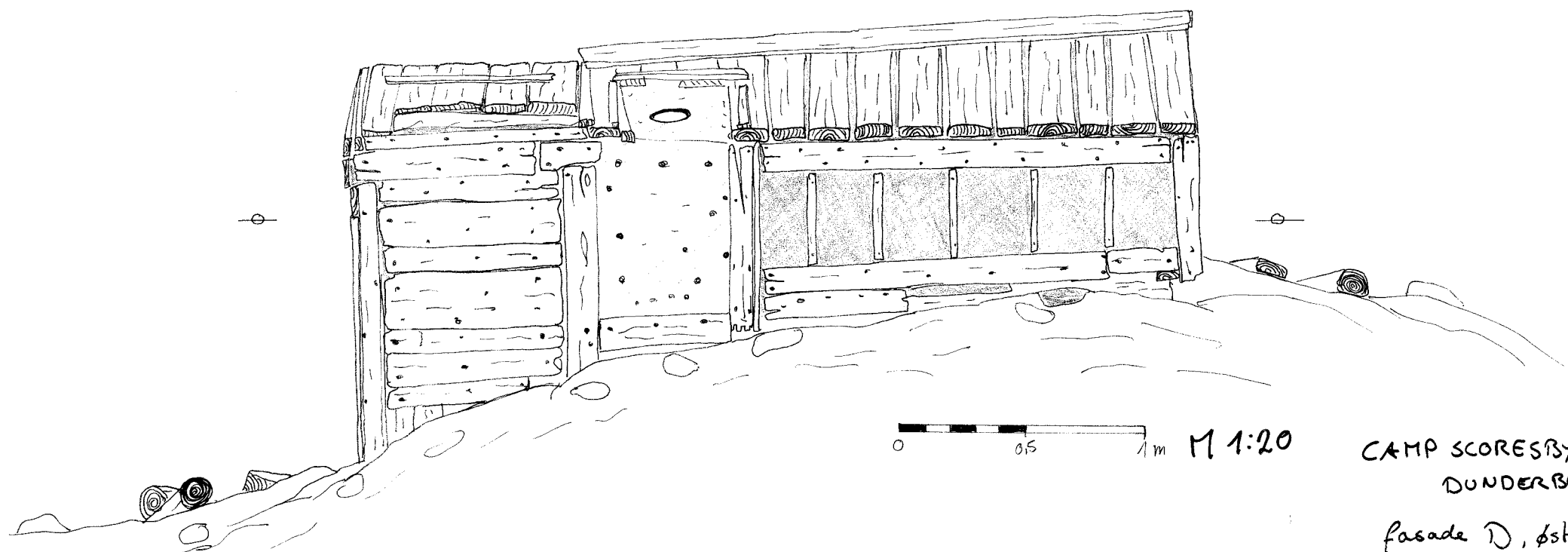
fasade B 23/07/10 JS

0 0,5 1m M 1:20

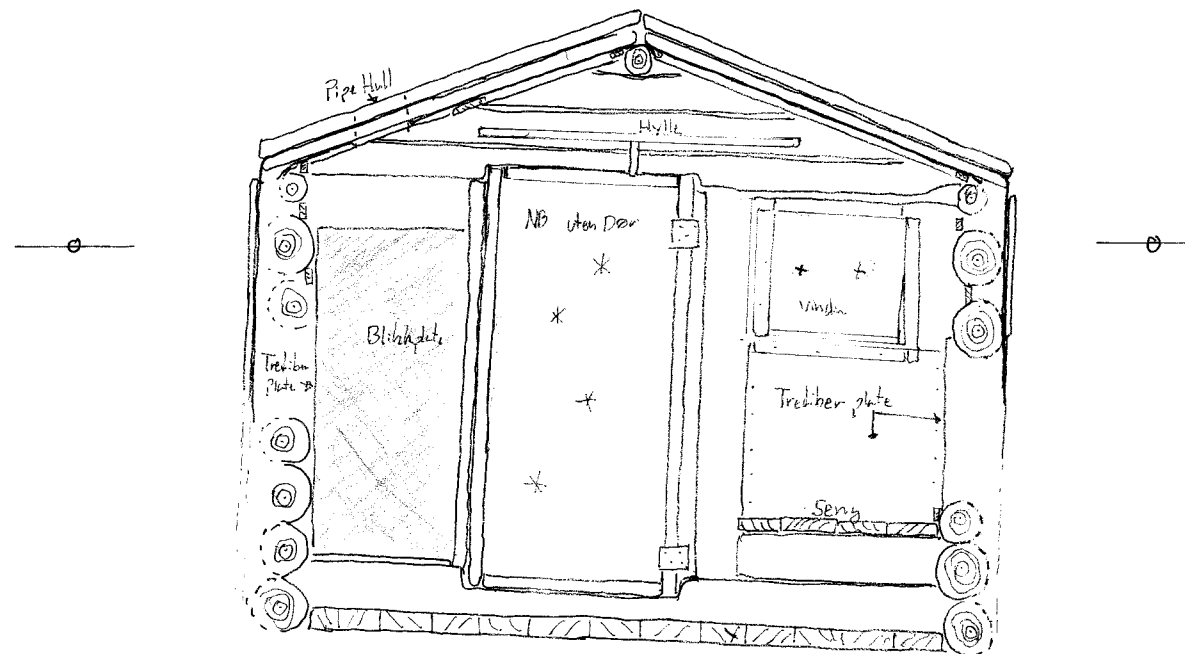
CAMP SCORESBY / DUNDERBUKTA

fasade C 23/07/10 JB

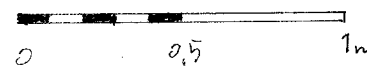

0 0.5 1m M 1:20

CAMP SCORESBY /
DUNDERBUKTA
fasade D, østvendt
22/07/10 B

Snitt Dunderbukten/Camp Scoresby

Målestokk 1:20

24/7 2010

Johannes E. Eriksen

Kapp Borthen

Askeladden ID 93376-1

N 77° 10,296 og E 014° 26,831

Oppmålt den 27.-29.07. 2010

(Falleferdig i 1970; ombygd til pulttak vinteren 1971 av S. Olsen—en del materialer er tatt fra Kapp Berg)

Fangsthytten Kapp Borthen ligger nordvest for Thorellbreen. Hytten er reist i 1929 på oppdrag fra N.E.C. Rossnes angir byggeåret til 1929; ifølge Blomli var det Petter Trondsen som benyttet seg av hytten til overvintring fra 1919-20. Senere overvintringslag angir Rossnes med: August Olofsson og Johan Erikson Thuna i 1920-21 samt Norman Andersen og Schönning Hansen i 1934.

Fangsthytte på Kapp Borthen, nord for Torellbreen. Oppgjørt av N.E.C. i 1920, Kapp Borthen 09.08. 1936 Bilde Norsk Polarinstitut.

Hytten ved Kapp Borthen var det dokumentasjonsobjektet som var lengst borte fra vår leirplass, omlag 25 nautiske mil sørover. Vi trengte godt vær på transportetappene og turen kom til å føre oss langt ut fra kystlinjen for å gå klar av urent farvann.

Like i nærheten av Kapp Borthen ligger vraket av en Junkers Ju88 som foretok en kontrollert nødlanding her i september 1942; en del av oppdraget var å fotodokumentere vraket.. Videre hadde vi planlagt å dokumentere ruinen av hytten ved Kapp Berg i samme anledning.

Vi visste altså at turen til Kapp Borthen ville ta sin tid og at mengden oppgaver ville kreve et lengre opphold på stedet. Etter å ha fullført dokumentasjonsarbeidet ved de andre hyttene og to dagers ventetid på det riktige værvindu, startet vi

den 28. juli på reisen sørover til Kapp Borthen. Med oss førte vi i tillegg til det vanlige utstyret også telt, soveposer og liggeunderlag samt mat for en hel uke. Telt og soveposer var for overnatting og provianten i tilfelle vi skulle bli værfast ved Kapp Borthen. Turen sørover ble drøy på grunn av gammel dønning og i tillegg meget kald. Landing ved Kapp Borthen skjedde idet vi fikk et streif av sol som trengte seg gjennom skylaget. Dette ga oss et meget imponerende inntrykk av Kapp Borthen. Mens den brede Thorellbreen og snødekte fjelltopper danner en storslagen kulisse mot øst, ligger selve Kapp Borthen på en langstrakt halvøy som stikker en snau nautisk mil ut fra kysten. Halvøya dannes av lange strender både i nord og sør. Med en liten erosjonskant stiger strendene bratt opp til omtrent fire meters høyde. Halvøya er flat og ikke stort bredere enn 100 m lengst ute. Kappets pynt dannes av klipper som faller rett i sjøen; disse er omkranset av store skjær der havet bruser imot. På den sørligste del av kappet, en bratt klippe, står en fyrlykt. Kapp Borthen er et meget malerisk sted og desidert det vakreste vi har sett denne feltperioden. Kapp Borthen er rett og slett vakkert. At farvannet rundt kappet er meget urent, minsket ikke opplevelsen; det trengtes bare stor konsentrasjon for å komme trygt i land med gummibåten.

Hytten selv står rett ved enden av den langstrakte halvøya, kun 50 m til strendene i nord og sør og 50 m til klippene i vest. Den lille fyrlykta er omlag 100 m borte, på klippen som stikker ut mot sør. Halvøya er meget flat, fra hytten er det derfor god utsikt i alle retninger og hytten er derfor svært utsatt for alle vinder.

Det var godt med drivved langs strendene, men drikkevann fant vi ikke i direkte nærhet av hytten. Vi måtte gå en ti minutters tid innover landet for å finne et par dammer med ferskvann.

Hytten selv gir et svært medtatt inntrykk. Halvparten av den sørvendte veggen har rast sammen, likeså et anneks som har vært plassert på østsiden av hytten. Her er det i tillegg til en kun 30 cm høy rest av en vegg, ikke mer å finne enn en stor haug med gammelt trevirke.

Jordvullen rundt hytten er ikke mer enn 20 cm høy. Både den stående og den sammenraste del av hytten er omkranset av jordvullen. En åpning er tydelig på jordvollens sørlige side, plassert omtrent midt i hyttens sammenraste del. Åpningen antyder at hyttens inngangsdør har vært

plassert her.

Den samme fasade i dag; at hytten har gjennomgått en kraftig forandring er evident. Privat bilde Jörn Bohlmann

Konstruksjonen

Hyttens konstruksjon er på ingen måte ensartet. Ikke bare har bygningens østlige del på omtrent 2 x 2,6 m rast helt sammen; det lot seg heller ikke gjøre å finne noen (knekte) dragere, topp- eller bunnsviller som har bundet hyttedelene sammen. Ikke en gang et enkelt spikerslag på hyttens stående del vitner om en sammenheng mellom delene.

Den gjenværende del av hytten framstår heller ikke som en gjennomført konstruksjon. Blant annet er takbjelker og takplanker over forrommet og stuen i hyttens gjenværende del orientert i ulike retninger. Takbjelkene i forrommet hviler på østsiden kun på ett enkelt spikerslag. Ved skilleveggen til stuen er det kun enkle spikersom holder takbjelkene på plass. Alle vegger er kledd med stående pløyde bord, taket er et enkelt pulttak med meget liten helling mot nord. Hele konstruksjonen har et

skrøpelig uttrykk. Det er sikkert ikke tilfeldig at

akkurat denne hytten er svært medtatt.
Sørveggen i solen; Jakob Fink i forgrunnen; privat bilde Jörn Bohlmann

Det var ikke helt enkelt å plassere hyttens inngang. Som nevnt var det en åpning i jordvollen mot sør som kunne ha vært hyttens inngang. Siden denne del av hytten var rast sammen, kunne vi ikke med sikkerhet fastslå at inngangen var plassert her. Veggene beskrives derfor ikke som A-, B-, C- og D-fasader; det angis kun de himmelretninger som veggene er orientert mot. I det følgende beskrives kun hyttens stående del; hyttens sammenraste del beskrives separat.

Sørveggen står bare halvveis; den østlige del, sannsynligvis forrommet, har rast sammen. Den vestlige del er heller ikke hel; det mangler en del bord der stuens eneste vindu med stor sannsynlighet har vært plassert. Hele veggen har en lengde på bortimot 3,3 m (utenom den sammenraste delen som er omtrent 2 m lang). Kledningsbordene på veggens vestlige side har en bredde på 12,5 cm og en tykkelse på 2,5 cm (altså 1 x 5 tommer). Mens den nederste del av veggen delvis mangler, tyder en del stående korte bordstykker på en vindusåpning. Denne er omlag 40 cm høy og 50 cm bred. Det finnes ingen rester av vinduskarm eller geriktslister. Vinduets brystningshøyde over den lave jordvollen har vært

rundt 80 cm.

Et innvendig spikerslag som den kledningen er festet til, er synlig. Spikerslaget har samme dimensjon som den stående ytterkledningen. Fra innsiden er det mot dette spikerslaget satt opp innerkledning av stående bord 9 cm brede og 1,5 cm tykke; pløyde med not og fjær samt en enkel fas. Det går et horisontalt spikerslag parallelt med takets underside. Spikerslaget fester en tynn pappfolie med metallbelagt utside. Rester av denne folien er synlig på alle veggene. Det er mulig at alle vegger har vært dekket med dette materiale. Ved veggens østlige del er det ikke bare spikerslaget under taket som fester folien; her er det i tillegg

pappstift med store underlagsskiver omtrent tre cm i diameter som fester pappen til veggen. *Uten spesielt tillatelse fra Riksantikvaren er dette strengt forbudt; å sla opp teltet i mindre avstand enn 150 m fra hytten. På grunn av isbjørnfare hadde dokumentasjonslaget spesielt tillatelse som finnes i appendiks i rapporten. Privat bilde Jörn Bohlmann*

Den vestvendte veggen er 2,6 m lang og hel. Den består av stående panelbord i samme dimensjon som i den sørvendte veggen, 12,5 x 2,5 cm. Det er et tydelig horisontalt spikerslag under takkanten og en del store rester av metallbelagt pappfolie på utsiden. Rester av denne folien ligger også mellom hytteveggen og jordvollen. Pappstift med store

underlagsskiver er også her brukt som festemiddel. På veggens venstre del, mot nord; er panelbordene doblet opp med et vertikalt spikerslag av samme

dimensjon som bordene. Alle bord er uten skjot og har en høyde på omtrent 1,7 m over jordvollen. *Landskapet ved Kapp Borthen er storslagen. Privat bilde Jörn Bohlmann*

Den nordvendte veggen består av de samme kledningsbord; 1 x 5 tommer, stående. Igjen tyder rester av den metallbelagte pappfolien, som er synlig på veggen og som stikker opp mellom veggen og jordvollen, at hele veggen sannsynligvis var dekket med dette materiale. Ellers er to vertikale spikerslag av hyttens vanlige panelbordtype samt mindre rester av svart papp som dekningsmateriale synlig. På veggens venstre del (altså den østlige), ser man endeveden av de planker som dekker forrommet. Til venstre for veggen, mot øst; ligger rester av hyttens sammenraste påbygg. Tegningen gjengir ikke dette, der er det lagt vekt på plasseringen av den siste rest av påbyggets vegg som fremdeles står, en plankerekke som stikker kun 20 cm ut over jordvollen og som løper parallelt med hyttens østvendte vegg. Jordvollen er støttet opp med en del stein.

Hyttens østvegg er altså den veggen som muligens har vært en innvendig vegg i tiden før påbygget raste sammen. Denne veggen består, som de øvrige

vegger av stående kledning 12,5 x 2,5 cm; og har en dør med åpning 160 x 70 cm med en terskelhøyde på omlag 20 cm. Døren er plassert slik at den deler veggen i en 130 cm lang del mot nord og en 60 cm lang del mot sør. Til venstre for veggen, mot sør; ligger åpningen i jordvollen. Dørkarmen består av to kraftige kantvedstokker på 10 x 5 cm. I den nordlige karmen (den høyre), har det vært innfelt metallhengsler. Dette tyder på at døren har slått utover, inn i det sammenraste forrommet. Døren har falt ut av karmen og ligger i forrommet.

Det er en enkel labankdør, satt sammen av stående plank. Døren er svært medtatt. Ellers er det igjen store rester av sølpappen på denne veggen.
Rester av interiøret; bilde DSC 0721

Interiøret

Det er ikke særlig mye av interiør i hytten; spesielt forrommets indre er lett å beskrive. Forrommets sørlige vegg, til venstre når man kommer inn; falt altså ut. Det ligger en del søppel spredd ut i forrommet ellers. Gulvet består av 15 cm brede plank orientert i retning nord-sør, men disse dekker ikke hele gulvet. I den nordlige ende ligger et par planker i retning øst-vest for å dekke gapet. Taket over forrommet eksisterer, men det er langt fra å kunne kalle det inntakt. Bjelkene i forrommets tak er lagt i retning øst-vest, slik at plankene som dekker taket ligger på disse i rett vinkel. Takbjelkene i dimensjon 11 x 5 cm, er satt på høykant og er ikke

innfelt i veggen. På østsiden er det kun et enkelt spikerslag av vanlig panelbord som mothold. På vestsiden er det ikke engang et spikerslag som bærer bjelkene, de er bare festet med stikkspiker til veggen som skiller forrommet fra stuen. Så skrøpelig som denne konstruksjonen er, er det ikke merkelig at takbjelkene henger ned. En hel del takplanker mangler. Takplankene er i dimensjon 11 x 2 cm. Det er ingen rester av hyller å finne. Forrommet er med en størrelse på omtrent 2,6 x 1,7 m relativt stort, det største forrommet vi har sett; så langt.

Skilleveggen mellom forrommet og stuen løper i retning nord-sør og består av stående panelbord i dimensjon 13 x 2 cm. En dør med åpning 140 x 60 cm er plassert omtrent midt på veggen. Dørterskelen har en høyde på 25 cm over gulvnivået i forrommet.

Hyttens varme del har en størrelse på 165 x 240 cm innvendig. Den lange side går i retning nord-sør. Denne delen av hytten er isolert med et innvendig panellag, stående pløyde bord med en bredde på 9 cm og en tykkelse på 1,5 cm.

Gulvet dannes av 18 cm brede planker som er lagt øst-vest. Langs hyttens vestvendte vegg er det montert en enkel seng som nå har falt helt sammen. Sengen hadde en lengde på 190 cm og en bredde på 55 cm. Den sto ca 45 cm over gulvnivå. Ved siden av sengen, på hyttens sørvendte vegg; har det vært en vindusåpning. Som nevnt kan vinduets korrekte størrelse ikke angis da rammen og den nedre del av fasaden har falt ut. Vi antar at det rett under vinduet var plassert et bord, slik at sengen samtidig tjente som sittebenk ved bordet. En ovn har vært plassert i det nordøstlige hjørnet av stuen. En 50 x 50 cm stor blikkplate med et ovalt hull i midten innfelt i taket, tyder på dette. Ovn mangler, men utenfor hytten, i den sørlige del av det sammenraste påbygget; ligger de sørlige rester av den.

På nordveggen i stuen står en enkel sittebenk, rett ved siden av ovnen. Sittebenken har en lengde på 110 cm, en dybde på 30 cm og en sittehøyde på 55 cm, den er altså relativt høy. På den andre siden av

ovnen, på skilleveggen mot øst, er det montert en hylleplanke på veggen. Denne hyllen står 80 cm over gulvet er den eneste hylleplass i stuen. Døren til stuen har slått inn i rommet. Døren henger fremdeles i sine metallhengsler på den sørvendte del av skilleveggen. Det er en enkel labankdør satt sammen av 2 cm tykke, stående bord med en bredde på 9 cm. En simpel slåe er montert innvendig på dørkarmen slik at døren kan stenges fra innsiden.

Taket over stuen er 90° snudd i forhold til taket over forrommet, dvs at takplanken over stuen ligger i retningen øst-vest. Plankene er i dimensjon 13 x 2

cm understøttes kun av én innvendig takbjelke på 12 x 5 cm.

Et røykrør av omlag 30 cm lengde er hengt opp og festet med en kraftig kopperwire 90 cm over gulvet innvendig på nordveggen.

Taket; bilde DSC 0726

Taket

Taket dannes av to sett planker som ikke dekker både stuen og forrommet. Derimot er plankene dreid 90° i forhold til hverandre. Det er et enkelt pulttak med en meget svak helling mot nord, hellingen utgjør 20 cm på 260 cm lengde. Taket er generelt i dårlig stand og vil antagelig ikke klare mange år før det faller helt sammen.

Av det sammenraste tilbygget eller forrommets forrom er det ikke mye tilbake, men denne del av

hytten har ført til en del undring hos oss. Vi har ikke tidligere sett et forrom til et forrom i noen av fangsthyttene. Vi fant heller ikke noe spor etter en forbindelse til den gjenstående veggen (mot øst), som rommer hyttens nåværende inngang. Det var også merkelige rester etter en vegg i to meters avstand parallelt til hyttens østlige veg. Veggrestene består av opp til 20 cm høye, stående

plankestykker festet på et spikerslag. Panelbordrestene er omkranset av jordvullen og dekker i øvre ende halvparten av det horisontale spikerslaget. En rekke spiker i den øverste delen tyder på at andre bord har vært festet her.
Detalj av den nordvendte fasade—bilde DSC 0734

Vi kunne ikke avdekke dette tilbyggets eller det ekstra forrommets konstruksjon. Men det er tydelig at konstruksjonen ikke har vært stabil. Det er mulig at den ikke hadde vegger mot nord eller sør, men hvorfor er det da bygget opp en jordvoll også i disse retninger?

Vi funderte på om hyttens sammenraste forrom ble reist samtidig som hytten ellers. Vi fant ingen tydelige spor på at jordvullen er forlenget en gang i tiden. Den eneste åpning for en inngangsdør til hytten er ved den sammenraste delen. Dessuten er døren i hyttens gjenværende stående del, plassert i den østvendte veggen. Dette betyr at døren ikke gikk direkte ut av hytten, men inn i det sammenraste forrommet. Døren var hengslet slik at

den slo utover, altså inn i det sammenraste forrommet. Vi har aldri sett en ytterdør i en fangsthytte som har slått utover. Dette er et upraktisk arrangement der man kan regne med at det legger seg en del snø foran døren ved lengre tids fravær. At påbygget har vært lagerplass for brenneved er nokså tydelig da det ligger en del vedkubber blant alle byggematerialene i den sammenraste haugen.

Eksteriøret

Sammenlignet med hyttene vi har sett ellers i fangstfeltet er det meget ryddig rundt hytten ved Kapp Borthen. En omlag meteren lang stump av en flaggstang eller mast, omtrent 20 meter vest for hytten stikker seg ut. Også en stor og massivt bygget kasse av to toms material, 150 x 90 cm med en høyde på 100 cm er iøynefallende. Åpner man det tunge lokket ser man at kisten innvendig er kledd med galvaniserte blikkplater: Kisten framstår dermed som et massivt kjøleskap, plassert omtrent 70 meter sør for hytten.

Bildeliste Kapp Borten

662	Fasade A
664	Hjørne A-B
665	Fasade B
668	Hjørne B-C
669	Fasade C
670	Hjørne C-D
671	Fasade D
672	Hjørne D-A
673	Jordvullen langs fasade B
674	Materialerester og plassering av åpning i jordvullen
675	Åpningen i jordvullen
676	Lav trevegg mot øst
677	Fasade A til venstre i bildet og den lave treveggen til høyre
678	Nærbilde av jordvullen utenfor fasade B
679	Nærbilde av døråpningen i fasade A
680	Bjelken over døren og merker etter hengslene
681	Kledning til høyre for ytterdøren

683	Forrommet sett fra den manglende vegg B
684	Nærbilde av takkonstruksjonen i forrommet sett mot ytterdøren
685	Nærbilde av takkonstruksjonen i forrommet sett mot stuedøren
687	Materialerester over gulvplankene i forrommet
688	Veggen i forrommet mot stuen til venstre for stuedøren
689	Veggen i forrommet mot stuen til høyre for stuedøren
691	Plasseringen av gulvplankene i forrommet
695	Døråpningen inn mot stuen
697	Taket i forrommet
699	Stuen, innvendig vegg B
700	Stueveggen ut mot forrommet
701	Rester av stuedøren
702	Stuen, innvendig vegg D
703	Taket i stuen
704	Deler av vindusåpningen i vegg B i stuen
706	Materialerester i stuen, gulvplanker kan skimtes under
707	Slåen til stuedøren
708	Rester etter hengsel til stuedør
709	Panel ved siden av stuedøren
710	Hjørne mellom forrom og stuevegg, vindusåpning til høyre
711	Blyantskrift på tettelisten over døren: "23 mars 1971..... Svein M Olsen"
712	Blyantskrift på tettelisten: "7 april 1971 Svein M Olsen"
713	Hylleoppheng på stueveggen. Døråpning til høyre
714	Stuevegg med pipebeslag øverst til venstre i bilde
715	Hjørne i stuen mellom vegg til forrom og vegg D
716	Hjørne i stuen C-D
717	Hjørne i stuen B-C. Rester etter himling i sentrum av bildet
718	Hjørne i stuen mellom vegg til forrom og vegg B
719	Gulv i samme hjørne som 718. Mulig understøttelse for benk i sentrum av bildet
720	Seng i stuen

- 725 Samme som 724, bredere utsnitt
 726 Taket sett i sør østlig retning
 729 Konstruksjon av vegg C, med panel og ytterkledning, avrundete kanter pga vind papp
 730 Konstruksjon av vegg D
 731 Nærbilde av hjørne C-D
 733 Samme bilde som 731 men annen vinkel
 734 Nærbilde av tettmateriale på vegg D. Antakelig en form for aluminium
 735 Hytten sett i østlig retning
 736 Trepåle i bakken i nærheten av hytten
 737 Hytten sett i nord østlig retning
 738 Hytten sett i østlig retning mot breene
 739 Hytten sett i sørlig retning ned mot kappet
 740 Hytten sett i vestlig retning
 741 Langt lavt strandstreck på nordøst siden av hytten
 743 Konstruksjon av den lave trevegg foran vegg A
 744 Samme som 743, men annen vinkel
 745 Tettmateriale i aluminium på hjørne A-D
 746 Tettmateriale i aluminium på vegg D
 747 Tettmateriale i aluminium øverst på vegg D
 749 Taket sett fra vegg D. Viser skillet mellom forrom og stue
 750 Taket sett fra vegg D i sørøstlig retning
 751 Oversiktsbilde av taket fra hjørne A-D
 754 Jörn koker opp en siste kopp kaffe før avreise
 757 Hytten sett inn mot breen
 759 Soloppgang over hytten
 760 Hytten sett i vestlig retning
 763 Merker til hengsler i vegg A, ytterdøren
 769 Jaktterrenget i nordlig retning
 770 Langt til neste hytte
 776 Kasse med huller i
 777 Kasse med huller i
 781 Hytten og trepålen, med breene i bakgrunnen
 784 Hytten sett ned mot kappet

Bilder i leserekkefølge: DSC 0676,0684, 0691, 0701, 0723 og 0725

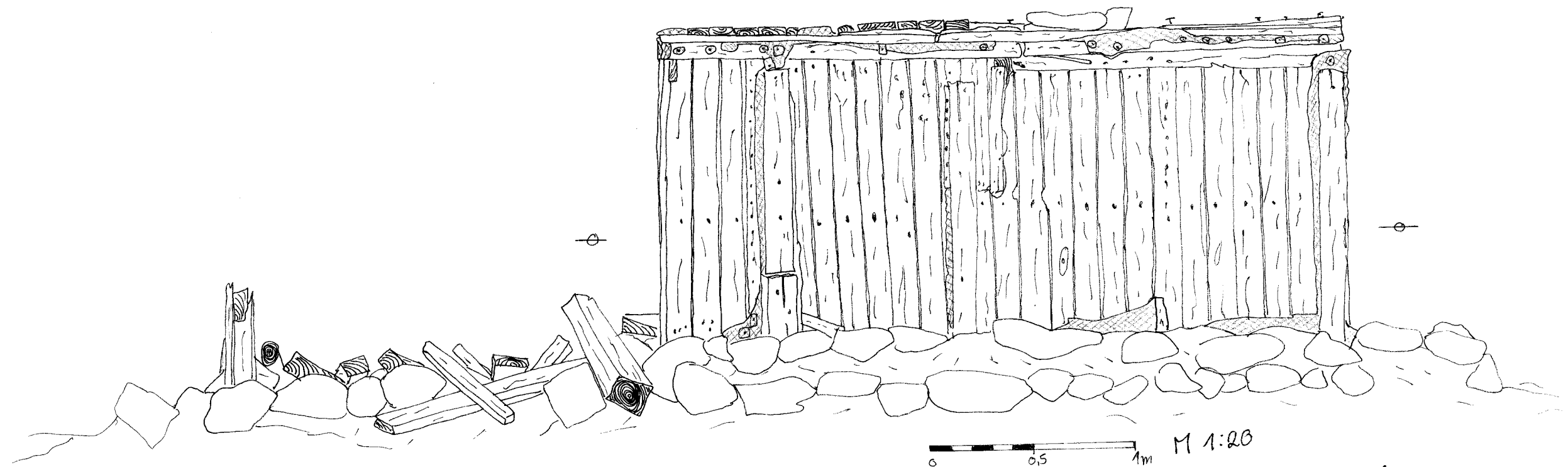
*Hytten ved Kapp Borthen i 1920 Fangsthytte på Kapp Borthen,
(bilde Norsk Polarinstittutt) - og den samme fasade i dag. Privat
bilde Jörn Bohlmann*

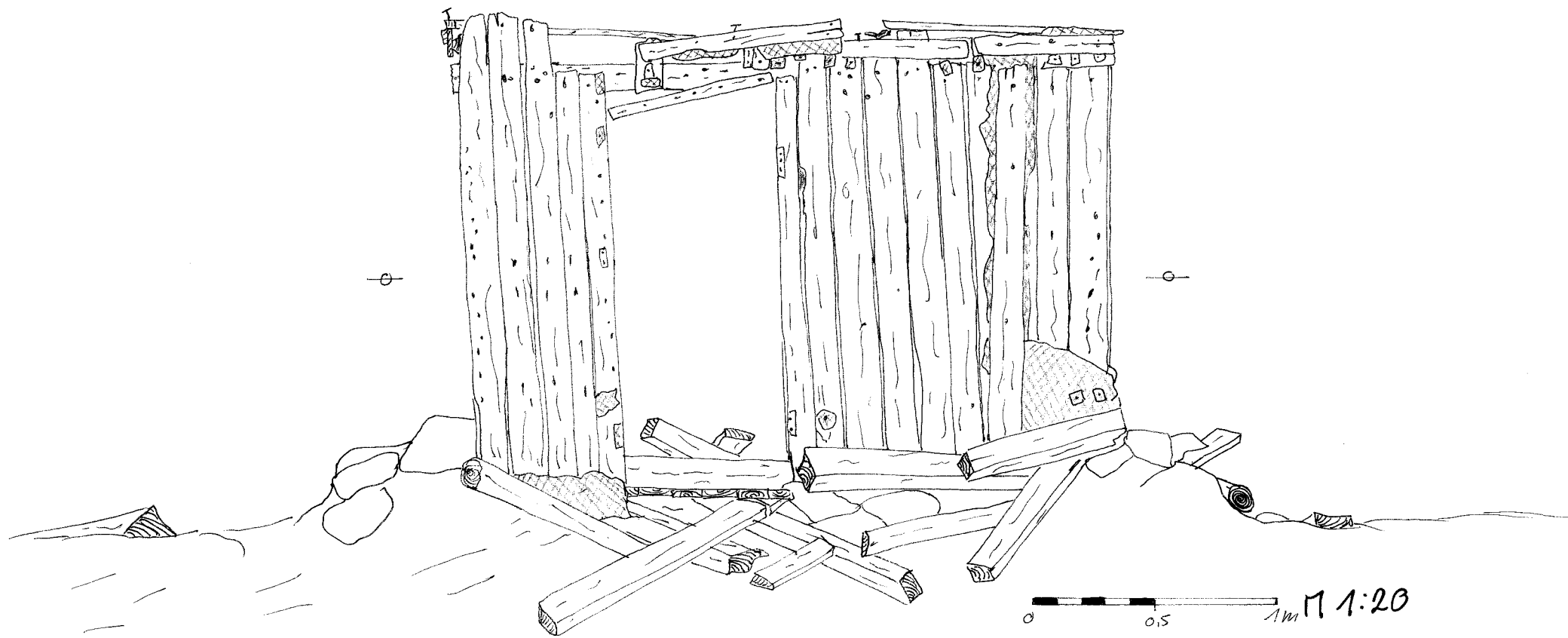
*Kapp Borthens nordvendte fasade i 1936 i i dag.
Bildet overfor: Norsk Polarinstittutt, bildet til h ogre
privat J rn Bohlmann*

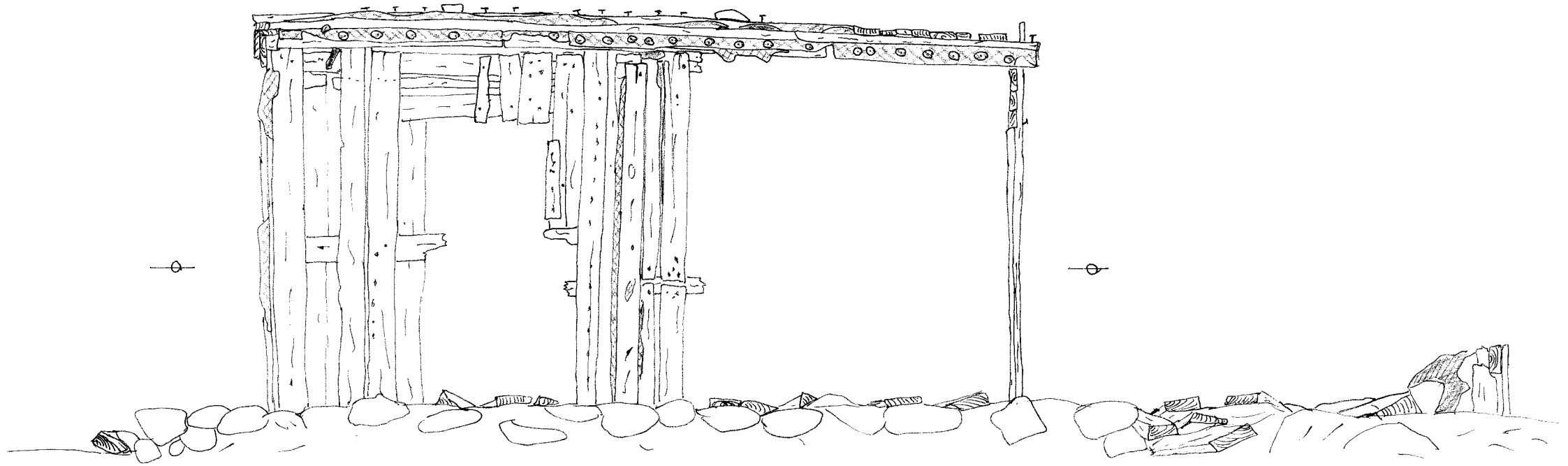
M 1:20
KAPP BORTHEN
nord-fasade

28/07/10 JS

KAPP BORTHEN
øst-fasade

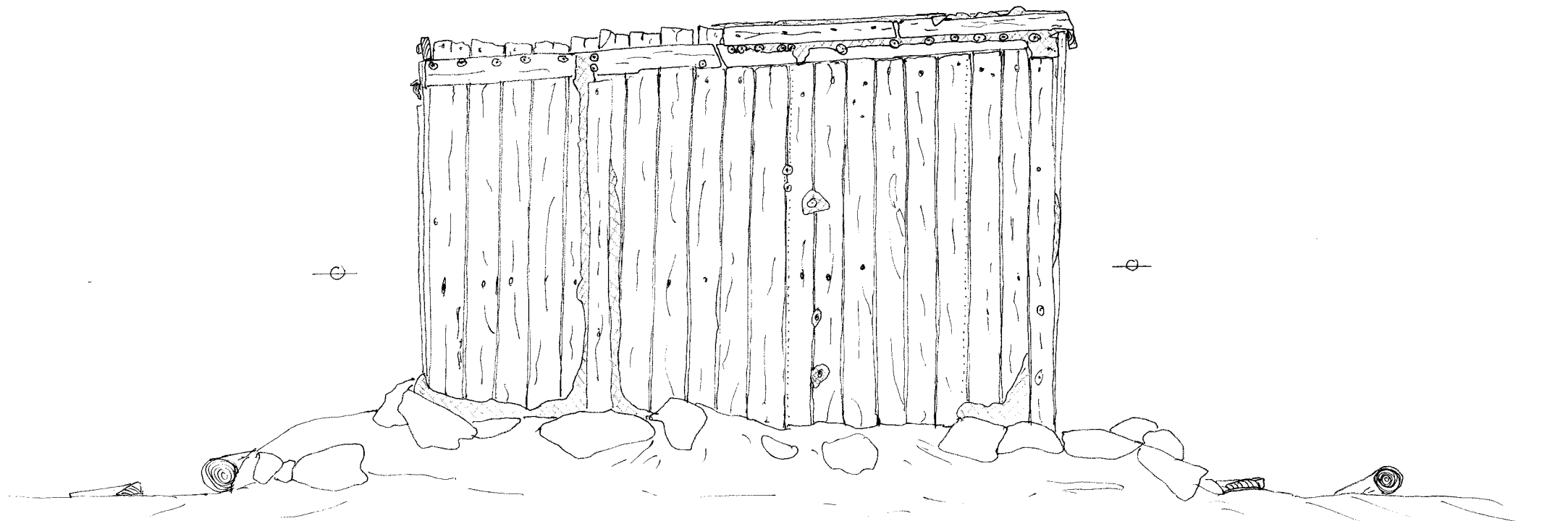
23/02/10
B

0 0,5 1m M 1:20

KAPP BORTHEN
sör-fasade

27/28/07/10 JS

0 0,5 1m

M 1:20

KAPP BORTHEN
vest-fasade

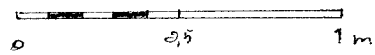
28/07/10 JB

Plan Kapp Borthen

28/7 2010

Johannes Svalbykke Fehn

Målestokk 1:20

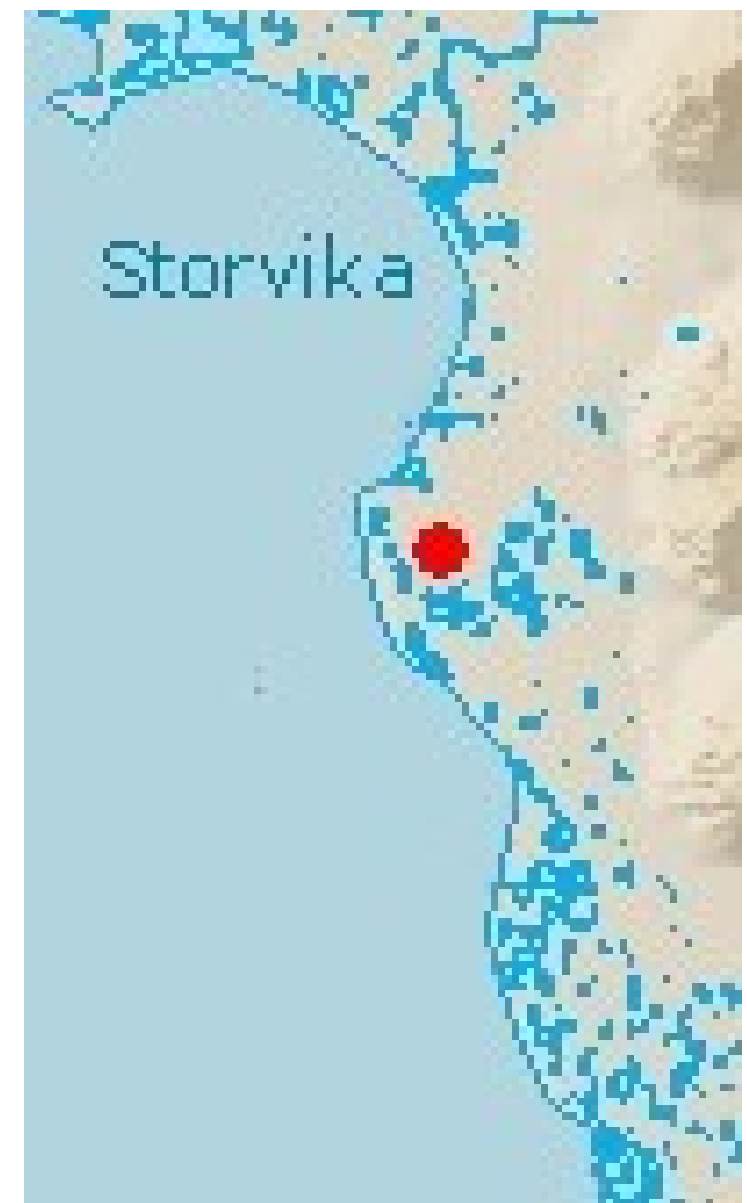
Kapp Berg / Trondsenhuset

Askeladden ID 93371-1

GPS 33X 0483568 og 8574750 UTM

Oppmålt den 29.07. 2010

(Falleferdig i 1970)

Kapp Berg, også omtalt som Trondsenhuset, ble bygget i 1919 av Petter Trondsen for Alf Frantzen. I følge Rossnes har Blomli Frantzen overvintret ved Kapp Berg i året 1919-20. Antagelig ble hytten benyttet av August Olofsson og Johan Eriksson Thuna i 1920-21. (Rossnes, 1993:49)

Kapp Berg er en ruin. Et sperrebind forteller litt om hyttens utseende. Privat bilde Jörn Bohlmann

Vi ankom Kapp Berg den 29. juli omtrent klokken seks morgen - etter at vi hadde forlatt lagunen øst for Kapp Borthen og en travel fotografering av den nødlandede Junkers Ju88 maskinen tre timer tidligere. Det var en vakker morgen på Calypsofeltet; været var stille og havet ganske rolig, vi hadde til og med litt solskinn. Vi visste at vi var ferdige med tegnearbeidet for alle hyttene og at Kapp Berg ikke ville være alt for mye arbeid. Hytten var falt sammen, slik at omfattende fasadetegning ikke var aktuelt. Igjen var landing med gummibåt en utfordring. Det var tett med stor stein og undervannskjær i sjøen utenfor stranden. En liten odde fortjener knapt en slik betegnelse, men på den ellers ganske rette kystlinjen er den ikke helt ufortjent heller.

Hytten var, som alle de andre hyttene i feltet, plassert ikke mer enn 50 m fra stranden, på den lange kystslette som danner Calypsofeltet mellom Kapp Borthen i sør og Calypsoabyen ved innløpet til

Bellsundfjorden i nord. Buggefjellets topper begrenser feltet i østlig retning.

Vi fant godt med rekved ved Kapp Berg, dessuten var det rikelig med ferskvann i store dammer ikke mer enn 150 m sørøst for hytten.

Ruinen av hytten er lett å lokalisere på en lett forhøyning i terrenget. En tydelig jordvoll omkranser et område på totalt 7,6 x 2,6 m, hvorav selve hytten er 3,5 x 2,6 m stort, plassert i jordvollens nordlige del. Det ligger mange trerester i nærheten av hytten i retning stranden og hyttens gulv og bunnsviller er godt synlige. Også rester av hyttens vegger er lett gjenkjennelige.

Jordvollen er ikke mer enn 20 cm høy og omtrent 60 cm bred; den har en åpning mot stranden, altså i vestlig retning; samt en åpning i sørlig retning.

Arealet ved Kapp Berg antyder med dette et ikke helt dokumenterbart forrom, omkranset av en jordvoll. En voll av en type vi også fant ved Kapp Borthen. Men i motsetning til Kapp Borthen, der tydelige rester av vegger tyder på at jordvollen var lagt rundt en del av bygget, finnes det ingen slike rester ved Kapp Berg.

Hytten er tydelig plassert i den nordlige del av området innenfor jordvollen; i den sørlige del av jordvollen fant vi ingen spor av et anneks eller lignende.

Det er lett å få øye på seks bunnsviller som ligger i retning øst-vest. Svillenes innbyrdes avstand er 76 cm fra senter til senter. Noen planker dekker gulvet i rett vinkel på svillene. Gulvet har vært lagt av pløyde bord med not og fjær - 9 cm brede og 2 cm tykke. Sterkt forråtnete rester av bord som stikker ut på innsiden av jordvollen tyder på at hytten hadde stående kledning. Svartpapp som dekker den ene siden av panelbordrestene forteller at hyttens vegger muligens har vært helt dekket med papp. Mest sannsynlig har ovnen vært plassert i hyttens sørøstlige hjørne; der ligger i all fall de sørlige rester av en firkantet ovn. Nevneverdig er også en stor gryte omtrent 40 cm i diameter, gryten hadde tre små metallbein.

Vi kunne ikke finne rester av noe vindu ved Kapp Berg, ruinens tilstand er for dårlig til med sikkerhet å kunne fastslå slike bygningsdetaljer. Rester av en

labankdør som ligger snaue 15 meter bort fra hytten i nordlig retning, tyder på en døråpning på 180 x 72 cm. Hvor døren har vært plassert i hytten kunne vi ikke fastslå med sikkerhet.

Et nærmere blikk på alt trevirke som lå utenfor restene av hytten, ned mot stranden; viste derimot en konstruksjon som vi ikke har sett før i fangstfeltet: to kraftige sperrebind. Det finnes kun ett inntakt sperrebind ved hytten, men rester av et sperrebind til er lett å lokalisere i bygningsrestene. Sperrebindet har en bredde på omlag 2,8 m og rekker dermed godt over hyttens bredde på rundt 2,6 m. I tillegg til sperrebindene finnes det to kraftige toppsvill med en omtrentlig lengde på 3,7 meter; toppsvillene rekker dermed godt over hyttens lengde på rundt 3,5 m, orientert i retning nord-sør.

Disse bygningsdetaljene peker i retning av at hytten har hatt et saltak med en høyde på omtrent to meter; se prinsippskissen i målestokk 1:10. Restene av hytten; privat bilde Jörn Bohlmann

Saltakets bygningsmaterial har vært kraftig; i dimensjon 5 x 10 cm har sperrebindene, toppsviller og mønestokk vært en tung vekt på hyttens vegger. Generelt kan vi fastslå at hyttene for det meste har råtnet nedenfra. Der veggene er omkranset av jordvollen fikk trevirket dårlige tørkeforhold og dette har vært gunstig for råteangrep. Takkonstruksjonens store vekt og ikke minst vindfang har med sikkerhet påvirket hyttens sammenbrudd.

Etter et to timers opphold og en siste morgenkaffe ved dokumentasjonsobjektet, forlot vi Kapp Berg i den fornøyde bevissthet om at vi også i år rakk å fullføre arbeidet innenfor den gitte tid. Turen hjem til

leiren i Dunderbukten var derfor en fornøyelse, selv om vi igjen kjørte om kapp med tidevannet for å rekke hjem etter en 42 timers lang innsats. Hytten grunnriss. Privat bilde Jörn Bohlmann

Bildeliste Kapp Berg

- 869 Jörn med restene av takkonstruksjonen
- 870 Takstol
- 872 Samme takstol som 870, men litt annen vinkel
- 875 Løs takspærre
- 876 Løs planke, antakelig brukt som bjelke for takstolene
- 877 Samme bjelke som 876 i full lengde
- 878 Rester av veggmaterialer
- 879 Rester av veggmaterialer
- 880 Rester av dør
- 882 Jörn i gang med oppmåling. Takstolen viser plasseringen til hytten
- 883 Hyttens plassering med ferskvann i bakgrunnen
- 884 Jörn i gang med oppmåling
- 885 Jordvullen og rester av vegg
- 886 Jordvollene rundt hytten sett i sørlig retning
- 887 Rester av ovn

- 888 Jordvollene rundt hytten sett i vestlig retning
- 889 Jordvollene rundt hytten sett i sørvestlig retning
- 890 Jerngryte på gulvplankene, omgitt av materialerester
- 891 Samme jerngryte som 890, sett innenfra
- 894 Jerngryten og ovnen
- 895 Takstolen er plassert på antatt yttervegg. Jordvollene er lengre enn hytteveggen
- 896 Hytteplasseringen i forhold til naturlig havn
- 897 Hytten sett i nordlig retning
- 898 Jörn ved siden av takstolen
- 900 Takstolen i litt annen vinkel
- 901 Jordvollene utenfor hytteveggene
- 902 Samme jordvoller som 901 sett i nordlig retning
- 903 Nærbilde av ovnen

Bildene i leserekkefølgen DSC 0869, 0903, 0879,

0884 og 0901

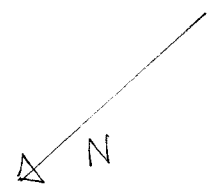
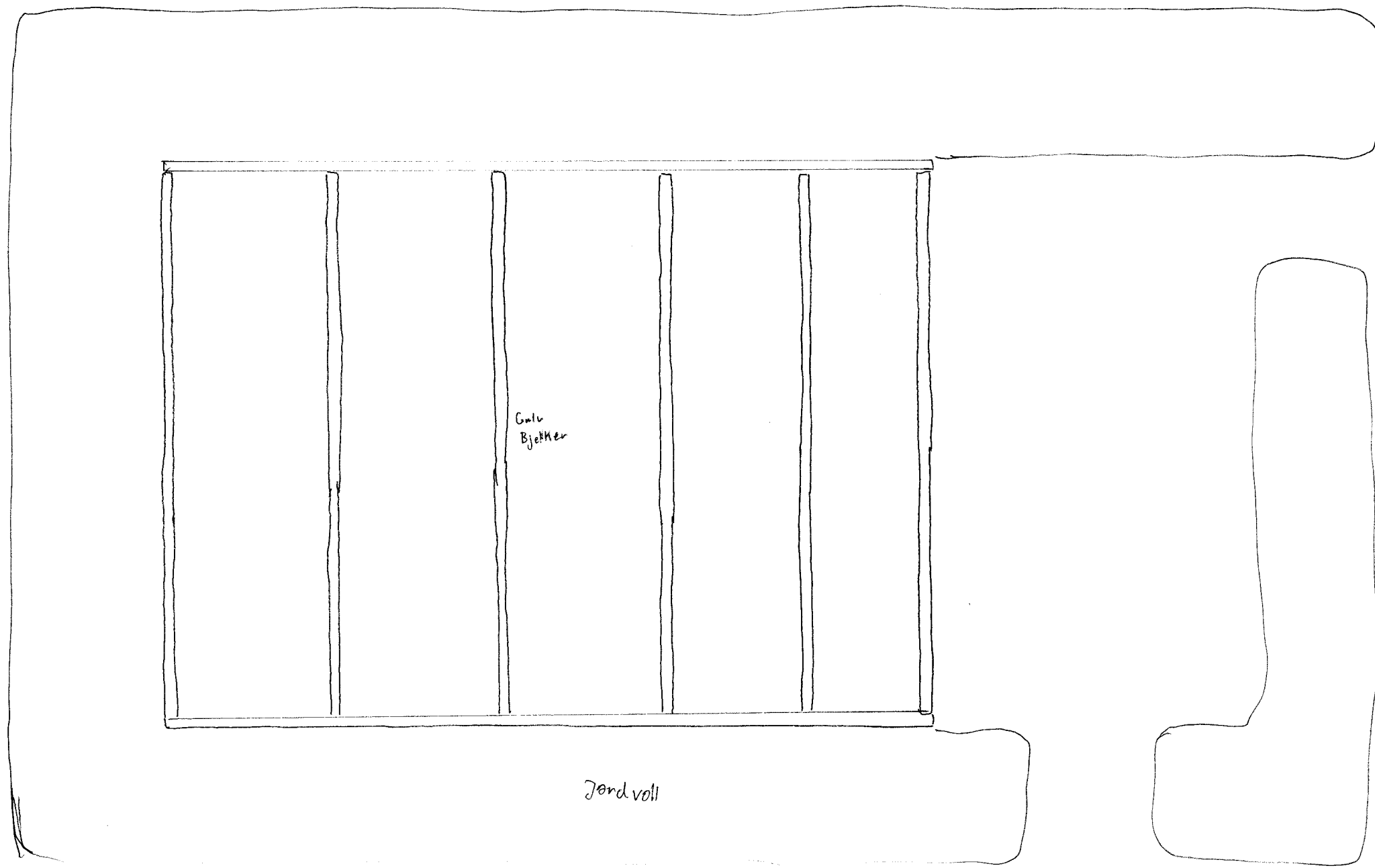
Trondsenhytta på Kapp Berg, sør for Storvika. Bygget i 1919 for Alf Frantzen av Petter Trondsen som benyttet det 1919-20. Foto Norsk Polarinstitut. Hyttens rester i dag. Bilde DSC 0872

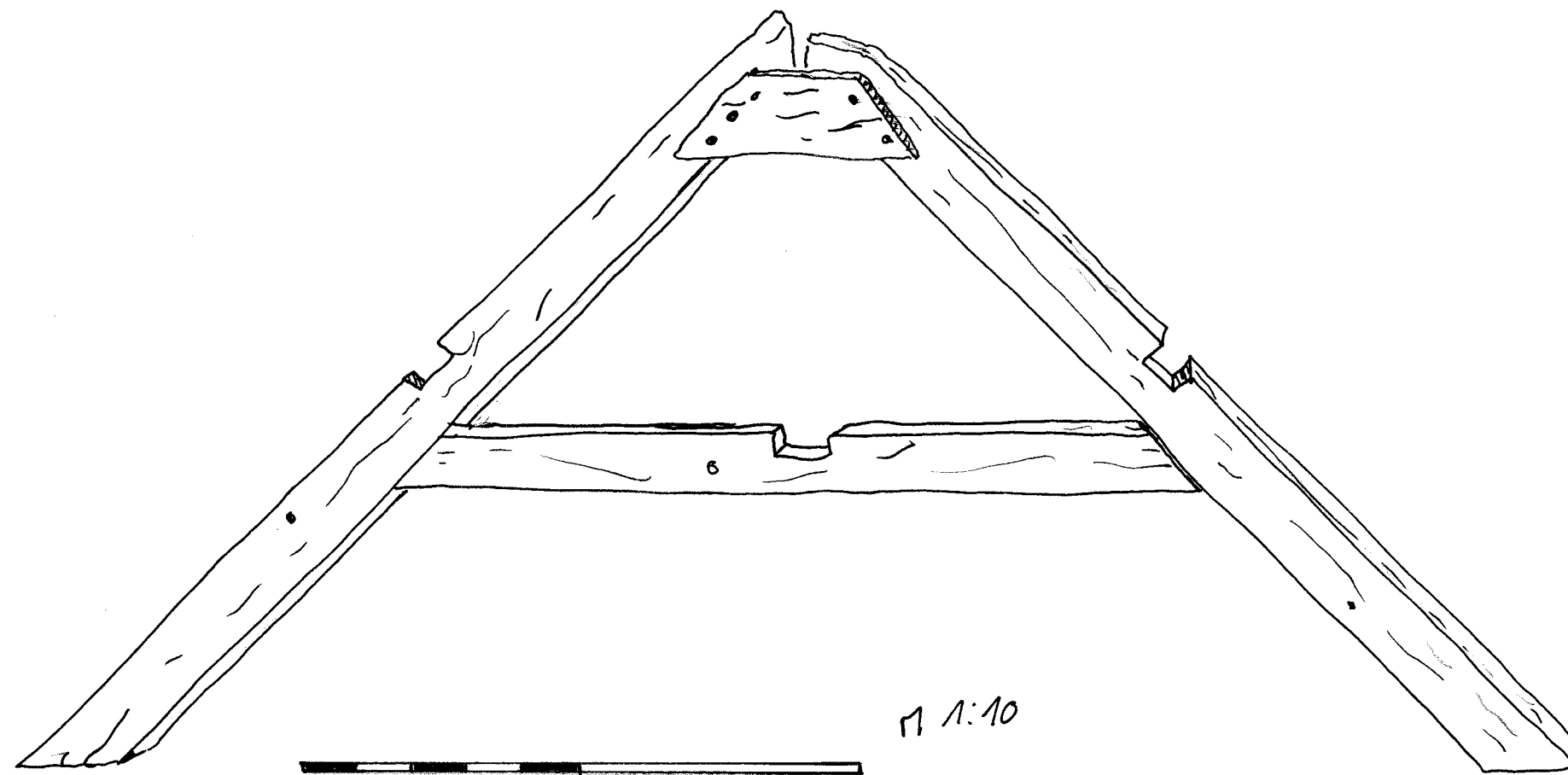
Trondsenhytta på Kapp Berg, sør for Storvika. Bygget i 1919 for Alf Frantzen av Petter Trondsen som benyttet det 1919-20. Foto Norsk Polarinstitut. Hyttens rester i dag. Bilde til høyre DSC 0895

Kapp Berg
Ruin Rekonstruksjon

20/7 2010
Jabobsrud

1:10

0 0,5 1m

PRINSIPPSKISSE SPERREBIND
KAPP BERG

29/07/10 B

Junkers Ju88 A-4 ved Kapp Borthen

Fotodokumentert den 29.07.2010

En liten tilleggsoppgave til oppdraget i Calypsofeltet har vært å komplettere fotodokumentasjonen av en Junkers Ju88 flymaskin som nødlandet omlag tre kilometer øst for Kapp Borthen, på en stor slette. Den 14. september 1942 måtte en Junkers Ju88 nødlande etter å ha fullført et angrep på en konvoi fra de allierte styrker (konvoi PQ 18). Flyets mannskap på fire mann, P. Füllhorn, W. Mietz, R. Spielberg og S. Matschke; gjennomførte en kontrollert nødlanding på en lange slette. Etter nødlandingen sprenget mannskapet flyet, men snute, hale og vinger ble lite skadet. Etter to dager ble mannskapet oppdaget av et fly på leting (He 111H-6, von Gall). Lete-flyet kastet ned en ordre med instruksjoner til de fire om å gå til en tysk base ved navn Sönak. Derfra fikk de mulighet til å forlate Svalbard. Bare to måneder senere døde mannskapet under et slag i Nord-Afrika (ref <http://ktsorens.tihlde.org/flyvrak/borthen.html>).

Etter fullført tegnearbeid ved Kapp Borthen vurderte vi mulighetene av å rekke flyet. Da vi avsluttet tegnearbeidet kort etter midnatt den 29. juli, var det mulig å tilbakelegge store deler av veien til flyvraket med gummibåten. Dette forutsatte riktignok høyvann for å komme inn en langstrakt lagune, som ifølge kartet strekker seg inn i landet i umiddelbar nærhet av flyet. En sjekk av tidevannet gjorde oss glade, det skulle være høyvann rundt klokken tre om morgenen, altså om kun tre timer. At vi i tillegg hadde spring tidevann gjorde det meget sannsynlig at vi skulle komme inn i lagunen.

Etter en midnattskaffe og pakking av alt utstyret i båten, startet vi turen til lagunen klokken to morgen. Det viste seg henimot halv tre at lagunen var meget langgrunn, selv med spring tidevann kom vi ikke nærmere vraket enn rundt 1500 meter. Klokken halv tre stod vi foran et meget trangt tidsvindu: Vi kunne fortøye gummibåten ved stranden i lagunen for å springe de 1500 meter til flyet. Dersom vi ikke brukte mer enn 18 minutter pr tur fram og tilbake, ville vi ha rundt 15 minutter ved flyvraket for fotografering. Skulle vi ikke rekke tilbake til gummibåten før lavvann satte inn, kunne vi risikere

at båten ville ligge på tørr bunn med minst 12 timer til neste høyvann; muligens betydelig lengre, siden høyvann i springperioden er den høyeste i en periode på to uker.

Etter en kort diskusjon var beslutningen tatt. Vi sprang! Med gevær, signalpistol og kamera under armen, sprang vi i det nattlige solskinn gjennom det arktiske landskap. Gjennom knedypt vann i lagunens lange armer, og rakk flyet nøyaktig etter 18 minutter. Etter konsentrert fotograferingsarbeid sprang vi tilbake til gummibåten, med engstelige sideblikk på lagunen for å se om ebben allerede hadde satt inn, noe den ikke hadde. Etter et hastig klesskifte i gummibåten og iført vådrakter dro vi gummibåten ut av lagunen igjen. Rundt klokken halv fire hadde vi igjen så mye vann under kjølen at vi kunne bruke påhengsmotoren. Fornøyde tok vi turen i retning mot Kapp Berg, vår siste etappe før vi kunne avslutte oppdraget

Etter et kort og konsentrert dokumentasjonsarbeid ved hytten og nok en gang, en mer eller mindre travel kappkjøring mot tidevannet for å komme inn i Dunderbukten; kunne vi avslutte oppdraget. Det som ventet oss etter en 42 timers innsats ved Kapp Borthen var å sove ordentlig ut, rydde og pakke alt utstyr ved leiren og forflytte oss til Sysselemannens hytte *Fleur de Lys*, inne i Van Keulenfjorden. Her kunne vi etterlate gummibåten slik at tjenestefartøyet *Nordsyssel* kan plukke den opp før vinteren setter inn. Etter at helikopteret har hentet oss ved Fleur de Lys søndag den 1. august, ventet ikke bare en uke med etterarbeid med tegninger, rapport og bildelister; i Longyearbyen ventet også et varmt bad og en bekvem seng. Det er rart, men straks Jakob og jeg forlot fangstfeltet, satte lengselen etter feltlivet på Svalbard inn. Vi tok med oss mange gode minner - og en vedvarende lengsel etter å komme igjen!

Bildene i leserekkefølge privat bilde Jörn Bohlmann og, 0845 og 0848

Sluttbemerkning:

Etter gjennomført feltarbeid har undersøkelser av det historiske bildematerial vist at flere hytter i fangsfelt fire må ha gjennomgått en ombyggingsperiode.

Alfredhuset / Kapp Klavenes var opprinnelig bygd med saltak, men har i dag et enkelt pulttak (se side 15). Det samme gjelder hytten ved Kapp Borthen (se side 62, 67 og 68). Kun ved ruinen av Trondsenhytta / Kapp Berg har vi blitt oppmerksom på en saltakkonstruksjon – da vi fant et sperrebind ved hyttens rester (se side 77 og 78). Vi antok, at hytten kollaberte nettopp på grunn av den forholdsvis tunge takkonstruksjon. Saltaket økte ikke bare arealet for vindtrykket, men har i tillegg vært en belastning for den lette grunnkonstruksjonen av hytten.

Vårt arbeid i feltet bør anses som en grundig dokumentasjon av hyttens tilstand i dag, hvor en bygningsarkeologisk undersøkelse er en naturlig del av arbeidet. Det er derfor spesielt bemerkelsesverdig at vi ikke fant spor som kunne bevitne ombyggingen ved Kapp Klaveness og Kapp Borthen – når hyttene var blitt ombygd er derfor fremdeles ukjent for oss.

Ukjent, men meget avgjørende for hyttens konstruksjon, innredning og plassering er dessuten fangstmennenes erfaringer og formål med hyttene. Vi har flere ganger stusset over, hvor vanskelig det må ha vært å frakte bygningsmaterialer til de enkelte plasser. Også organisering av livet ved de ensomme steder, nødvendig redskap og tilretteleggingen av infrastrukturen i fangstfeltet må ha vært både krevende og utfordrende; noe som fant sin nedslag også med hyttene.

Hyttene er de siste materielle levninger av den norske fangstkultur på Svalbard som tok en brå slutt i 1942 med den tyske okkupasjonen av Norge. En mer omfattende kulturhistorisk undersøkelse av fangstmennenes erfaringer, tankemønster og

kunnskap – altså den immaterielle del av fangstkulturen - bør settes sammen med dens siste materielle levninger – hyttene. Dette vil etter vår mening generere betydelig mer kunnskap rundt den del av den norske kulturarven som har sin plass på de arktiske breddegrader.

At det ikke bør ventes for lenge er åpenbart dersom man tar hyttens generelle tilstand i betraktning. De fleste hyttene er ganske medtatt og vil kollabere innen de neste par tiår. Utover den alminnelig slitasje pga. været og hyttenes naturlig forfall er disse også truet på grunn av deres plassering ved strandkanten, havets stigning og erosjon. En kontekstualisering av hyttene som del av den materielle norske kulturarven med dens immaterielle kultur – fangstmennenes liv og kunnskap – bør derfor utføres så lenge hyttene, de siste materielle levninger av fangstmennenes liv i felt, står på plass. Dette vil øke vår kunnskap om Norges arktiske materielle og immaterielle kulturarv betraktelig.

Jörn Bohlmann, mars 2011

Oversikt over feltarbeidsperioden:

12.07.	Utsettelse med helikopter
13. - 14.07.	Kapp Klaveness
15.07.	Kapp Klaveness
16.07.	Fløystua
17.07.	værfast
18. - 19.07.	Fløystua (til fots)
20.07.	værfast
21. og 22.07	Klokkefjellhytta
22. - 24.07	Dunderbukten / Camp Scoresby
25. - 26.7	værfast
28. - 30.07	Kapp Borthen / Junkers Ju88 / Kapp Berg
31.07	forflytting av leiren til Fleur de Lys
01.08.	henting til Longyearbyen

Litteraturliste:

Bohlmann, J., Fink, J.(2009): Dokumentasjon av fangsthytter på Svalbard; i fangstfelt 23 (Magdalenefjord) og fangstfelt 24 (Flathuken); Sysselmannen på Svalbard, Miljøvern avdelingen, Longyearbyen, 2009

Krawczyk, Adam (1989): Inventarisering av ancient remains on Spitsbergen; (rapporten foreligger hos Sysselmannen på Svalbard) – upublisert

Krawczyk, Adam (1989) Registreringer av kulturminner på Svalbard; (rapporten foreligger hos Sysselmannen på Svalbard) – upublisert

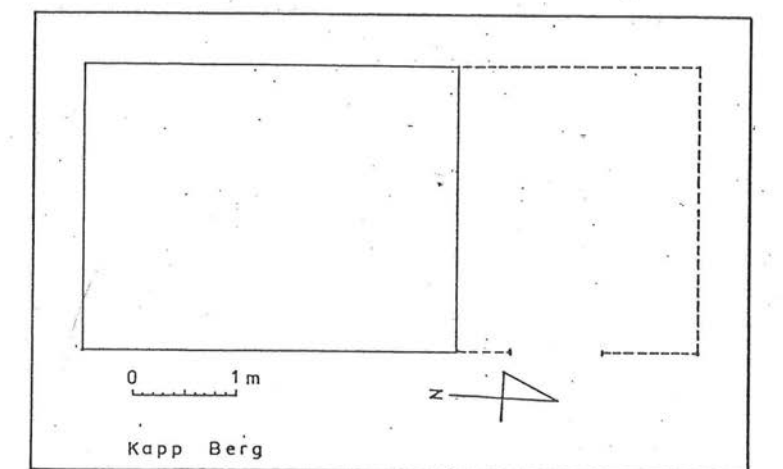
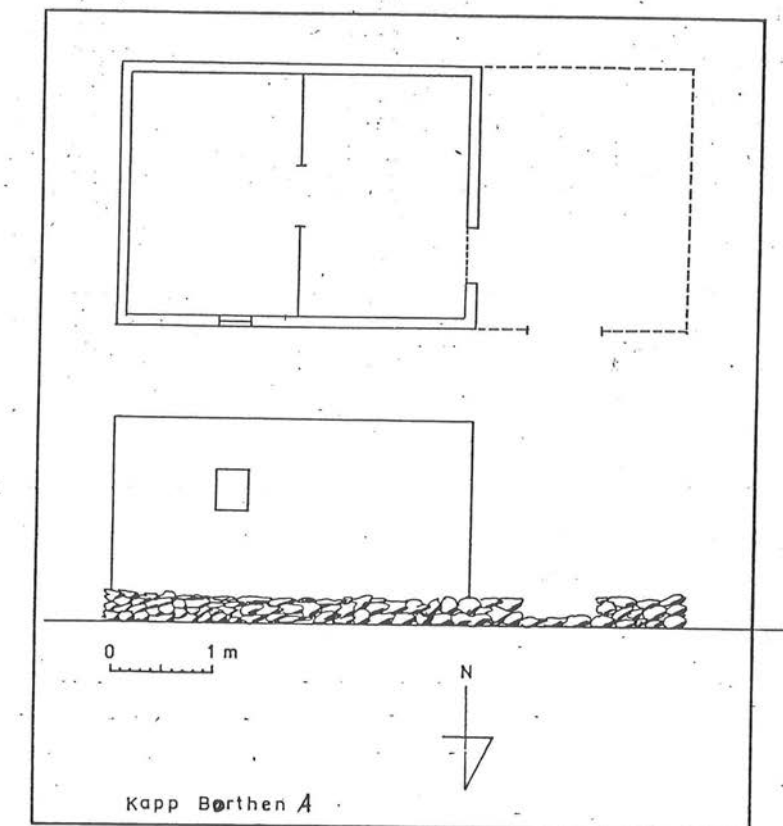
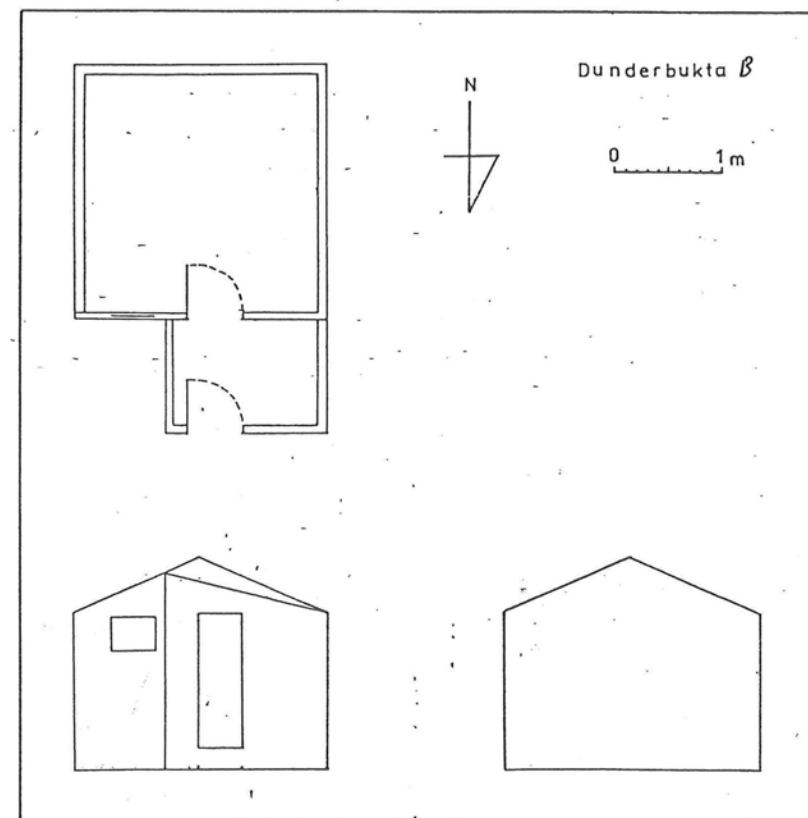
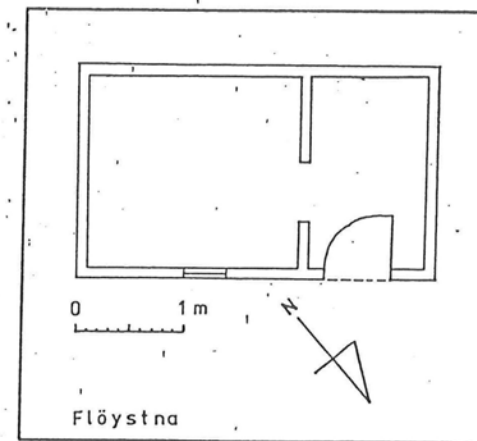
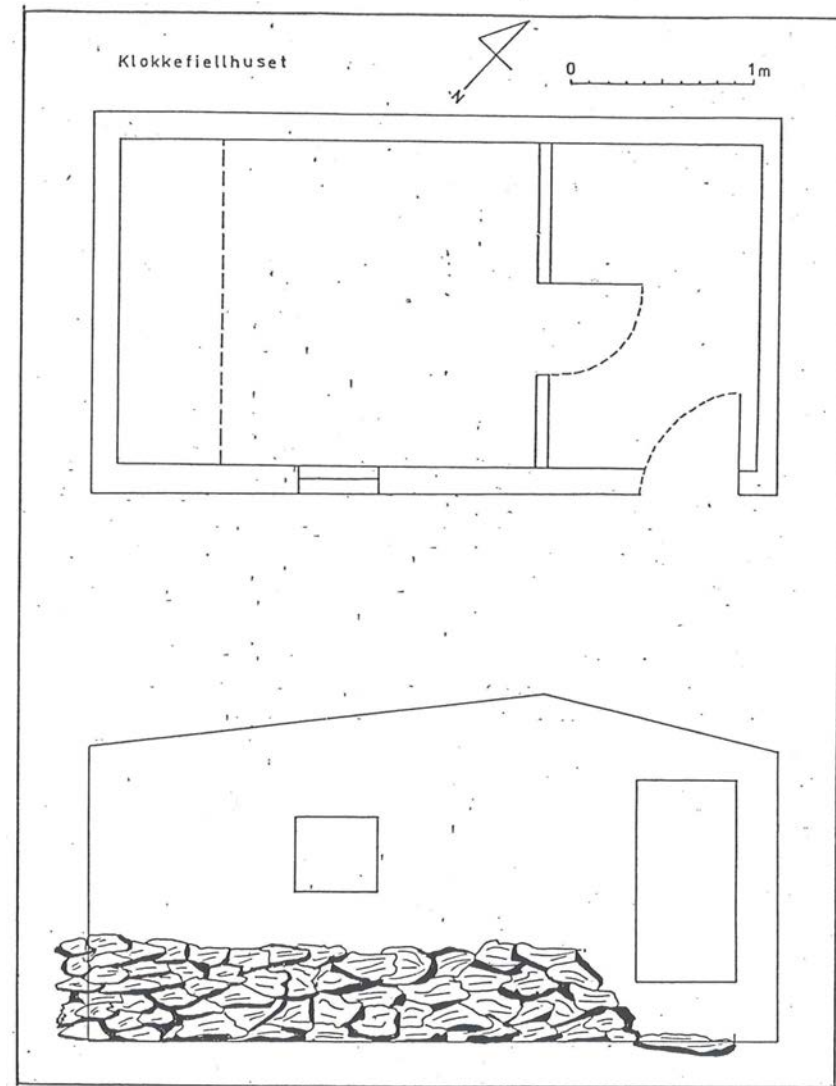
Magnussen, K. og Lowzow, I. (1997): Hus; Studiehefte nr. 2, Institutt for Folkegransking, Universitet Oslo, 1977

Oxaas, A.,(1955) : Svalbard var min verden; Aschehoug & Co., Oslo

Rossnes, G., (1993): Norsk overvintringsfangst på Svalbard 1895-1940, Norsk Polarinstitutt, meddelelser nr. 127

Appendiks:

I 1989 dokumentere Adam Krawczyk Klokkfjellhytten, Fløystua, Dunderbukten og hyttene ved Kapp Berg og Kapp Borthen. Følgende tegninger er tatt ut fra hans Registreringer av Kulturminner på Svalbard.

SAKSBEHANDLER
Susan Barr
Tove Elise Ihler
VÅR REF
06/02665-3

DERES REF.
2009/00928-2 a.542.0

Ark. B - Bygninger
460 (Svalbard)_ S&A

INNVALGSTELEFON
982 02 717
DERES DATO
7.5.2010
VÅR DATO
8.6.2010

TELEFAX
+47 22 94 04 04
postmottak@ra.no
www.riksantikvaren.no

Sysselemanden på Svalbard
Postboks 633
9171 LONGYEARBYEN

SYSSELMANNEN PÅ SVALBARD	
SAKSNR.: 200900928	DOK.NR.: 3
DATO: 15/6-10	ARKIV: 542.0
SAKSANSV.: HTD	VISES:

CALYPSOFELTET - DOKUMENTASJON AV FREDETE HYTTER 2010 - FELTARBEID

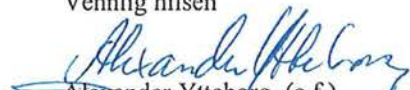
Vi viser til Sysselemandens brev av 7. mai 2010 hvor det vises til dokumentasjonsprosjektet for fredete hytter og det faktum at arbeidet blir mest effektivt dersom dokumentasjonslaget får sette opp telt inntil hytta på hvert sted.

For 2010 er det planlagt at et lag på to personer skal måle opp og fotografere seks automatisk fredete hytter på strekningen Klokkefjellet og Kapp Borthen. De fleste av hyttene er i en slik forfatning at det ikke er mulig å bo i dem under arbeidet. Ved at teltet settes opp inntil hytta og at både hytta og teltet blir sikret ved én snubleblussanordning, vil arbeidet gå raskere og mer effektivt.

I henhold til svalbardmiljøloven (sml) § 42 annet ledd er det ikke tillatt å sette opp telt i sikringssonen til fredete kulturminner. I henhold til sml § 45 annet ledd kan Sysselemanden iverksette tiltak for bl.a. å anskueliggjøre faste fredete kulturminner, også i sikringssonen. Riksantikvaren finner etter en vurdering at Sysselemandens planlagte tiltak kan hjemles i denne bestemmelsen, og motsetter seg ikke telting i sikringssonen for dette konkrete tilfellet i år. Tiltaket må utføres på en slik måte at det ikke går ut over rammen for hva sml § 45 annet ledd gir anledning til. Dette innebærer blant annet at:

- Teltet skal ikke festes i hytta eller settes slik at det er fare for skade på hytta eller fredete gjenstander
- Teltet skal fortrinnsvis plasseres på vegetasjonsløs grunn, men dersom dette ikke lar seg gjøre skal det plasseres slik at slitasje på eventuell vegetasjon blir minst mulig
- Dersom stein eller trestokker må brukes for å feste teltet, skal disse hentes fra utenfor sikringssonen og bæres ut av sonen igjen etter bruk.
- Det er ikke tillatt å brenne bål eller lignende i sikringssonen (sml § 42 annet ledd)
- Oppholdet skal være så kort som mulig

Vennlig hilsen

Alexander Ytteborg (e.f.)
seksjonssjef

Susan Barr

Postadresse:

Riksantikvaren
Dronningens gate 13
Postboks 8196 Dep
0034 Oslo
Tlf. 22 94 04 00

Besøksadresser:

Distriktskontor Øst
Oslo
Dronningens gate 13

Distriktskontor Syd
Tonsberg
Nedre Langgata 30 D

Distriktskontor Vest
Bergen
Dreggsallmenningen 3

Distriktskontor Nord
Trondheim
Kjøpmannsgata 25

A:1664

Alle originaltegningene og originale skisser fra feltarbeidet oppbevares ved Sysselemanden på Svalbard.

Bildene ved innledningssidene for alle hytter er private bilder J. Bohlmann. Kartmaterialet på innledningssidene og på side 2 er tatt fra Sysselemandens eget kartmateriale.

Rapporten er formatert med windows publisher for utprint i liggende A-3-format. (Tekstboskformatering med tre koloner med 2,498 cm sideavstand).